

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ KÜTÜPHANESİ REV 240 NUMARADA
KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (1B-30A)
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASUMAN HACİEFENDİOĞLU

İSTANBUL 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ KÜTÜPHANESİ REV 240 NUMARADA
KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (1B-30A)
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASUMAN HACİEFENDİOĞLU

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ÖMER ZÜLFE

İSTANBUL 2020

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Asuman HACİEFENDİOĞLU'nun **İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr (1b-30a)** konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ömer ZÜLFE
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan TAŞTAN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

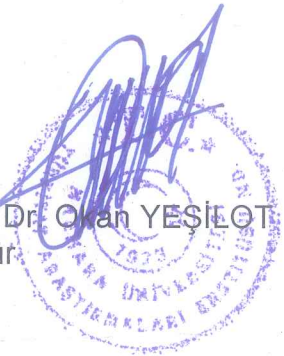
Üye : Prof. Dr. Secaattin TURAL
Üniversitesi İstanbul Medeniyet Üniversitesi

.....
.....
.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 27 / 01 / 2020 tarih ve 2020/03-04 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Oğuz YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖN SÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ.....	V
KISALTMALAR	VI
İŞARETLER	VII
GİRİŞ	1
I.BÖLÜM: İNCELEME.....	3
I. Mecmuanın Genel Özellikleri.....	3
II.Mecmuada (1b-30a) Yer Alan Şairler	3
Tablo 1: Mecmuada (1b-30a) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları: ...	3
III. Mecmuada (1b-30a) Yer Alan Şiirler.....	7
Tablo 2: Mecmuada (1b-30a) yer alan nazım şekilleri, sayısı, şairi, şiir numarası:.....	7
IV. Mecmuada (1b-30a) Kullanılan Vezinler	10
Tablo 3: Mecmuada (1b-30a) kullanılan vezinler, dairesi, sayısı ve şiir numarası:.....	10
V. Mecmuada (1b-30a) Karşılaşılan Bazı Problemler	12
VI. Mecmuanın Önemi ve Türk Edebiyatına Katkısı	12
II.BÖLÜM: TENKİTLİ METİN.....	14
GAZELLER	86
BEYİTLER.....	133
SONUÇ	134
KAYNAKLAR.....	135
TIPKIBASKI.....	137

ÖN SÖZ

Şiir ve nazire mecmuları edebiyatımız ve kültürümüz açısından oldukça zengin kaynaklardır. Mecmualar, yazıldığı dönemin edebi zevkini yansıtmaları, edebiyat tarihine yansımamış şairlerin ve divanlarda yer almayan şiirlerin tespit edilmesi, şairlerin divanlarının neşri ve edebi şahsiyetlerinin tanınması noktalarında bugüne ışık tutmaktadır.

Bu tez çalışması, İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV (Recâi-zâde Ekrem Vakfı) 240 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ın 1b-30a yaprakları arasındaki bölümü ihtiva etmektedir.

Çalışma, giriş, inceleme, tenkitli metin ve sonuç olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mecmua kavramı ve mecmuaların Klasik Türk Edebiyatı içindeki yeri ve önemi hakkında kısa bilgiler yer alır. İnceleme bölümünde çalışmamıza konu olan İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr hakkında bilgi verildikten sonra mecmuanın çalışmaya konu olan bölümündeki şairler, şiirler ve kullanılan vezinler tablolaştırılarak aktarılmıştır. Mecmuanın bize ayrılan bölümünde 46 şairin, 29'u kaside 119'u gazel 3'ü müfred olmak üzere toplam 151 şiiri yer almaktadır. Son olarak mecmuada karşılaşılan bazı problemler ve mecmuanın edebiyatımıza katkısı kısaca ifade edilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise on beş ve on altıncı yüzyıla ait 151 şiirin 149 tanesi çeviriyazı alfabesiyle tespit edilmiş, divanlarda ve çeşitli çalışmalarda daha önce yayınlanmış olanların karşılaştırılmasıyla tenkitli metin oluşturulmuştur. 2 şiir mecmuanın gördüğü bir takım zararlardan sebep silik durumdadır. Bu sebepten okunamamıştır. Tenkitli metinde her şiire bir numara verilmiş ve şiirlerin başına vezinleri yazılmıştır. Şair mahlasları koyu renk ile yazılmıştır. Eğer şiirde özel bir başlık var ise bu başlıklar dipnotta belirtilmiştir. Aynı zamanda şiirin hangi varakta yer aldığı ve varsa divandaki yeri de dipnotta belirtilmiştir.

Çalışmada gerekli ihtimam gösterilmiş olsa da, eksiklerimizin ve hatalarımızın olması muhtemeldir. Eksik ve hatalarımızın hoşgörülmesini temenni ederiz.

Sözün nihayetinde anmak istediğim birkaç isim var. Öncelikle bana bu çalışmayı yapmayı öneren ve desteğini, emeğini bir an esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Ömer ZÜLFE'ye, hayatımın her anında arkamda duran anneme, anlayışını ve yardımını eksik etmeyen eşime ve desteklerinden dolayı arkadaşlarım Serkan DEMİRCİ, Burcu YILMAZ ve Nurcan ÇELEBİ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Asuman HACİEFENDİOĞLU

İstanbul, 2019

ÖZET

Çalışmamız, İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı ‘Mecmû‘a-i Eş‘âr’ın 1b varağından 30a varağına kadar olan bölümün çeviriyazılı metninden ve metnin incelenmesinden oluşmaktadır.

Çalışma iki ana bölümden oluşmakta olup birinci bölüm mecmua hakkında genel bilgiler içermektedir; şairleri, şiirleri ve vezinleri göstermektedir. İkinci bölümde ise mecmuanın tenkitli metni yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Divân, Dergi, Şiir, Gazel

ABSTRACT

This work on ‘Mecmûa-i Eş‘âr’ which is registered with REV 240 in the İstanbul Archaeological Museum Library consists of text translation and text review of 1b-30a folios.

This work consists of two main sections: the first section consists of general information about Mecmû‘a; poets, poems rhythms; while the second section consists of criticized text of Mecmû‘a.

Keywords: Divân, Journal, Poem, Gazal

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ţ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḏ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

KISALTMALAR

- C. Cilt
G. Gazel
K. Kaside
D. Divan
S. Sayı
s. Sayfa
Hzl. Hazırlayan
R.Ş. XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızâ Mahlaslı Şairleri
T.B. Muhibbî'nin Gibi Redifli Gazeline Ebussuûd Efendi'nin Bilinmeyen Bir Naziresi
A.T. XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Agehi Kasidesi ve Tahmisleri)
S.K. Klasik Türk Edebiyatında Çâr-Ender-Çâr ve Kara Fazlî'nin Kasidesi
TDVİA. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
REV. 240. İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 Numarada Kayıtlı
'Mecmû'a-i Eş'âr'.

İŞARETLER

- “ ” Alıntı.
- [] Yazmada olmayıp eklenen veya onarılan yerler.
- (?) Doğruluğun şüpheli yerler.

GİRİŞ

Mecmū'a kelimesi Arapça cem' mastarından gelmekte olup ve “*Bir araya getirilmiş, toplanmış, cemedilmiş; içinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap; düzenli bir şekilde toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tamamı, koleksiyon*” anlamındadır.¹ Mecmua kavramı Kamus-ı Türkî’de ise “*Eş‘âr vesair âsâr-ı müntehabe cemi ve kaydıyla hasıl olmuş risale, bu gibi âsâr-ı müntehabenin kaydına mahsus cüzdan*” şeklinde tanımlanmaktadır.²

Nazire mecmuaları, şiir mecmuaları, aynı konudaki eserleri bir araya toplayan yahut farklı konularda, farklı dil ve nazım türlerinde yazılmış eserlere ihtiva eden mecmualar başta olmak üzere bir çok konuda mecmua tertip edilmiştir. Mecmuaların tasnifi konusundaki ilk görüş Ağâh Sırrı Levend’e aittir. Mecmualar;

1. Nazire mecmuaları,
2. Antoloji niteliğindeki seçme şiir mecmuaları,
3. Türlü konularda risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar,
4. Aynı konudaki eserleri içine alan mecmualar,
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar şeklinde tasnif edilmiştir.³

Bilhassa bizim söz konusu ettiğimiz mecmualar ise bugünkü antolojiye karşılık gelen şiir mecmualarıdır.

İlk örneklerine XV. yüzyılda rastlanan ve en popüler dönemini ise XVI. yüzyılda yaşayan şiir mecmuaları yazıldığı dönemin edebi zevkini yansıtmaları, divanlarda yer almayan şiirleri barındırması tezkirelerde yer almayan şairlerin şiirlerine yer vermesi gibi pek çok sebepten son derece önemli kaynaklardır.

Mecmuaların bir kısmının düzenleyeni belli bir kısmının belli değildir. Birçok mecmuada tarih kaydı da bulunmayabilir.“Şiir mecmuaları, toplumun çeşitli kesimlerine mensup şiir severlerin rağbet ettikleri şairleri ve şiirlerini ihtiva ederler. Onların muhteviyatı, bir şairin kendi döneminde ve sonraki zamanlarda ne kadar okuyucu bulduğunu gösterir. Belli bir eğitim almış ve bu vesileyle seçme gücü gelişmiş şiir severler ile vasat ve vasatın altında şiir okuyucusu kişilerin şiir seçkisi, dönemindeki şair veya şiirin popülaritesini ortaya koyar.”⁴

Şiir mecmualarının Klasik Türk Edebiyatına katkılarını ve edebiyat araştırmacılarına sunduğu olanakları şu şekilde sıralayabiliriz:

1 İlhan, AYVERDİ, Ahmet TOPALOĞLU: *Kubbealtı Lugatı Misallı Büyük Türkçe Sözlük*: s.1971,1972.

2 Şemseddin, SAMİ: *Kamus-ı Türkî*: s.767.

3 Ağâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. 1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1998, s. 166-167.

4 Yaşar Aydemir, “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilig Dergisi*, S:19, (Güz 2001), s. 148.

- Mecmular yazıldığı dönemin şiir zevkini yansıtmakla birlikte şairlerin dönemlerindeki popüleritesini de ortaya koyar.
- Tezkirelerde rastlamadığımız birçok şair, şiir, tür ve hatta belge ve daha önce kullanımına rastlanmamış aruz kalıpları edebiyatımıza eklenebilir. Divanı bulunmayan bir şairin mecmualardan hareketle divanı tertip edilebilir.
- Şairlerin hayatları ile ilgili bilgilere de rastlamak mümkündür. Bu noktada mecmular edebiyat tarihine kaynaklık eder.
- Özellikle nazire mecmualarında aynı hayal ile yazılan şiirlerde hangi şairin hangi şairden etkilendiği ve kimin kime nazire yazdığı tespit edilerek ortaya koyulabilir.

I.BÖLÜM: İNCELEME

I. Mecmuanın Genel Özellikleri

Tez konumuz olan yazma İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV 240 numarada kayıtlıdır. Eser, XVI. yüzyıla aittir ve toplam 217 varaktan oluşmaktadır. Bizim çalışmamızda incelediğimiz varaklar 1b'den 30a'ya kadar olan bölümdür. Kasidelerle başlayıp elif-bâ sırasıyla düzenlenmiş gazellerle devam eden eserin özenli bir derleyicinin elinden çıktığı söylenebilir.

İstinsah kaydı ile ilgili net bir bilgi bulunmasa da içinde barındırdığı şairlerin yaşadıkları dönemden hareketle mecmuanın XVI. yüzyılda tertip edildiğini tahmin etmek mümkündür. Özellikle Bâkî hakkındaki *min kaşâyid-i bâkî çelebi tãbe 'ayşuhu* şeklindeki başlık, eserin Bâkî'nin hayatta olduğu yıllarda 1600 tarihinden önce derlendiği düşüncesini akla getirmektedir. *Li-kâtibihi* başlığı ile yer alan gazelden hareketle müstensihin veya şiirleri derleyen kişinin Tâbî mahlaslı şair olması da imkan dahilindedir. Ancak, bu konuda daha kesin bir bilgiye erişmek bütün mecmua incelendikten sonra mümkün olacaktır.

Mecmuanın bu teze konu olan 1b-30a yaprakları arasında XV. ve XVI. yüzyılda yaşamış 46 şairin 29'u kaside 117'si gazel ve 3'ü müfred olmak üzere toplamda 149 şiiri tespit edilmiştir. Silik olduğu için okunamayan iki gazeli de burada zikretmek gerekir.

II.Mecmuada (1b-30a) Yer Alan Şairler

Agehî, 'Ahdî, Âhi, Ahmed Paşa, 'Ali, Âli Çelebi, 'Âşık, Bâkî, Dâ'î Efendi, Dânişî, Ebu's-Suud Efendi, Emîrî, Emrî, Fânî, Fevrî, Feyzî, Figânî, Fuzûlî, Hâtemî, Hayâlî, Hüdâyî, İzârî, Kara Fazlî, Kemal Paşazâde, Mecdî, Muhibbî, Nev'î, Nihânî, Nişânî, Ref'î, Rızâyî, Rumûzî, Sabrî Çelebi, Sadrî, Sâni, Sa'yî, Selimî, Sırrî, Şühûdî, Tâbî, 'Ubeydî, 'Ulvî, Usûlî, Vâlihî, Vâsî, Zâtî eserin 1b-30a yaprakları arasında şiirleri bulunan şairlerdir. Şairlere ait şiir sayısı ve metindeki şiir numaraları **tablo 1**'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada (1b-30a) yer alan şairler, bu şairlere ait şiir sayıları ve şiir numaraları:

Şairler	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
01.Āgehī Efendi	1	K.17
02. 'Ahdī	22	K.26, G.7, G.13, G.25, G.35, G.40, G.41, G.46, G.53, G.56, G.62, G.66, G.70, G.84, G.89, G.92, G.101, G.107, G.110, G.105, G.117, G.114
03. Āhī	1	G.9

04. Aḥmed Paşa	6	K.18, K.19, K.20, K.21, K.22, K.23
05. ‘Alī	1	G.55
06. Ālī Çelebi	1	G. 6
07. ‘Āşık	1	G.3
08. Bākī	17	K.1, K.3, K.4, K.5, K.6, K.7, K.8, K.9, K.10, K.11, K.27, K.29, G.26, G.38, G.45, G.86, G.97
09. Dā‘ī Efendi	1	G.96
10. Dānişī	1	G.72
11. Ebus-su‘ūd Efendi	1	K.2
12. Emīrī	1	G.5
13. Emrī	12	K.13, G.1, G.14, G.23, G.31, G.36, G.42, G.50, G.59, G.67, G.78, G.91
14. Fānī	1	G.63
15. Fevrī	2	G.60, G.93
16. Feyzī	1	G.30
17. Fiğānī	3	K.12, K.24, K.25
18. Fuzūlī	1	G.104
19. Ḥātemī	1	G.95
20. Ḥayālī	2	K.14, B.3
21. Hüdāyī	2	G.90, G.98
22. ‘İzārī	4	G.33, G.39, G.52, G.73
23. Kāra Fazlī	1	K.15

24. Kemāl Paşazāde	1	K.28
25. Mecdī	11	G.4, G.11, G.19, G.22, G.34, G.43, G.61, G.64, G.69, G.80, G.82,
26. Muḥibbī	1	G.100
27. Nev‘ī	11	G.8, G.16, G.28, G.44, G.51, G.65, G.75, G.81, G.83, G.99, G.102
28. Nihānī	4	G.10, G.15, G.17, G.68
29. Nişānī Beg	4	G.85, G.108, G.109, G.112
30. Ref‘ī	1	G.47
31. Rızāyī	9	G.2, G.18, G.20, G.32, G.48, G.57, G.71, G.77, G.79
32. Rumūzī	1	G.94
33. Şabrī Çelebi	2	G.49, G.88
34. Şadrī	1	G.116
35. Tānī	2	G.76, G.113
36. Sa‘yī	2	G.12, G.106
37. Selīmī	1	G.29
38. Sırrī	1	G.87
39. Şühūdī	1	G.111
40. Tābī	2	G.27, G.115
41. ‘Ubeydī	4	G.21, G.37, G.58, G.74
42. ‘Ulvī	1	G.54
43. Uşūlī	1	K.16
44. Vālihī	1	G.24

45. Vaṣṭī	1	B.2
46. Zāṭī	1	B.1

III. Mecmuada (1b-30a) Yer Alan Şiirler

Mecmuada (1b-30a) 117 gazel, 29 kaside ve 3 beyit olmak üzere toplamda 149 şiir yer almaktadır. Beyitler Zâtî, Hayâlî Beg ve Vasfî'ye aittir. Yazmada 19b sağ derkenarda bulunan iki gazel silik olduğu için okunamamıştır. Bunun yanı sıra 26a'da bulunan bir gazelin mahlas beyiti silik olduğu için okunamamış ve şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Mecmua (1b-30a) kasidelerle başlayıp gazellerle devam etmektedir. Gazellerin arasında iki müstakil beyit vardır.

Mecmuada (1b-30a) yer alan şiirler klasik üslubu yansıtacak şekilde söyleyiş ve mana güzelliğine sahip, İstanbul Türkçesinin özellikleri kullanılarak yazılmış şiirlerdir. Mecmuada (1b-30a) yer alan şiirler nazım şekilleri ve şairleri ile beraber **tablo 2**'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Mecmuada (1b-30a) yer alan nazım şekilleri, sayısı, şairi, şiir numarası:

Nazım Şekli	Sayısı	Şairi	Şiir Numarası
Gazel	119	‘Ahđî	7, 13, 25, 35, 40, 41, 46, 53, 56, 62, 66, 70, 84, 89, 92, 101, 107, 110, 105, 117, 114
		Āhî	9
		‘Alî	55
		Ālî Çelebi	6
		‘Āşık	3
		Bākî	26, 38, 45, 86, 97
		Dā‘î Efendi	96
		Dānişî	72
		Emîrî	5
		Emrî	1, 14, 23, 31, 36, 42, 50, 59, 67, 78, 91
		Fānî	63
		Fevrî	60, 93
		Feyzî	30

	Fuzūlī	104
	Hātemī	95
	Hüdāyī	90, 98
	‘İzārī	33, 39, 52, 73
	Mecdī	4, 11, 19, 22, 34, 43, 61, 64, 69, 80, 82
	Muḥibbī	100
	Nev‘ī	8, 16, 28, 44, 51, 65, 75, 81, 83, 99, 102
	Nihānī	10, 15, 17, 68
	Niṣānī	85, 108, 109, 112
	Ref‘ī	47
	Rızāyī	2, 18, 20İ 32, 48, 57, 71, 77, 79
	Rumūzī	94
	Şabrī Çelebi	49, 88
	Şadrī	116
	Sānī	76, 113
	Sa‘yī	12, 106
	Selīmī	29
	Sırrī	87
	Şühūdī	111
	Tābī	27, 115
	‘Ubeydī	21, 37, 58, 74
	‘Ulvī	54
	Vālihī	24

Kaside	29	Āgehī	17
		‘Ahdī	26
		Aḥmed Paşa	18, 19, 20, 21, 22, 23
		Bāḳī	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 27, 29
		Ebu’s-su‘ūd Efendi	2
		Emrī	13
		Fiğānī	12, 24, 25
		Ḥayālī	14
		Ḳara Fazlī	15
		Kemāl Paşazāde	28
		Uşūlī	16
Beyit	3	Ḥayālī	3
		Vaşfī	2
		Zātī	1

IV. Mecmuada (1b-30a) Kullanılan Vezinler

Mecmuada yer alan şiirlerde aruz vezninin birinci, ikinci ve üçüncü dairesinden vezinler kullanılmıştır. Şiirleri incelediğimizde sıklık bakımından remel bahrinin ve onun akabinde hezec bahrinin kullanıldığı görülüyor. En çok kullanılan vezin 76 şiirde kullanılmış olan remel-i müsemmen-i mahzûf (Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün) olmaktadır. Tablo 3'te mecmuada kullanılan vezinlerle ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Tablo 3: Mecmuada (1b-30a) kullanılan vezinler, dairesi, sayısı ve şiir numarası:

Birinci Daire (Dâ'ire-i Mu'telif)			
Kullanılan Vezin		Sayı	Şiir Numarası
Hezec	<i>Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün</i> + - - - / + - - - / + - - - / + - - -	20	K.15, G.1, G.2, G.3, G.4, G.5, G.6, G.7, G.8, G.27, G.28, G.29, G.76, G.77, G.85, G.86, G.88, G.89, G.90
	<i>Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün</i> - - + / + - - + / + - - + / + - -	1	K.18
	<i>Mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün</i> + - - - / + - - - / + - -	1	K.27

Remel	<i>Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün</i> – + – – / – + – – / – + – – / – + –	76	K.2, K.6, K.12, K.16, K.19, K.20, K.26, K.28, G.9, G.10, G.11, G.12, G.13, G.14, G.15, G.16, G.17, G.18, G.19, G.20, G.21, G.22, G.23, G.24, G.25, G.26, G.31, G.32, G.33, G.34, G.35, G.51, G.52, G.53, G.54, G.55, B.1, G.57, G.58, G.59, G.60, G.61, G.62, G.63, G.64, G.65, G.66, G.82, G.83, G.84, G.91, G.92, G.93, G.94, G.95, B.2, G.97, G.98, G.99, G.100, G.101, G.102, B.3, G.103, G.106, G.107, G.108, G.109, G.110, G.111, G.117, G.112, G.113, G.114, G.115, G.116
	<i>Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün</i> + + – – / + + – – / + + – – / + + –	26	K.3, K.4, K.5, K.9, K.10, K.11, K.13, K.17, K.23, G.36, G.37, G.38, G.39, G.40, G.67, G.68, G.69, G.70, G.71, G.72, G.73, G.74, G.75, G.96, G.104, G.105
İkinci Daire (Dâ’ire-i Mu’telif)			

Muzâri'	<i>Mef'ûlû fâ 'ilâtû mefâ 'ilû fâ 'ilûn</i> -- + / - + - + / + - - + / - + -	14	K.8, K.21, K.22, K.25, K.29, G.30, G.41, G.42, G.43, G.44, G.78, G.79, G.80, G.81
Müctes	<i>Mefâ 'ilûn fe 'ilâtûn mefâ 'ilûn fe 'ilûn</i> + - + - / + + - - / + - + - / + + -	6	K.1, K.7, K.14, K.24, G.50, G.56
Üçüncü Daire (Dâ'ire-i Mütenevvi'a)			
Haff	<i>Fe 'ilâtûn mefâ 'ilûn fe 'ilûn</i> + + - - / + - + - / + + -	3	G.45, G.46, G.47
	<i>Fâ 'ilâtûn mefâ 'ilûn fa 'lûn</i> - + - - / + - + - / - -	2	G.48, G.49

V. Mecmuada (1b-30a) Karşılaşılan Bazı Problemler

Mecmuanın tenkitli metni oluşturulurken birtakım problemlerle karşılaşmıştır. Yılların ve koşulların verdiği etki ile yazmanın bazı yerlerinde tahribatlar söz konusudur. 19b sağ derkenarda bulunan iki şiir ve 26a'da yer alan şiirin 7. beytinin ilk mısrası bu sebepten okunamamıştır. Şiirlerde silik olan bazı kelimeler tarafımızca tamamlanmış ve köşeli parantezle gösterilmiştir. Silik olan bazı beyitler ise yayımlanmış divanlar esas alınarak tamamlanmıştır.

Mecmuanın müstensihî ya da bir başkası şiirler üzerinde bazı tasarruflarda bulunmuştur. Şiirlerdeki bazı kelimelerin altına vezne ve şiire uyan başka bir alternatif kelimelerin yazıldığı görülür. Bunun yanı sıra bazı mısra veya beyitlerin üzeri çizilmiş; sayfa kenarına yeni bir mısra veya beyit yazılmıştır. Kimi beyitler ise beğenildiği veya farklı bulunduğu için işaretlenmiştir. Bütün bunlar, yazmanın şiirden anlayanlar tarafından mukabeleye tabi tutulduğunu veya baştan sona incelenip değerlendirildiğini gösteren uygulamalar olarak kabul edilebilir.

VI. Mecmuanın Önemi ve Türk Edebiyatına Katkısı

Şüphesiz mecmualar Klasik Türk Edebiyatı için büyük önem arz ederler ve özellikle divanların neşrinde başvuru olan temel birer kaynaktırlar. Divan nüshalarında yer almayan pek çok şiir, mecmualar sayesinde gün yüzüne çıkarılmış, pek çok şair de mecmualar sayesinde tanınmıştır.

Bu tez konusuna esas teşkil eden *Mecmū'a-i Eş'ār*, kaynaklarda adı geçmesine rağmen divanı veya yayımlanmış şiirleri bulunmayan Rızâyî, Nişânî, Tâbî, Hâtemî, Rumûzî ve 'Îzârî gibi şairlerin şiirlerini ihtiva etmesiyle önemli bir kaynak durumundadır. Bütün eser tamamlandığında belki de bu şairlerden bir veya birkaçının *Mecmū'a-i Eş'ār* sayesinde divan veya divançe meydana getirecek kadar şiiri gün ışığına çıkmış olacaktır. Mesela buna örnek olarak 'Ahdî'nin mecmuada yer alan yayımlanmamış birçok şiiri şairin Dîvân'ının teşekkül etmesine katkı sağlamıştır.

Bunlardan başka, Kara Fazlî'nin dîvânında bulunmayan bir kasidesi (15. K.), Ebus-su'ûd Efendi'nin Muhibbî'nin gibi redifli gazeline nazire olarak yazdığı kasidesi (2. K.), Âşık Çelebi'nin divanında bulunmayan bir gazeli (3. G.), Ahdî'nin divanında yer almayan bir gazeli (56. G.) ve Mecdî'nin divanında bulunmayan iki gazeli (19. G., 34. G.), Vafî'nin divanında bulunmayan bir beyti (3. B.) ve Rızâyî'nin şiirleri üzerine yapılan çalışmada bulunmayan birçok gazelinin gün yüzüne çıkarılması mecmuanın sağladığı katkılardan bazılarıdır.

Mecmua Bâkî, Fuzûlî, Ahmed Paşa, Hayâlî, Emrî gibi büyük şairlerin şiirlerini barındırmasının yanı sıra aynı dönemde yaşadığı tahmin edilen adını pek duyuramamış pek çok şairin şiirine de yer vererek onları da günümüze taşıyabilmektedir.

II.BÖLÜM: TENKİTLİ METİN

1.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

Müctet + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ağardı berf-ile yèr yèr çemende cism-i nihāl
niteki penbe-i dağ-ile sīne-i abdāl
2. zemīne bād-ı hevādan çoğ akçe düşdi yine
pür ètdi dāmen-i šāhrāyı tldı ceyb-i cibāl
3. meger ki hokka-i çarhuñ zamāne harrātı
döker tirāşesini kūh u deşte berf-miṭāl
4. zemīne dāmen-i ebr-ile saçdı sīmi felek
bu hāleti göricek mā'il oldı tāze nihāl
5. bu faşl içinde şu kim kaldı şabrı sermāye
olur nihāl-i çemen gibi ğarḳ-ı māl u menāl
6. cihānı berf-ile yaḡ tıtdı kış kıyāmetdür
'aceb mi yèr yüzine çıksa hep defā'in-i māl
7. pür oldı şāhları üzre yaḡdan āyineler
ġarīb şūrete girdi bu faşl içinde ġazāl
8. meger ki 'ālem-i 'ulvīde nev-bahār oldı
döker şükūfe-i bādāmı şahn-ı bāğa şimāl
9. sevāhil-i çemene çıkdı genc-i bād-āverd
yöneldi hüsrev-i nevrūza devlet ü iḳbāl
10. döşendi berf ser-ā-pāy şahn-ı şahrāya
ağardı rüy-ı zemīn şanki tahta-i remmāl
11. nişān-ı pāy-ı vuḡuş u tuyūr şahrāda
çizildi rīk-i sefīd üzre gūyiyā eşkāl
12. beyāz düşdi hele şekl-i ṭālī'-i eyyām
miṭāl-i çihre-i baḡt-ı edīb-i ferruḡ-fāl
13. ser-i efāzıl-ı āfāk müftī-i 'ālem
sipihr-i fażl u kemāl āfitāb-ı cāh u celāl
14. imām-ı şaff-ı efāzıl emīr-i ḡayl-i kirām
emīn-i dīn ü düvel ḡāce-i ḡuceste-ḡışāl
15. ebū ḡanīfe-i ṭānī ebu's-su'ūd ol kim
fezā'il içre efāzıl olupdur aña 'ıyāl
16. o kim yazılmış ezel ṭāk-ı bār-ġāhında
melāz u melce'-i erbāb-ı fażl u ehl-i kemāl

1. REV. 240: 1^a. Bāḡī: *Dīvān*: K. 21.

5 kaldı şabrı: şabrı ḡaldı D.

17. şu deñlü şān-ı şerīfinde var anuñ ‘azamet
ki kendüsin yètürür meclisine gelse celāl
18. đurüb-ı tīg-i havādiđden özge bulmadılar
şolar ki kendülerin aña tutdılar emtāl
19. nücüm içinde türeyyā terāzū-ile yürür
ki şādır olmaya eyyām-ı devletinde vebāl
20. kemīne bende-i dīrīneñem hūdāvendā
bu bende cānibini luđfuñ étmesün ihmāl
21. ma‘ārif ehline kapuñdan erişür ma‘rūf
fezā’il ehline tapuñdan erişür efzāl
22. kerīm özüñle mükerrem cihān[da] luđf u kerem
şerīf aduñla müşerref kabāle-i iķbāl
23. ‘arūs-ı dehre tenāñı benem kılāde kılan
güher edā-yı girān-māye rişte ince hayāl
24. selāset-i kelimātum şafā-yı eş‘ārum
aķar şu gibi kılupdur kılūbı hep meyyāl
25. terāne eylese bülbül çemende güftārum
gelür öñinde zemīn-būs éderdi āb-ı zülāl
26. velīkin āyine-i řab‘-ı şafvet-āyīnūñ
bu rūzigārda var şüretinde gerd-i melāl
27. fezā-yı faķr u felāketde şavlecān-ı kazā
getürdi güy-şıfat döne döne başuma hāl
28. hemīşe tā kıla keff-i direm-feşān-ı şabā
şitāda dāmen-i kūh-sār u deşti māl-ā-māl
29. nigīn-i baķt u sivār-ı sa‘ādet elde degül
ayaķda ķodı zamāne niteki zer hālķāl
30. hemīşe nergis-i iķbāl u baķt h‘āb-ālūd
hemīşe şurra-i řālī‘ müşevveşü’l-aķvāl
31. hezār bār belā pütesinde ķāl oldum
henüz āteş-i miķnetde yok hālāşa mecāl
32. du‘ā-yı devletine kııl ‘azīmet ey **bāķī**
murād neydügi ma‘lūm zāhir oldu me’āl
33. eyādī-i keremūñ berr ü baķre şāmil ola
niteki eyleye her cānibe şümül- şimāl

2.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gitdi hengām-ı şebāb elden dem-i vuşlat gibi
geldi eyyām-ı meşīb érdi şeb-i fūrkat gibi
2. şarşar-ı bād-ı fenā yıkdı selāmet haymesin
çāk çāk étdi revākın cāme-i şıḥḥat gibi
3. kāmētümden ‘āfīyet dībāsın aldı rūzigār
egnüme vèrdi belā āvāresin ḥil‘at gibi
4. gerdiş-i eflāk tayy étdi sicill-i ‘ömrümi
şol suṭūrı mahv olup ebter kalan ḥüccet gibi
5. merr-i eyyām-ı şuhūr u kerr-i a‘vām-ı duhūr
komadı tende mecāl ü rûḥda rāḥat gibi
6. çökdi bünyān-ı beden bozuldı timṭāl-i cesed
deyr dīvārında yér yér bozulan şūret gibi
7. iḥtilāl érdi mizāca za‘fa yüz tutdı kuvā
kalmadı hergiz ‘użuvda ḳudret ü ḳuvvet gibi
8. her biri dünyā degerken bilmedüm kıymetlerin
yoğ yère oldı hebā ‘ömr-i girān-ḳıymet gibi
9. tende tābuñ var-iken şarf ét ma‘ānī kesbine
olmadın bī-çāre ben nā-çār u nā-devlet gibi
10. za‘f-ile üftān u ḥīzān ‘ömr ser-ḥaddın geçüp
bir ‘aceb iḳlīme düşdüm ‘ālem-i ğurbet gibi
11. hīç ehlinde enīs ü āşināda[n] kimse yoğ
bulmadum hergiz birinde üns ü yā ülfet gibi
12. ceyş-i hicrān eyledi tālān vücūdum şehrini
mülk-i dilde leşker-i cevr étdüğü ğāret gibi
13. ḥānümān-ı dil yıķıldı kalmadı taş üzre taş
dest-i cevr-i devr-ile vīrān olan milket gibi
14. ten ḥişārın ṭop-ı ğam yıkdı ‘aceb bu kim henüz
diñmez āhum ğulğulı şām u seḥer nevbet gibi
15. dikilür burc-ı bedenden yér yér étdükçe fiġān
āḥ-i dil-sūzum duḥānı göklere rāyet gibi

2. REV. 240: 1^a [Ebus-su‘ūd Efendi]: *Muhibbī’nin Gibi Redifli Gazeline Ebussuūd Efendi’nin Bilinmeyen Bir Naziresi*.

7 kuvā: kavī T.B. / hergiz ‘użuvda ḳudret ü ḳuvvet: a‘zāda hergiz kuvvet ü ḳudret T.B.

8 ‘ömr-i: ‘ömrüm T.B.

9 nā-çār u nā-devlet: bī-çāre bī-tākat T.B.

10 ḥīzān: reftān T.B.

13 dest-i cevr-i devr-ile: dest-i devr ü cevr ile T.B.

16. geldi idrāke ḥalel gitdi meṣā‘irden şu‘ūr
kalmadı bir şıḥḥat üzre sem‘ ü yā rū’yet gibi
17. bir zamān-idi ki bāğ u rāğa kıldukça güzer
görinürdi her kenārı gülşen-i cennet gibi
18. şanuram āfākı tutdı nār-ı-āşüb [u] fiten
sīne-i sūzānum içre āteş-i ḥasret gibi
19. şimdi ol ḥālātuñ oldu cümlesi ḥ‘āb u ḥayāl
‘ālem-i rū’yāda idrāk olınan ḥālet gibi
20. bezm-gāh-ı üns iken görsem gelür şimdi baña
şahn-ı gülzār-ı irem berriyye-i vahşet gibi
21. nağme-i bülbul feraḥ-baḥş u sürür-encām iken
gam-fezā oldu şadā-yı büm-ı pür-nekbet gibi
22. görmez oldu revnağ-ı eyyāmdan ‘ayn-ı eter
gözüme dünyā görünür gayrı māhiyyet gibi
23. eşk-i pür-ḥün ser-te-ser tutdı cihān etrāfını
dem-be-dem zeyl-i ufukda görinen ḥumret gibi
24. mülk-i şıḥḥatde ikāmet müddeti oldu temām
görinen şimdi ‘adem iklimine rıḥlet gibi
25. ‘ālem-i kevn ü fesād aşḥābına mevt ü fenā
muḳteżā-yı ḥükm-i ṭab‘ u mücib-i ḥilḳat gibi
26. bu güzer-gāh-ı fenā şahnında ümmīd-i beḳā
eylemek fikr-i muḥāl ü bātıl ümniyyet gibi
27. vërse ger devrān zimāmın ḳabza-i tedbīrüne
görmesek hergiz ḥayātde zaḥmet ü şiddet gibi
28. olsa mirḳāt-i celālūñ pāyesi eḥrām-ı [‘arş]
‘ayn-ı ‘ālem görmese ‘ömrinde ol rif‘at gibi
29. şun‘-i bī-hemtāsına nisbet görine nāzıra
ṭāğ-ı kisrā ḳaşr-ı ḳayşer muḥtaşar şan‘at gibi
30. şanma kim dest-i ḥavādiṭ aña te’ṭir etmeye
ermeye eyvānına bir raḥne-i āfet gibi

20 berriyye: tehiyye T.B.

22 görmez oldu revnağ-ı eyyāmdan ‘ayn-ı eter: revnağ-ı eyyām kalmadı dahı ‘īd-i şerīf T.B.

23 ser-te-ser tutdı: tutdı ser-tā-ser T.B. / ḥumret: ḥamret T.B.

25 ḥükm-i ṭab‘: ḥükm ü ṭab‘ T.B.

26 şahnında: şaḥtında T.B. / fikr-i muḥāl ü bātıl ümniyyet: fikr ü ḥayāl ü bātıl emniyyet T.B.

27 görmesek hergiz ḥayātde: görmeseñ hergiz birinde T.B.

28 pāyesi eḥrām-ı [‘arş]: pāye-i behrām-maḳarr T.B.

29 görine nāzıra: vücūd-ı kāyināt T.B.

30 raḥne-i āfet: raḥne-i iffet T.B.

31. necmũñ olsa sa‘d-ı ekber menzilũñ evc-i zuhāl
ermeye iqbālne idbār u yā ric‘at gibi
32. ferqadeyne hem-ser ü cevzāya olsañ hem-‘inān
āsmān olsa yerũñ mihr-i felek-rütbet gibi
33. āfitāb-ı ‘ömrũñe nā-geh erer bir gün kūsũf
‘āleme tībān iken nũruñ kılur zulmet gibi
34. dās şeklinde felekde görinen şanma hilāl
hāşıl-ı ‘ömrini hālkuñ biçmege ālet gibi
35. yā kemāl-i kabza-yı kudretdür ehl-i ‘āleme
atmağa tūr-i қаzāyı nāvek-i miñnet gibi
36. bezm-i gītĩ ehlinũñ yā kāse-i i‘mārını
eksilür geh tılduğın iş‘ār eder ālet gibi
37. ‘āleme beyhüde bakma eyle im‘ān-ı nazar
şun‘-ı üstād-ı ezelde manzar-ı ‘ibret gibi
38. her biri zerrāt-ı ekvānuñ lisān-ı hāl-ile
keşf eder sırr-ı cihānı nātık-ı hikmet gibi
39. meskenet təcını iksīr-i sa‘ādet bil şaķın
eyleme cāh u celāle meyl ü yā rağbet gibi
40. vāķıf olmaz bār-gāh-ı ‘ālemũñ tertibine
bilmeyen şaff-ı ni‘ālī mesned-i ‘izzet gibi
41. sa‘y kıl fehm-i rumūz-ı kāyināta gerçi kim
kũnh-i esrārına ermez ‘aql u yā fikret gibi
42. ‘ilm ü ‘irfān mesleginde eyledüm sa‘y-i cemīl
etdüm erbāb-ı himem etdükleri himmet gibi
43. keşf-i esrār-ı daķāyıkda besī çekdüm ‘anā
etmedüm ol bābda ihmāl ü yā ğaflet gibi
44. mirşad-ı enzārum oldu gāh evc ü geh hādīd
cüst ü cūda işler etdüm hāriķ-i ‘ādet gibi
45. mevķıf-ı hayretten özge bir maķāma ermedüm
müntehā-yı rāh-ı ‘irfān vādī-i hayret gibi

33 nā-geh erer bir gün kūsũf: bir gün erür nā-geh kūsũf T.B.

34 felekde görinen şanma hilāl: görinen çarķda şanma hilālī T.B.

36 eksilür geh: eksilüp ki T.B.

3.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ètdi şehri şeref-i maḳdem-i sulṭān-ı cihān
reşk-i bāğ-ı irem ü ğayret-i gūlzār-ı cinān
2. şād-mān oldu bugün devr-i kühen-sāl yine
vuşlat-ı yūsuf-ile niteki pīr-i ken'ān
3. rūşen oldu açılup dīde-i ya'kūb-ı emel
demidür menzil-i 'işret ola beytū'l-aḫzān
4. ol zamān èrdi ki biñ şevk-ile tāvus-ı neşāt
ède şahın-ı harem-i bāğ-ı cihānda cevlan
5. mehçe-i rāyet-i manşūr-ı cihān-efrūzı
maṭla'-ı şubḥ-ı zaferden yine oldu tābān
6. umaruz kim bulına ka'be-i maḳşūda vūşul
geçdi çün devlet-ile yerlū yerine erkān
7. devlet iḳbāl kılup eyledi tāli' yārī
hāşılı üstümüze döndi sipihr-i gerdān
8. nice dem derd ile dem-beste ḳalup gonca-şifat
bağrumuz delmiş idi miḥnet-i hār-ı hicrān
9. ḥamdü li'llāh ki vişāl-i şeh-i ferḥunde-hışāl
ḳalbümüz açdı yine niteki verd-i ḥandān
10. güher-i kân-ı kerem naḳd-i ḥayāt-ı 'ālem
rūḥdur cismi cihān milketine ḥükmi revān
11. ḥāfız-ı dīn-i ḳavī ḥāmī-i şer'-i nebevī
ṭāyi'-i emr-i ḥudā tābi'-i naşş-ı ḳur'ān
12. ḥüsrev-i cem-'āzamet dāver-i ḥāḳān-satvet
belki eñ kem ḳulı cem 'abd-i ḥakīri ḥāḳān
13. dāver-i devr-i zamān şāh süleymān ol kim
yüz sürer pāy-i semendine mülūk-i devrān
14. şāh-ı cemşīd-ḥaşem ḥusrev-i ḥurşīd-'ālem
ser ü serdār-ı ser-efrāz-ı selāṭīn-i zamān
15. ḥāk-i rāhı güher-i tāc-ı selāṭīn-i cihān
ayağı toprağıdur sürme-i 'ayn-ı a'yān
16. tāc-dārān-ı cihān sāye-nişīn-i 'alemi
ser-firāzān-ı memālik yolına ser-bāzān

3. REV. 240: 1^b. Bākī: *Dīvān*: K. 2.

mīn ḳaşāyid-i bākī ḳelebi ṭābe 'ayşuhu.

8 Bu beyit mecmuada silik durumdadır.

15 cihan. / ['āzām] R.240.

17. güher-i t̄acı ziyāsiyla memālik-rūşen
hançer-i ‘adli cilāsiyla cihān pür-leme‘ān
18. harem-i kadrine bir günbed-i zer-kār felek
aña bir t̄āk-ı muraşşa‘ kemer-i k̄āh-keşān
19. āteş-i şu‘le-i şemşīr-i cihān-tābından
küfr ü ilhād kütüb-hānesin ètdi sūzān
20. t̄ac-dārā başına teng ola t̄ac-ı dārā
h̄idmet-i h̄āk-i derüñ bilmez-ise rif‘at-i şān
21. felek-i saltanatuñ seb‘a-i seyyāresidür
kām-kārā o yedi ser-‘alem-i nūr-efşān
22. eyledi leşker-i manşūruñ o bayraklar-ile
vādī-i nuşret ü deşt-i zaferi lāle-sitān
23. ġāzīler pāy-i semendin yine h̄innālādılar
h̄ūn-ı a‘dāyı o dem k’eylediler seyl-i revān
24. t̄op èdüp kellelerin ‘arşada t̄iġuñ dāyim
düşmen-i dīni bu üslūba kılur ser-gerdān
25. ser-i a‘dāñı boyar kana dem-ā-dem kılucuñ
anlara h̄alk̄ anuñ-çün dèdiler sūrḥ-serān
26. luṭf-ı h̄akk̄-ile bugün oldı eyā k̄ān-ı kerem
bir nice faẓl senüñ şān-ı şerīfūñde ‘ayān
27. ‘adl ü dād-ı ‘ömer ü şıdḳ u şafā-yı şıddīk̄
‘ilm ü ‘irfān-ı ‘alī h̄ilm ü ḥayā-yı ‘otmān
28. saña kisrāyı ‘adāletde mu‘ādil t̄utsam
faẓladur sende olan devlet-i dīn ü imān
29. ravza-i dīn ü çemen-zār-ı şerī‘at olalı
maṭar-ı luṭfuñ-ile milket-i rûm ābādan
30. menzil-i zendeķa vü mecma‘-i ilhād olalı
şarşar-ı ḳahruñ-ile h̄ıttā-i īrān vīrān
31. mahv olupdur ser-i şemşīr-i cihān-ġīrūñ-ile
levḥ-i ‘ālemde olan naḳş-ı dālāl u tuġyān
32. h̄alk̄ rāḥatda seḥāb-ı keremüñ feyzinden
belī uyḥu getürür ṭab‘a hevā-yı bārān
33. bāreka’llāh zihī pādīşeh-i ‘ādil kim
şarḳdan ġarba deġin buldı cihān emn ü emān
34. levḥaşa’llāh zehī saltanat-ı ḳāhire kim
ḳāfdan ḳāfa cihān cümle muṭī‘-i fermān
35. ‘arşa-i medḥ ü tenāñuñ bulımaz pāyānın
peyk-i endīşe eger biñ yıl olursa pūyān

36. oldı vaşf-ı suhan-ārāñ-ile şî‘r-i **bākī**
rif‘at-i pāyede hem-sāye-i nazm-ı selmān
37. érdi selmāna sözi şî‘ri kemālin buldı
luţfuña qaldı eyā husrev-i şāhib-dīvān
38. baħr-i nazm içre bugün dürr-i girān-māye iken
hāk-i zilletde qalupdur nitekim gevher-i kân
39. hākden qaldur eyā dāver-i dīn-perver kim
nushadur cümle ser-ā-pāy hadīt ü qur‘ān
40. her seħer tā ki nücüm üzre niyām-ı şebden
çıqara tīg-i cihān-gīrini mihr-i rahşān
41. kılıcuñ üstün ola niteki tīg-i hūrşīd
sāye-i saltanatuñda ola āsūde cihān

4.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. perde-i şām olıcağ mihre niķāb-ı ruħsār
zāhir oldı gözüme hey‘et-i ebrū-yı nigār
2. āfitāb üzre meger hāme-i dest-i kudret
çekdi bir med nitekim hācib-i rüy-ı dil-dār
3. kamerüñ altına yā şafha-i eflāk üzre
rā yazupdur qalem-i şun‘-ı celīl ü cebbār
4. bir güneş yüzlü firākında felek hasret-ile
var-ise hançere düşdi nitekim ‘āşık-ı zār
5. mevsim-i ‘ayş u tarabdur şeb-i ‘īd érdi dēyü
muṭrib-i çarħ eline aldı meger mūsīķār
6. gūyiyā hāzır olup irte şalavāt-ı ‘īda
dāl tācın başına geydi sipihr-i ğaddār
7. keh-rübā sübhasın aldı ele çarħ-ı sālūs
halka cevri eylemeden ya‘nī éder istiġfār
8. dehr bir şāħ-ı sipend urdı felek micmerine
meh-i nev şanma şafaķda görinen zerd ü nizār
9. māhı şayd étmek-içün bahre şalup kullābın
meh-i nev tutdı meger sāhil-i deryāda qarār
10. kara yaklaşdı şeb érdi dēyü keşt-i hilāl
bād-bān açmış éder sür‘at-ile ‘azm-i kenār

4. REV. 240: 2^a. Bākī: *Dīvān*: K. 25.
velehu eyzān

11. çizmege dā'ire-i şemse-i mähî felege
aldı üstād-ı zamān destine zerrīn pergār
12. mäh-ı nev dām kurup dökdi kevākib erzen
umaruz k'ola yine 'ayş u şafā mürği şikār
13. kodi bir pāre yahı tās-ı zer-endūda felek
şuvara tā ramazān teşnelerin sakķā-vār
14. eteridür görinen urdı mihekk-i şāma
şatıcaķ sayrafī-i dehre felek bir dīnār
15. bāmdan düşdi dilā taş-ı meh-i nev bu gece
güft ü güy-ile pür olsa n'ola şehir ü diyār
16. urdı cevğan-ı zeri güy-ı zümür-rüd-gūna
meh-i 'īd oldu yine tevsen-i gerdūna süvār
17. kamerī yakalu bir hūb ser-a-ser geydi
ola tā bezm-i hudāvende felek hıdmet-kār
18. vāriṭ-i 'ilm-i nebī ḥazret-i kādī-zāde
efḍāl-i ehl-i zamān eşref-i eşrāf u kibār
19. füşeḥā vü bülegā bezmine mīr-i meclīs
'ulemā u fuḫalā zümresine şāh-süvār
20. bu 'ālī-hıķmet ü ḥātem-kef ü nu'mān-mezheb
muştāfā-hulk u mesīḥā-dem ü yūsuf-dīdār
21. mäh-ı nev mīl-i zer almış ele keḥḥāl-şıfat
eşiginden çeke tā dīde-i gerdūna gubār
22. eline girmek-içün faẓla-i ḥ'ān-ı keremi
meh-i nev destin açar niteki şaḥş-ı cerrār
23. sīne-i āyine sīmāsına beñzerdi eger
şafḥa-i mäh-ı şeb-efrüzda olmasa gubār
24. ne 'aceb faẓlına nā-dān eger inkār etse
etdi mi aḥmed-i muḥtāra ebū cehl ikrār
25. güneşüñ zerre kadar kadrine nokşān gelmez
eylese nūr-ı cihān-tābına ḥuffāş inkār
26. ne şeref cāh-ile ger olsa zamānen sābık
gül-i ter soñra gelür gülşene evvel ḥas u ḥār
27. şadr-ı 'ālīye geçürse n'ola nādāmı felek
dā'imā nāķışı a'lāya çıkarur mi'yār
28. bir olur mıydı bugün kıymet-i ehl ü nā-ehl
nāķıd-ı çarḥ eger eylese teşḥış-i 'ayār

13 şuvara: şıvara D.

15 diyār: bāzār D.

29. ezelî böyledür âyîn-i sipihr-i ğaddâr
ki gülün h'âb-gehi hâr ola hâruñ gülzâr
30. serverâ mihver-i gerdün-ı fezâ'il kalemün
mekez-i himmetün eflâk-ı me'âlîye medâr
31. ravza-i 'ilm-i tarâvetde nem-i hâmeñ-ile
tâzeler gülşen ü bâğı nitekim ebr-i bahâr
32. noqtalar kim dökilür hâme-i müşgînünden
her biri şahid-i ma'nâya olur hâl-i 'izâr
33. bir güherdür söz aña tab'-ı şerîfündür kân
'ilm bir baħr-durur sen aña dürr-i şehvâr
34. kâği-i mahkeme-i 'âlem-i bâlâ bircîs
müşkilin müftî-i re'yünden eder istifsâr
35. bu kadar nûrı güneş kandan ederdi taħşîl
olmasa re'y-i cemîlün yüzine âyine-dâr
36. bu fezâ'il ki saña bārî te'âlâ vèrmiş
etmeyüpdür daħı bir nâķil-i aħbâr ihbâr
37. kelimâtum yerine dürr ü güher nazm etsem
édemez mertebe-i fazluñ eş'âr iş'âr
38. rif'atum kaşrı şala saħ-ı semâya sâye
eger olursa aña bânî-i luṭfuñ mi'mâr
39. êrdi söz ğâyete **bâķi** ne demek lâzımdur
hâl ma'lûm ḥod ey h'âce-i 'âlî-miķdâr
40. nitekim her ser-i mäh ola bir altun kandîl
zîver-i dâ'ire-i çenber-i çarḥ-ı devvâr
41. mäh-ı nev gibi teraķķide dem-â-dem kadrün
çeşm-i encüm gibi baħtuñ gözi dâ'im bî-dâr

5.

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. zer ü gevherle kılup zîver-i efser hâtem
zîb ü zînetde geçer hem-ser-i kayşer hâtem
2. nâm-ile tutdı cihân mülkin olursa tân mı
mâlik-i cām-ı cem ü tâc-ı sikender hâtem
3. meş'al-i mähdur ol gevher-i şeb-tâb meger
geçinür çenber-i gerdün-ile hem-ser hâtem
4. édüp elmâsdan âyîne vü zerden şâne
gösterür halka yine şîve-i duḥter hâtem

5. faşş-ı pîrûze ne hoş yaraşur anda seyr ét
oldı bir tûṭīye gūyā kafes-i zer ḥātem
6. tā ki bennā-yı kader yaptı sa‘ādet kaşrın
oldı ol tāk-ı felek-rif‘ate manzar ḥātem
7. ḥalkadur devr-i kadeḥ la‘l şarāb-ı gül-gün
rind-i mey-ḥāreye hoşdur tolu sāgar ḥātem
8. reşk-i la‘l-i leb-i dil-dār kurutmış kanın
n’ola ger böyle naḥīf olsa vü lāgar ḥātem
9. cismine na‘l kesüp farkına bir dāğ urmuş
var ise sevdi meger yār-i sitem-ger ḥātem
10. vādī-i ‘ışka düşüp taze cevān sevdi meger
bükdi kıddīn nitekim pîr-i mu‘ammer ḥātem
11. ḥasret-i la‘l-i leb-i yār-ile taḥşīl etmiş
ten-i lāgar kad-i çenber ruḥ-ı aşfer ḥātem
12. nuşḥa yazdursa ‘aceb olmaya bādām üzre
teb-i hicrāna ‘ilāc eylemek ister ḥātem
13. tavk-ı zerrīn taḥınup yine kazıtmış kaşın
ihtiyār eylemiş üslub-ı kalender ḥātem
14. bu gülistānda yeter ‘arife bir gül çünkim
taḥınur farkına bir dāne gül-i ter ḥātem
15. beyza-i tāk-ı devletdür o dürr-i şeh-vār
āşiyān şeklini bağlarsa n’ola ger ḥātem
16. göz kulağ oldu ser-ā-ser gözedür āfākı
bulalı kurb-i vezīr-i şeh-i kişver ḥātem
17. gözün üstinde kaşun var dēmedi kimse daḥı
ēdeli ḥidmet-i pāşā-yı dil-āver ḥātem
18. kerem-i keff-i güher-pāş-ı ‘alī pāşādan
buldı zerrīn-kemer ü tāk-ı mücevher ḥātem
19. eli iḥsān u ‘atā mevcin urur deryādur
ne ‘aceb ger ola gark-ı zer ü zīver ḥātem
20. baḥr-i eltāf-ı keremdür keff-i gevher-baḥşı
n’ola gird-āb-şıfat olsa müdevver ḥātem
21. nice deryā dēmeyem keff-i güher-rīzine kim
anda gavvāş-şıfat buldı güherler ḥātem
22. var ise necm-i hidāyetdür o faşş-ı rüşen
k’olur anuñla nice sālīke rehber ḥātem

21 dēmeyem: diyemem D.

23. burc-ı devletdür eli eylese peydâ ne ‘aceb
hey’et-i mâh-ı nev ü şüret-i ahter hâtem
24. dūr-i sîr-âb-ile gör gül-bün-i engüştinde
jâle düşmiş gül-i nesrîne ne beñzer hâtem
25. şeref-i nām-ı şerîfûqden olursa hâlî
bulımaz ragbet-i halhâl-i kebüter hâtem
26. serverâ mûmlayup ism-i şerîfûñ şaklar
kâ’inâtı ne ‘aceb kılsa musahhar hâtem
27. tavk-ı fermâne çeküp gerden-i teslîmlerin
nice âzâdeleri eyledi çâker hâtem
28. felek engüşterî’i-i kadrüne pîrûze nigîn
kapladı nâmuñ-ile ‘âlemi yek-ser hâtem
29. görünür nakş-i nigîninde sevâd-ı mührûñ
devletûñ barmağına mâh-ı münevver hâtem
30. yazdı hoş âyet-i nûn ve’l-kalem engüştûñde
ne midâd istedi ne hâme ne mıstar hâtem
31. nâmuñ âfâka şalar nefha-i ‘ûd u ‘anber
meclis-i devletüne olalı micmer hâtem
32. zâr u ser-geşte-i tās-ı ğam edüp düşmenüñüñ
pençe-i bahtuñ eder beste-i şeş-der hâtem
33. dest-i kahruñdan eger sille tokınsa görünür
dîde-i düşmenüne halka-i ejder hâtem
34. görür eltâfuñ-ile maşlahat-ı tîĝi kalem
bitürür kahruñ-ile hizmet-i hançer hâtem
35. var ise érdi der-i lûtfuña şey’lillâhe
k’eylemiş kâsesini pür-zer ü zîver hâtem
36. fetḥ-i bâb-ı keremi her ki kapuñdan bilmez
ihtiyâcı eline halka-i her der hâtem
37. ol kadar érdi hedâyâ şeref-i medhûñle
ki benân-ı kalemüm oldu ser-â-ser hâtem
38. tuḥfe-i bezmüñ için bu ğazel-i rengîni
levḥ-i zerrîne yazup eylesün ezber hâtem
39. eyleyüp ‘ayş-ı hayâl-i leb-i dilber hâtem
câm-ı zerrîn-ile çeksün mey-i aḥmer hâtem

35 zîver: gevher D.

37 ol: şol D.

40. şekl-i hāl-i dehenüñ hâtem-i firûze nigîn
dostum görmedüm ağzuñ gibi hoş-ter hâtem
41. gerçi nâzûklik-ile ağzın arar engüştüñ
demez ammâ dehenüñ sırrını gizler hâtem
42. ten-i şad-pâre ki şekl-i kafes-i zer-gerdür
dâğlar dilde olupdur aña yèr yèr hâtem
43. hasret-i la‘l-i lebüñ bağrını pür-hün etmiş
dâğ yakmağa kırmış gögsine ahger hâtem
44. dehenüñ teng-i dil-âvîzüne beñzer bulsa
hâl-i müşgîn-ile ger hattı-ı mu‘anber hâtem
45. düşse âyînesine pertev-i nûr-ı haddüñ
vère hürşîd-i cihân-tâb gibi fer hâtem
46. sînemüñ dâğı-ile cism-i dü-tâ-yı zerdüm
kıldı engüşt-i belâya beni bir zer hâtem
47. şararup miñnet-ile beñzi kızarmış çeşmi
var ise baht-ı siyeh-kâruma ağlar hâtem
48. la‘l-i dildâr gibi ola mı handân yâkût
dehen-i yâr gibi kanı suhan-ver hâtem
49. bî-‘aded hâtem-ile tapuña geldi **baķı**
ki nice rûm harâcını deger her hâtem
50. koma ayakda bu maşnû‘u muraşşa‘ nazmı
elde hoş yaraşur ey âşaf-ı şaf-der hâtem
51. bulımaz dâ‘iresin bu güher-i nâ-yābuñ
etmesün bir daķı bu devrde zer-ger hâtem
52. hâtem-i nazma bugün kimse bu hükmi vèremez
nice müfsidler eder gerçi müzevver hâtem
53. bedel olmaz buña zîrâ ki senüñ nāmuñadur
tutamaz mühr-i süleymān yerin āher hâtem
54. tā bu eyvān-ı muraşşa‘ kemer-i ‘ālîde
taķa engüşt-i hilāle meh-i enver hâtem
55. mesned-i şadr-ı vezāretde ser-efrāz olasın
kıla teslīm şehensāh-ı muzaffer hâtem
56. mūmdur halk-ı cihān saña du‘ām ol ki hemān
‘an-ķarīb eyleye allāh müyesser hâtem

40 hāl-i: hāl ü D. / firûze: pîrûze D.

44 dehenüñ: dehen D.

46 belâya: belâda D.

6.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gülşene altun varaklar zeyn êdüp bād-ı hazān
gūyiyā zer-kūblar dükkānı oldı gül-sitān
2. rişte-i bārān gūmiş tel sīm-keş ebr-i harīf
iki çarha döndiler gūyā zemīn ü āsmān
3. berg-i bīdi bāğda āb-ı revān üzre görüp
dédiler akmış gılāfından bu tīg-i zer-nişān
4. reh-güzār-ı bāğa ser-tā-pā dökilmiş berg-i zer
şandum altun tebsiler kōnmiş simāt-ı husrevān
5. bāğda gerdān êder evrākı şanmañ gird-bād
indiler seyyāreler kılmağa seyr-i būstān
6. perr ü bāl açmış yeşil tūtī iken berg-i çenār
zerd olup ser-pençe-i şeh-bāza dönmişdür hemān
7. rāygān aldum şanurdı la' l u yākūtı velī
şimdi nakd altun şayar tırmuş nihāl-i ergavān
8. kanlu yaş dökmiş ruh-ı zerd ü ğubār-ālūdına
var ise dehrūñ fenāsın añdı mīr-i 'aşıķān
9. saltanat tācın geyürse baht mağrūr olma kim
niçe sultān bōrkin almışdur begüm bād-ı hazān
10. gerçi merdāne şoyındı girdi meydāne dıraht
geldi kış başdı velīkin vērmedi aşlā emān
11. dest-bürd-i şarşarı āhır görüp şah-ı çenār
jāle vü berg-i hazāndan pür-zer ü gevher çemen
12. gülşene varın niţār êtdi meger deryā vü kām
dédi el arķası yērde āferīnler pehlevān
13. gevher-i sīr-āb şebnem gūş-vār-ı zer varāk
şahın-ı būstān oldı gūyā çār-sūy-ı zer-gerān
14. şöyle beñzer kim haţ-ı āyāt-ı rahmetdür çemen
bād-ı şubh etmişdür altun hall-ile yēr yēr nişān
15. bir yeşil ğarrā zer-efşān kāğıd olmuşdur çemen
yaraşur yazılsa ger medh-i edīb-i nūkte-dān
16. ẖāce-i 'ālī-naţar ser-çeşme-i fażl u hūner
dāver-i ferhunde-ahter kām-baht u kām-rān

6. REV. 240: 3^b. Bāķī: *Dīvān*: K. 22.

9 niçe: nice D. / geyürse baht mağrūr olma kim: geyen 'ālemde mağrūr olmasun D.

17. āfitāb-ı ‘ālem-ārā-yı sipihr-i fażl o kim
buldı re’y-i feyz ile çünki nūr u fer cihān
18. ayağı toprağıdur kühl-i cevāhir encüme
āsitāmı hākidür iklīl-i fark-ı farkadān
19. rūzigāruñ şiddetinden gülşen-i bahtı maşūn
nitekim bād-ı hazāndan bāğ-ı gülzār-ı cinān
20. şafha-i āyīne-i ‘ālem-nümā-yı tab‘ına
cümle-i dünyā vü mā-fihā muşavverdür ‘ayān
21. rāh-ı bāğa berg-i zer düşmiş degüldür ser-verā
reh-güzāruñda yüzün ferş etdi mäh-ı āsmān
22. eyleyüpdür feyz-i hūrşīd-i kemāl-i şun‘-ile
zāt-i pākūñ gevherin perverde kân-ı kün fe-kân
23. meclisünde kalbi altun gibi şāfī olmayan
kāl ocağında hālāş olmaz kılursañ imtiḥān
24. āfet-i bād-ı hazāndan tā ebed maḥfūz olur
bāğ-ı dehre ḥüsn-i tedbīrūñ olursa bāğ-bān
25. şarşar-ı fikrüm ki evrākın perīşān eyledi
çihre-i zerdüm belādan buldı reng-i za‘ferān
26. cūr‘a-i cām-ı belā-encām-ı ğam bī-hüş edüp
‘ākıbet kıldı ḥumār-ı derd ü miḥnet ser-girān
27. cūr‘a-veş ayakda kodı sākī-i devrān beni
dest-gīr ol ey emīr-i meclis-i devr-i zamān
28. himmetūñ şimşādınıñ şāḥ-ı bülendi var-iken
kanda yapsun şāh-bāz-ı tab‘-ı **bāḳī** āşiyān
29. destüme alsam kalem nazm-ı bedī‘ümle benem
nīze-bāz-ı ‘arşa-i mülk-i ma‘ānī vü beyān
30. ben kemend-endāz-ı meydān-ı belāğat olalı
ḥalka-i teslīme geçmişdür ser-i gerdem-keşān
31. pehlevān-ı ‘arşa-i nazmem dēyen ferzāneler
bir iki zār u zebūnumdur za‘īf ü nā-tevān
32. muttaşıl şī‘rüm yazarken ḥāme tırılmaz deprenür
neydür anı gūyiyā lerzān eder āb-ı revān
33. bāğ u bustān içre tā ola bisāt-ı sebzeye
şubḥ-dem berg-i hazāndan kaṭre-i şebnem çekān

17 feyz ile çünki: enveri feyziyle D. / [17b] -buldı re’y-i enveri feyziyle nūr u fer cihān- R.240.

19 bāğ: şāḥn D.

23 ocağında: ocağından D.

25 fikrüm ki: ğam fikrüm D.

34. her seher şahını zümürürd gün-ı gerdün üstine
āfitāb altun tabağdan tā ola gevher-feşān
35. mesned-i rif'atde genc-efşān-ı ihsān ol müdām
‘ömr ü devlet pāy-dār iqbāl ü ‘izzet cāvidān

7.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün
Müctet + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ne hoş yaraşdı sipihre kevākib içre hilāl
tağındı pāyine gūyā ki cevherī halhāl
2. tulū‘ édince ufukdan miyān-ı encümde
tağıldı gerden-i gerdūna şanki ‘ıkd-ı le’āl
3. çerāğ-ı māha yine bir filori dikdi güneş
gören kimesne kenārın meh-i nev étđi hayāl
4. şu sīb şekline girdi şafağda cirm-i kamer
güzellenüp ola bir yanı sarı bir yanı āl
5. şarındı meh yine bir hūb yūsufi destār
şoğındı farqına bir dāne ince sīm hilāl
6. ne hoşkadur bu ki altında çarh-ı şu‘bede-bāz
koyınca mūhre-i mihri güm eyledi fi’l-hāl
7. nedür bu kurş-ı nuhāsī ki zer-ger-i gerdün
şalup bu pūteye nār-ı şafağda eyler kāl
8. ya cām-ı ‘işret-i dārā ya tāt-ı kistrādur
tolaşdurur bu cihānı sipihr olup dellāl
9. elinde muṭrib-i çarhuñ ya kurş-ı meh defdür
kenāresi görünür pūlınuñ miṭāl-i hilāl
10. kanadı gūşesidür āşiyāneden görünür
ferāğa vardı meger şāh-bāz-ı zerrīn-bāl
11. ya nūndur görünür āhırında şa‘bānuñ
ya rādur ol ramazān evveline olmış dāl
12. götürdi perde[yi] gözden görindi halka-i der
bu gece gök kapusın açdı bārī-i mūte’āl
13. gelūñ bu fikri kıyalum tereddüd etmeyelüm
bu deñlü nesne niçün ola pāy-ı ‘akla ‘ıkal
14. hemān bu hançer-i zerrīn-ğılāf-ı pāşādur
ki tağ-ı ‘arşa aşıldı bu şeb hilāl-miṭāl
15. emīr-i şāh-nazar dāver-i bülend-aḥter
vezīr-i hūb-siyer h’āce-i huçeste-hışāl

16. bülend-himmet-i devrân kûbâd pâşâ kim
hilâl-i çarha maḥal meclisinde şaff-ı ni‘âl
17. o kim debîr-i ezel çekdi kilik-i kudretle
şerîf nâmına tevķî‘-nâme-i iķbâl
18. revāk-ı manzar-ı dīvân tāk-ı eyvânı
hilâl-i burc-i sa‘âdet sipihr-i cāh u celāl
19. nesebde pāyesi a‘lā ḥasebde bî-hem-tā
keremde aña ne aķrân seḥâda ne emtāl
20. seḥâda ḥâtem-i tay defterini tayy êtdi
ġazâda seyyid-i ġazî hikâyetin battāl
21. kef-i cevâdı pür eyler seḥâb dāmânın
seḥâb egerçi vêrür dâmen-ile vakt-i nevâl
22. dem-i veġâda çü pây-i semend deprense
sîpihre lerze düşer arza êrişür zilzâl
23. nesîm-i ḥulkına bir dem karîn olursa eger
suyı gül-âb êde topraġı müşġ bād-ı şimâl
24. miṭâl-i cûdına ‘unvân yazar debîr-i felek
mürebbî-i fuṣalâ dest-ġîr-i ehl-i kemâl
25. kef-ile gerçi terâzû-yı ‘aķla urmuş êdüm
ḥafîf geldi katı keffe-i seḥâb-ı tîķâl
26. ‘atâ-yı kân-ı kef-i zer-feşânına nisbet
nevâl ü feyz-i seḥâb-ı tîķâl bir miṭķâl
27. eger ki ḥil‘at-i luṭfin kılaydı erzânî
siyâh şâlinı egnine geymeyeydi leyâl
28. şahâ’if olsa felekler nihâl-i sidre kalem
yazılmaya keremi defteri ‘ale’l-icmâl
29. şu cāmı şundi baña ser-verâ bu sākî-i dehr
şarâbı zehr ile âlûde dârû-yı kıttâl
30. şarâb-ı ḥayret-ile şöyle mest ü medhüşam
ne dest-i ‘aķla taşarruf ne pây-ı fikre mecâl
31. hemîşe şan‘at u pîşem dem-â-dem endişem
özümle baḥt u cedel yılduzumla ceng ü cidâl
32. kemend-i ‘acz-ile olmazdı dest ü pâ beste
bu bendi geçmese baña zamâne-i muḥtâl

18 dīvân: dīvânı D.

22 semend: semendi D.

27 egnine: terk êde D.

33. elüñdedür çü bugün ħall-i müşkilât-ı enām
enāmîl-i keremüñ kııl bu ‘uğdeye ħallāl
34. seĥāb-ı mekremet ü menba‘-ı mürüvvetsin
nem-i seĥāñ-ile ser-sebz ravza-ı āmāl
35. bu gülşen içre seni serv-i ser-firāz görüp
şu gibi ayaguña ağıdı ĥâtır meyyāl
36. sezā-yı merĥamet ü müsteĥıkk-ı ‘ātıfetem
nevāl-i fażluñ èderseñ maĥallidür ifzāl
37. boyandı kanlu yaşum silmedin elüm āle
ayağda kaldum eyā ma‘din-i kerem elüm al
38. tapuña yüz süre geldüm şafā-yı ĥâtır-ile
zülāl gibi beni gül-sitān-ı lütfuña şal
39. dilümde şekker-i şükr-i kavāfil-i keremüñ
tapuña ‘arż ède geldüm ne ise mā-fi’l-bāl
40. elümde sāğar-ı ‘işret emîr-i meclis idüm
zamāne olmasa devr-i edānî vü erzāl
41. belāğat içre ben ol şeh-süvār-ı meydānem
ki eyledüm şu‘arā-yı zamāneyi pā-māl
42. benem bu ‘arşada kim raĥş-ı ĥab‘ı depredicek
vücûdî ĥaşm ola pā-māl olursa rüstem-i zāl
43. ‘aceb degüldür eger olsa nükte-i kalemüm
ser-i ‘adū-yı bed-endîşe ĥarbet-i kûpāl
44. du‘āya başla dırāz ètme kışşayı **bākî**
ki fehîm olındı muĥaşşal mu‘ayyen oldı me’āl
45. el aç du‘ā-yı kıyām-ı ĥıyām-ı devletine
yeter uzandı bu deñlü tınāb-ı kāl u mekāl
46. hemîşe tā meh-i rûze gelüp bu devr içre
riyāzet-ile ère peyker-i hilāle hüzāl
47. geceñ şerefde şeb-i kadr ü gündüzüñ bayram
nevāl ü ni‘met-ile ĥı‘ān-ı ‘ayş māl-ā-māl

8.

Mef‘ûlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. ĥürşîd öñinde şu‘lelenür māl-ı nev müdām
güyā ki şem‘a qarşu görünür kenār-ı cām

34 ravza: gül-şen D.

39 kavāfil: fevāzıl D.

8. REV. 240: 4^b. Bākî: *Dīvān*: K. 23.

2. cām-ı hilālî hep bilece gördiler bu şeb
halk-ı cihāna kıldı hudā rüzeyî harām
3. kibrītini degürdi şafağ nārına hilāl
tā kim çerāğ-ı māhı yakup ref̃ ola zalām
4. mūy-ı sefīd halkasını çarh-ı pīre-zen
ister ki dahı eyleye halk-ı cihāna dām
5. çarh-ı ‘acūze bağlanup altunlu çenberin
bir nev-‘arūs gibi eder nāz-ile hīrām
6. yā nāhunı görindi felek bir pelengdür
k’olmuşdur aña kulle-i kūh-ı cefā kūnām
7. yā defter-i sipihre re’y-i resīddür
deyn-i şıyāmı halk edā étdiler tamām
8. zerrīn devāt māh-ı nev altun kalem şihāb
erķāmdur nücūm u felek defter-i şıyām
9. behrām eline hançer alup kaşđ eder yā hūd
a‘dā-yı dīn ü düşmen-i islāma intikām
10. cirm-i kamer hilāl-ile ‘ayn-ı ‘alī yazar
‘īd-i şerīfe ərmeğ-içün kadr ü ihtirām
11. nārencdür şarardı güneşden yanı dēsem
olurđı bu mülāhaza hem bir hayāl-i hām
12. illā ki māh-ı ‘īda bu sözler ba‘iddür
erbāb-ı ‘aql öninde haķīkat budur kelām
13. peyk-i zamāne zer teberin düşına alup
érgürdi h̃‘āce hīdmetine ‘iddan peyām
14. ol fāzıl-ı zamāne lebīb-i habīb-i halk
ol ‘arīf-i yegāne edīb-i bülend-nām
15. mihr-i sipihr-i mekremet ol kim cenābına
gökden hilāl iki бүkilür vērür selām
16. devrān içinde aña bugün māh-ı nev gibi
kimdür ki kaddin étmeye vaķt-i selām lām
17. münķād emr ü nehyine eşhāb-ı i‘tibār
ednā işāretine zevi’l-ihtirām rām
18. envār-ı mihri birle münevver cebīn-i şubh
enfās-ı hulkı birle mu‘atţar meşām-ı şām

4 sefīd : sefīdi D. ister ki: isterdi D.

6 kūnām: maķām D.

15 бүkilür: бүkilüp D.

19. bāzū-yı sa‘yi gerden-i maḵṣūda ṣalmadın
ṣemṣīr-i ‘azmi olmadı hem-ḥābe-i niyām
20. ṣemṣīr-i ihtimāmına nisbet kelīl ü künd
ger tīg-i ḳahramān ola ya ḥod ḥüsām-ı sām
21. faẓlı feẓāsı içre bu eflāk bī-ḳarār
evc-i hevāda yēdi mu‘allaḳ döner ḥamām
22. bircīs eşigi ḥākine olurdu çihre-sāy
olmasa ger cibāh-ı efāzıldan izdiḥām
23. deryā-yı ‘ilme dūr gibi ḡavvāṣ olanlara
vērdi zamāne ḥidmeti silkinde intizām
24. keff-i yem-i yemīni nem-i cūdın etse feyẓ
bārān yērine dürr ü güher yaḡdurur ḡamām
25. gün gibi başı göklere érdi şu kimsenüñ
kim zerre deñlü eyledi ṣānında ihtimām
26. āyīnedür ki ṣüret-i iḳbālī gösterür
ṣaḥn-ı sarāy-ı devleti ferṣinde her ruḥām
27. dehre devām-ı devletidür ḡāyetü’l-münā
çarḥa beḳā-yı ‘izzetidür müntehe’l merām
28. ey ḥāce-i yegāne senüñ āsitānuña
bāḳı kemīne bende geçer kemterīn ḡulām
29. ḥāk-i derüñ sücūdın éder bir fütādedür
luṭf eyle dest-gīri ol étsün biraz kıyām
30. ser-riṣte-i murādı n’ola elde bulsa ol
ḥablü’l-metīn-i ‘ahdüñe ḳılmıṣdur i’tiṣām
31. gerdün-ı dūna eylemez ol ‘arẓ-ı ihtiyāc
ṭapuñ ṭururken eyleye mi minnet-i li’ām
32. ḥātem bu devr içinde geleydi cihāna ger
étmek dilerdi süfre-i cūduñdan iḡtinām
33. luṭfuñ zülālīn eyle ‘atā teṣne-dillere
ey menba‘-ı meḳārim ü ser-çeṣme-i kirām
34. ḥatm oldu söz du‘ā-yı cemīlüñ maḥallidür
k’ola raḥīḳ-i cām-ı tenā ‘anberīn ḥitām
35. dürr-i du‘āñı zeyn édelüm tā ki yaraṣa
sāḳ-ı mesāḳ-ı midḥata ḥalḥāl-i ihtişām
36. hem-vāre tā ki edhem-i zerrīn-sitām-ı çarḥ
na‘l-i zer-ile eyleye bu ‘arṣada ḥırām

37. devrân muṭī‘ u gerdiş-i gerdûn be-kām-ı dil
ecrām rām devlet ü iḳbāl müstedām

9.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bāğa reşk étse revā ravza-i firdevs-i berîn
şol kadar zînet ü fer vèrdi yine ferverdîn
2. erişür bād-ı seherden nefehât-ı cennât
mevsim-i ürdibihişt êrdi bihişt oldı zemîn
3. demidür lâle yağa bezm-i bahāra meş‘al
ğonca-i zambağ ola nergise şem‘-i bālîn
4. görünür şahın-ı çemenden yine şāh-ı nergis
āsmāndan nitekim hey‘et-i ‘ıkd-ı pervîn
5. bāğuñ evrāk-ı bahār қаterāt-ı şeb-nem
dāmenin eyledi pür-sīm ü zer ü dürr-i temîn
6. nergis-i bāğa nazar kııl ne demekdür bu kim
cām-ı zerrîn-ile ‘ayş eyleye bir hāk-nişîn
7. sâhil-i baħr-i ‘adendür meger etrâf-ı çemen
dest-i mihr anuñ-içün oldı bugün gevher-çîn
8. gonca-veş hār-ı belāda nice bir hāşıl ola
girihi hāṭır u teşvîş-i dil ü çîn-i cebîn
9. bāğa ‘azm eyle bugün turma ki şahın-ı gülşen
cân-fezâdur nitekim meclis-i maḥdûm-ı güzîn
10. hāşıl-i ‘ömr-i girân-māye-i şeyḥü’l-islām
pertev-i luṭf-ı ḥudā nûr-ı ḥudā revnağ-ı dîn
11. menba‘-ı mekremet-i ü luṭf meḥemmed çelevi
vāhib-i faẓl u ‘aṭā şāhib-i ‘izz ü temkîn
12. bāğ-ı qadrinde anuñ şahın-ı sipihr ü encüm
bir çemendür ki saçılmış aña berg-i nesrîn
13. def‘-i ye‘cûc-ı gama eşigidür sedd-i sedîd
men‘-i ceyş-i eleme der-gehidür hışn-ı ḥaşîn
14. nisbet olınsa eger faẓlına zannum bu kim
menzil-i vehmdedür mu‘teḳad-ı ehl-i yakîn
15. defter-i devletine miḥver-i eflāk kalem
hātem-i qadrine bu günbed-i firûze nigîn

9. REV. 240: 5^a. Bākî: *Dīvān*: K. 26.

8 hār: bāğ D.

9 bugün: yûri D. / nitekim: niteki D.

12 saçılmış: dökülmüş D.

16. abza-i udretine avs kem n-ı r stem
n vek-i re'yine per eh-per-i cibr l-i em n
17. meclis-i 'iretine b de afa b diye ar
nul enc m meh   h r d iki c m-ı zerr n
18. onca-ve ab' pes-i perde-i 'uzletde seer
s kin olmudı ser-efgende v  dil-teng   am n
19. m lhim-i ayb g   l  yinesin aru utup
eyledi    -i c na bu kel mı tel n
20. ruu na be izer-idi  yine olsa reng n
 yk n rdi leb  ne la'l olaydı  r n
21. secde kıldı g ricek m h au n mi r b n
bilmeyen  yle ay l eyledi kim ola ceb n
22. kime k n  tdi yine  ni var ebr laru  n
olmu ol em-i az l neler  n  h -y   n
23. dil-i   fte-ıfat cev-r-ile p -m l  tme
hind -y  alk -be-g u ndur o z lf-i misk n
24. h n-ı dil anma g rinenleri m jg numda
d de-i g l-z r-ı 'iz ru ndan olupdur g l- n
25. ebr-i n s n gibi bu kil-k-i g her-b rına
eyledi g -ı cih mı ade -i d rr-i tem n
26. gerden-i dehre yine silk-i cev hir adum
rited r ma'n -i b r k   g her la z-ı g z n
27. ser-ver  i'r deg l nuk-ı mes h dur bu
t tulum ayr ler e'ar  ola si r-i m b n
28. ne 'aceb ger ola bu nazm-ı rev n r h-efz 
ki sen n mid at-i c n-perver  ne oldu ar n
29. h  l ey k n-ı kerem  rdi bug n ol dem kim
eer-i ' t fet   luf zuh r  de hem n
30. l y k-ı devlet    yeste-i ib l oldur
almaya **b k **-i b - re mel l   amg n
31. s z tam m oldu niy z eyleyel m der-g ha
iid p d ye feleklerde melekler  m n
32. nitekim m  ta-i dehr 'ar s-ı emen  n
ihresin eyleye  r y -i z b   tezy n
33. luf ab' ehline ola nitekim h let-ba
ihre-i dil-ber   i'r-ı ter    v z-ı haz n

34. hür-sīmālar-ile şöyle pür olsun haremün
görüp imāna gele anı şanem-hāne-i çin
35. şöyle eş‘ār-ı güher-bār okına aduña kim
cān u dilden aña hassān éde yüz biñ taḥsīn
36. ‘andelībān-ı gülistān-ı hōş-elhān-ı tenā
édeler medḥūñ-ile hōş naḡamāt-ı rengīn

10.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. rūḥ-baḥş oldı mesīhā-şıfat enfās-ı bahār
açdılar dīdelerin ḥ‘āb-ı ‘ademden ezhār
2. tāze cān buldı cihān érđi nebātāta ḡayāt
ellerinde ḡarekāt eyleseler serv ü çenār
3. döşedi yine çemen naṭ‘-ı zümür-rūd-fāmın
sīm-i ḡām olmış-iken ferş-i ḡarīm-i gül-zār
4. yine ferrāş-ı şabā şahn-ı ribāṭı çemene
geldi bir kāfile kondurđı yūki cümle bahār
5. leşger-i ebr çemen mülkine akın şaldı
tırma yağmada yine niteki yağı tātār
6. farkına bir nice per taşınur altun tellü
ḡayl-i ezhāra meger zanbaḡ olupdur ser-dār
7. dikdi leşger-geh-i ezhāra şanavber tūḡın
ḡaymeler kurdı yine şahn-ı çemende eşcār
8. döşedi mihr-i felek yolları dībālar-ile
étđi teşrīf çemen mülkini sulṭān-ı bahār
9. şubḡ-dem velvele-i nevbet-i şāhī mi degül
şavt-ı mürḡān-ı hōş-elhān u şadā-yı kūh-sār
10. çemen etḡālīnūñ uyḡuların uçurđı yine
şubḡ-dem ḡulḡule-i fāḡte gül-bāng-i hezār
11. dāye-i ebr yine ḡoncaların şeb-nemden
başına akçe dizer niteki etḡāl-i şıḡār
12. mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm érđi dēyü
sūsenūñ ḡançerini tutdı ser-ā-pā jengār
13. semenūñ sīne-i sīmīnin açup bād-ı seḡer
çözđi ḡülşende ḡülüñ düḡmelerin nāḡun-ı ḡār

34 anı: tā R.240.

35 aña: ide D. / ide: aña D.

36 gülistān: hōş-elhān D. / hōş-elhān: gülistān D.

10. REV. 240: 6^a. Bāḡī: *Dīvān*: K. 18.

14. pīrehen berg-i semen gūy-ı girībān şeb-nem
gül-sitān oldu yine bir şanem-i lāle-‘izār
15. zīb ü fer vèrmek-içün rüy-ı ‘arūs-ı çemene
yāsemen şāne şabā māşıta āb āyine-dār
16. dūr ü yāķūt-ile bir nahl-i muraşsa‘ şandum
erğavān üzre dökilmiş kaţerāt-ı emţār
17. şīşe-i çarĥda gör bunca muşanna‘ nahli
nice ārāste kılmış yine şun-ı cebbār
18. berg-i ezhārı hevā şöyle çıkardı felege
pür-kevākib görinür günbed-i çarĥ-ı devvār
19. zanbaķuñ ğoncasıdur bāġa gümüş bāzū-bend
za‘ferān-ile yazılmış aña ĥaţţ-ı tūmār
20. dem-i ‘isā dirilür būy-ı baĥūr-ı meryem
açdı zanbaķ yed-i beyzāyı kef-i mūsā-vār
21. cām-ı zerrīni tolu bāde-i gül-reng étmiş
gül-i ra‘nā seĥerī kıлмаġ-içün def‘-i ĥumār
22. dehen-i ğonca-i ter dürlü leţā’if söyler
gülüp açılsa ‘aceb mi gül-i rengīn-ruĥsār
23. güher-i fırsatı aldurma şaķın devr-i felek
sīm ü zerle gözüñi boyamasun nergis-vār
24. cām-ı mey kaţreleri sübhā-i mercān olsun
gelüñüz zerķ u riyādan édelüm istiġfār
25. lāle şahrāyı bugün kān-ı bedahşān étđi
jāle gül-zāre niţār eyledi dürr-i şeh-vār
26. dāmenin dürr ü cevāhirle pür étđi gül-i ter
ki éde ĥāk-i der-i ĥazret-i pāşāya niţār
27. şāĥib-i tīg u kalem mālīk-i cām u ĥātem
āşaf-ı cem-‘azamet dāver-i cemşīd-veķār
28. āsmān-pāye ĥümā-sāye ‘alī pāşā kim
éremez tāk-i celāline kemend-i efkār
29. şāĥ-ı gül neşv ü nemā bulsa nem-i luţfindan
ola her ğonca-i ter bülbül-i şīrīn-ġüftār
30. āb u ġil müşġ ü gül-āb ola çemen şaĥnında
būy-ı ĥulkıyyla ġüzār étse nesīm-i esĥār
31. taḅ‘-ı veķķādın eger āteş-i rahşān görse
kızara aĥker-i sūzān nitekim dāne-i nār

14 yine: bugün D.

17 muşanna‘: muraşsa‘ D.

32. güneşi keff-i zer-efşânına beñzer dër idüm
almasa mâha ‘atâ eyledüğün âhır-ı kâr
33. şöyledür keff-i güher-pâşî yemîn etmek olur
ki ‘atâsından êrer bahre ğinâ kâne yesâr
34. manzar-ı kaşr-ı sa‘âdetden anuñ re’yi gibi
rûy göstermedi bir şâhid-i hurrem-dîdâr
35. bâğ-ı cûdında nihâl-i kereminden derilür
luţf-ı bî-minnetinüñ mîvelerinden her bâr
36. manzar-ı himmetinüñ küngüre-i rif‘atine
êremez şarşar-ı tûfân-ı fenâ birle ğubâr
37. eşigi taşî imiş yüz süreceğ hayf dëyi
taşdan taşâ döğër başını şimdi enhâr
38. serverâ cânı mı var devletüñ eyyâmında
sünbülün tûrrasına el uzada şâh-ı çenâr
39. eylemez kimse bugün kimse elinden nâle
bezm-i ‘işretde meğër muţrıb elinden evtâr
40. şer‘a uymaz n’êdelüm nâle vü zâr eyler ise
gerçi kânûna uyar zemzeme-i mûsîkâr
41. geşt êderken çemen-i medh ü tenâñî hâtır
lâyih oldu dile nâ-ğâh bu şi‘r-i hem-vâr
42. gül gibi gül-şene kılsañ n’ola ‘arz-ı dîdâr
hayli dökildi saçıldı yoluña faşl-ı bahâr
43. reşk-i dendânuñ-ile hançere düşdi jâle
berg-i süsende gören êtdi şanur anı qarâr
44. geçemez çenber-i ğisû-yı girih-ğirüñden
gerçi kim za‘f-ile bir kılca kalupdur dil-i zâr
45. tûrralar milket-i çîn nâfe-i müşğîn ol hâl
gözün âhû-yı hutun ğamzelerüñdür tâtâr
46. dil-i mecrûha şifâ-bağş ruh u la‘lûñdür
gül-be-şekkerle bulur kuvveti tab‘-ı bîmâr
47. degme bir gevheri kirpüğüne şalındurmaz
görelî la‘l-i revân-bağşuñı çeşm-i hûn-bâr
48. koma **bâkı** kuluñı cür‘a-şîfat ayakda
dest-ğîr ol aña ey dâver-i ‘âlî-mikdâr
49. bâğ-ı medhüñde olur cümleye ğâlib tenhâ
bağt için gelse eğer bülbül-i hûş-nağme hezâr
50. puhtedür ğayrılar eş‘ârî velî puhte piyâz
hâm ‘anberdür eğer hâm ise de bu eş‘âr

51. hām var ise eger micmere-i nazmumda
dāmen-i luṭfuñ anı setr eder ey faḥr-i kibār
52. baḥr-i eş‘ār yeter urdı süṭūr emvācın
demidür k’ède du‘ā dūrlerini zīb-i kenār
53. lālelerle bezene niteki deşt ü şahrā
nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār
54. nitekim lālelere şeb-nem olup üftāde
güllere ‘āşık-ı şeydā geçine bülbul-i zār
55. gül gibi ḥurrem ü ḥandān ola rüy-ı baḥtuñ
sāğar-ı ‘ayşuñ ola lāle-şifat cevher-dār

11.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. urınup başına bir tēc-ı mücevher sünbül
oldı iklīm-i çemen taḥtına ser-ver sünbül
2. şeh-levendāne şikest eyledi taraf-ı külehin
gögsinüñ dügmelerin çözdı ser-ā-ser sünbül
3. oldı gül-şen yine bir dilber-i müşgīn mergül
şol kadar vèrdı aña zīnet ü zīver sünbül
4. çihre gül sīne semen çeşm-i mükeḥḥal nergis
ḥaṭ çemen ḡonca dehen ca‘d-ı mu‘anber sünbül
5. yazdurup müşg-ile boynına ḥamā’il taḥdı
kendüye etmek-içün ḥalkı musaḥḥar sünbül
6. şahın-ı gül-zāra gelüp eyledi ‘arz-ı dīdār
jālelerden taḥınup gūşına gevher sünbül
7. beñzer ol büy-ı dil-āvīz-ile mūy-ı yāre
başlar üzre n’ola ger eyler-ise yēr sünbül
8. yine göm gök dere batmış çıka geldi çemene
nev-bahār erdi dēyü vèrdı ḥaberler sünbül
9. beden-i pāk-i neden böyle olurdu ḥōş-bū
olmasa müşg ü gül-āb-ile muḥammer sünbül
10. var-ise bencileyin ‘āşık-ı dīdār olmışdur
göm gök etmiş döginüp cisini yēr yēr sünbül

54b güllere bülbul-i şeydā geçine ‘āşık-ı zār D.

11. REV. 240: 6^b. Bākī: *Dīvān*: K. 24.

1 başına: farkına D.

8 dere: tere D.

10 dīdār: zār D. /göm gök: gök gök D.

11. 'ıřķ sevdālarına uğramasa olmaz-idi
mūy-ı jūlīde ile bir ten-i lāęar sūnbūl
12. yine fir'avn-ı řitā ceyřine mūsā-mānend
eyledi elde 'ařāsını bir ejder sūnbūl
13. nev-'arūs-ı çemene māřıřadur fařl-ı bahār
kim anuñ hāme-i mūřęīnine beñzer sūnbūl
14. sākīyā zevrakı sūr bād-ı bahār erdi yine
sebze-zār oldu yem-i aēđār u lenger sūnbūl
15. řahñ-ı gül-şende yatupdur geçe var-ise meğer
ki řakınmıř seherī bařına gūller sūnbūl
16. būrūdi kendinūñ eřrāfını bāl ü per-ile
yine řāvūs-řıfat cilveler eyler sūnbūl
17. yine gerrāř-řıfat destine cārūb almıř
ki ēde hıdmet-i hāk-i der-i dāver sūnbūl
18. fāzıl-ı dehr mehemmed elebi kim eflāk
baę-ı fařlında řokuz dānelū bir ter sūnbūl
19. olamaz reh-gūzeri hākine hem-pā 'anber
ēdemez saçlarına kendūyi hem-ser sūnbūl
20. geldi bir hindū-yı bī-çāre-řıfat eřıgūñe
ęarađı bu ki řapuñda ola āker sūnbūl
21. bāę-ı luřfuñda meh ü mihr iki aēķar nergis
keremūñ gül-řenine sūnbūle kem-ter sūnbūl
22. būy-ı luřfuñla gūzār eylemese bāęa nesim
ēdemez hālķ dimāęını mu'ařřar sūnbūl
23. bulsa bārāñ-ı seřāñ-ile eğer neşv ü nemā
ķad-i bālā çeke mānend-i řanavber sūnbūl
24. ebr-i cūduñdan eęer erse nem-i in'āmuñ
bitüre hāre gül ü lāle vū mermer sūnbūl
25. ger şokınsa nefes-i luřf u dem-i ihsānuñ
gidere dūd-ı kebūdı vère āzer sūnbūl
26. nūr-bařř olsa eęer bāęa erāę-ı luřfuñ
řem'-vār eyleye eřrāfı mūnevver sūnbūl
27. cūr'a-rīz olsa eęer gül-řene cām-ı keremūñ
řuta nergis-řıfat elde ķadeh-i zer sūnbūl

11 olmaz: ķalmaz D.
13 erdi: esdi D.
19 saçlarına:şırrasına D.
22 luřfuñla: hūlķuñla D.

28. hāline ‘ayn-ı ‘ināyetle nigāh eyler-iseñ
göz açup éde nazār niteki ‘abher sünbül
29. bezmüne gelmek-ile bu ne kerāmetdür kim
démeye şayf u şitā bitüre micmer sünbül
30. dāne haṭ jāle nuḳaṭ nefḥa-i müşgīn ma‘nā
yazdı levḥ-i çemene bir gāzel-i ter sünbül
31. ğam-ı ğīsūñ-ile āşūfte degül ger sünbül
ne için böyle perīşān olur ekter sünbül
32. var-ise turrararuñ bāğ-ı cinān sünbülidür
zülfüne kaç başı var ola ber-ā-ber sünbül
33. ğoncanuñ cānı mı var öyküne la‘l-i lebüne
kopmadı bāğdan ol resme mu‘anber sünbül
34. bāde-i la‘lüne hemşire şarāb-ı gül-fām
zülf-i müşgīn-i semen-sāña birāder sünbül
35. hūb olur ‘arīzuñ üstinde o haṭṭ-ı müşgīn
āb-ı nāb içre turur tāze vü hōş-ter sünbül
36. lāle reşk-i ruḥ-ı gül-gūnuñ-ile pā-der-gil
ġam-ı zülfüne perīşān u mükedder sünbül
37. nice teşbīh edem ağızuña bir ebkem ğonca
nice nisbet kılam ol zülfe ber-ā-ber sünbül
38. dūdlar çıkdı yanup reşk-i ruḥuñ nārına bāğ
cā-be-cā şanma çemende görinenler sünbül
39. ruḥlaruñ üzre yatur zülf-i semen-sā gūyā
gül-i terden edinür kendüye bister sünbül
40. haṭ-ı müşgīn-i leb-i la‘lüne mānend olmaz
bulsa ger perveriş-i çeşme-i kevter sünbül
41. yaraşur zülf ü ruḥuñ vaşfına defter yazsam
kāğıdı berg-i gül ola haṭ-ı defter sünbül
42. levḥ-i hāṭırda haṭuñ naḳşını taşvīr etdüm
olmadın şafḥa-i gül-zāra muşavver sünbül
43. nazm-ı eşḥāşa kıyās eyleme **bāḳī** şī‘rin
ola mı her giyeh-i huşke ber-ā-ber sünbül
44. gerçi sünbül çoğ olur gül-şen-i ‘ālemdür bu
līk rengīn ü mu‘aṭṭar olamaz her sünbül

32b kopmadı bāğdan ol resme mu‘anber sünbül D.

33b zülfüne kaç başı var ola ber-ā-ber sünbül D.

44 mu‘aṭṭar: muṭarra D. / [muṭarrā] R.240.

45. n'ola qadr ü şerefüñ sāl-be-sāl olsa mezīd
her yıl arturmadadır dāneyi dērler sünbül
46. götürüp tā ki şehenşāh-ı bahāruñ tūğın
getüre cünd-i şitā üstine leşger sünbül
47. ser-i a‘dāña taqa seng-i melāmet güller
ola düşmenlerüñün başına şeş-per sünbül

12.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şubh-dem alup ‘utārid destine zerrīn qalem
defter-i sīmāb-gün-i täreme çekdi raqam
2. emr-i şāhı yazdı duyurdi emīr-i çarha kim
cem‘ ola kerrūbiyān h‘ānında şāhuñ bīş ü kem
3. atlās-ı gerdün kat kat eyleyüp yığdı zuhal
hāk-i pāy-i raşş-i şāha étmege ferş-i qadem
4. altun üsküfle güneş derbān-i sūr-i şāh-idi
vērđi sancak qal‘a-i mīnā-nümāya lā-cerem
5. qahramān-tıynet ferīdün-satvet iskender-şıfat
sencer-i dārā-şalābet keyqubād-ı cem-haşem
6. zıll-i yezdān dāver-i devrān süleymān-i zamān
hüsrev-i īrān u turan vālī-i vālā-himem
7. ‘arşayı hālī bulup yilmiş yüpürmüş bād-veş
rüstem ü isfendiyār ü zāl ü sām ü güstehem
8. midhat-i tīguñ şehā lā seyfe-i illā zü’l-fekār
vaşf ü şān-i tīr ü kavşūñ āyet-i nūn ve’l-kalem
9. hādīm-i kemter kapuñda mısr sultānı şehā
āsītānuñ kullarından hüsrev-i mülk-i ‘acem
10. saltanat gülzārınuñ nev-res nihāl-i servisin
gonce-āsā baş açup eyler du‘ā bunca ümem
11. şol süleymānsın ki ibrahīm olupdur āşafuñ
enbiyānuñ himmeti üstüñde hāzır dem-be-dem
12. muştāfānuñ sünneti devründe cārīdür şehā
ehl-i islāma du‘ā-yi devletüñ farz u ehemm
13. şıyt-i nāyuñ sūrda şūr-i sirāfīl olmasa
dirilüp bir yere gelmezdi şehā bunca ümem

12. REV. 240: 7^a. Fiğāni: *Dīvān*: K. 2.

qaşıde-i fiğāni.

2 duyurdi: bildürdi D.

5 satvet : heybet D. / satvet: sadvet R.240.

14. nāy-i rüyünün şadāsı gūşına kılmaz eter
eyledi kūs ü nefirün gūlgulı hālkı aşam
15. ‘arş-āsā kurduğun her hayme at meydānına
sāyebān-i çarh-i atlas aña nisbet pest ü kem
16. her birisi bir şükūfe şan dıraht-i ravzadan
‘ayş ü ‘işret ètmege altında ğilmān-i irem
17. başka başka cümle maḥlūkı konukladuñ şehā
oldılar ḥānuñda envā‘-i ni‘amdan muğtenem
18. mihr ü meh kurş oldu nuḳl encüm simaṭı heft çarḥ
yayılupdur yènmege sūruñda envā‘-i ni‘am
19. şöyle sīr ètdüñ cihān ḥālkın nefā’isden şehā
iştiḥāya aş yèrerdī mā’ideñde her şikem
20. cümle maḥlūkāta şofrañdan nevāle ḳasm olur
ger nemek olursa yètmez maṭbaḥuñda heft yem
21. ḳatre-i şebnemce gelmez rüz-i sūruñda şehā
çeşme-i mihr olsa şerbet kāseler eflāk hem
22. dikdi bir zerrīn ḳabaḳ meydān-ı gerdūna nişān
tīrlər atar şihāb èdūp kemān-ı çarḥı ḥam
23. nīze-i zerrīn elinde ḥusrev-i evreng-i çarḥ
nīze-bāz olmış öñüñde ey şeh-i gerdūn-ḥaşem
24. ṭaḳınup mışrī kılıç ḳullaruñ ètse cündilik
mīş olur ol rezmdē şīr-i jiyān bebr-i dijem
25. ḥusrevā bezmün neşāṭında zebān-ı ḥāl-ile
sāzlar her sū naḡam-sāz olup èderler naḡam
26. mūmdur yanmaḡa bezmün gècesi şem‘-i ḳamer
şem‘-dān-i nuḳre-ḳūpdur her sipihr-i pūr-direm
27. şöyle rūşen ètdi māh-tāb šām-ı tārı kim
şāh-i ḥāverden gürizān oldu şan cünd-i zulem
28. od şaçarken dem-be-dem aḡzından ey šāh-ı cihān
cānı yokdur ejdehānuñ kim öñüñde ura dem
29. šāh-i ḥāver ḥavfdan ḳıkdı ḥişār-ı çāruma
āsumānīler burūc-ı çarḥa dikdiler ‘alem

19 nefā’isden: simāṭuñdan D.

20 olur: olup D. / olursa: olsa D. / yètmez: yètişmez D.

21 tīrlər: tīr D.

26 nuḳre-ḳūpdur her: nuḳra-kūbuñdur D.

27 ètdi: eyledi D.

28 öñüñde ura: ura öñüñde D.

29 ḳıkdı: ḳaçdı D. / dikdiler: çün dikdi D.

30. zīn-i zerrīn-i hilāl mīr-i āhūr-i ẓazā
hīng-i ẓarḥa urdı ẓoşmağa ẓoşuñda şubḥ-dem
31. ẓan ẓaşanur tevsen-i gerdūn anı şanmañ şafaḳ
heybetinden raḥşuñuñ ey ḥusrev-i mülk-i ‘acem
32. ‘arşa-i nazm içre şāh ögdül vērürse baña ger
raḥş-i ṭab‘um eyleye iki cihānı bir ẓadem
33. yaḳam āh-ı āteşīnümle sipihrūñ dāmenin
dest-i miḥnetden **fiḡānī** ger alınmazsa yaḳam
34. baḡrumı biñ pāre kıldı fāḳa şemşīri bu dem
gözlerüm yaşı anuñ-çün baḡladı reng-i baḳam
35. bu meṭel meşhūrdur ellerde manşīb dest-māl
birini eyle ‘ināyet gözlerüm yaşın silem
36. yeter aḡladuñ yaşıñdan mā-cerā ma‘lūmdur
destūñı ẓaldur du‘āya cümleden oldur ehem
37. eyle şāha ṭenā kim cümle eylerler du‘ā
zāyir-i eknāf-ı ka‘be sākin-i şaḥn-ı ḥarem
38. niçe kim burc-ı kılā‘-i ṭārem üstinde ola
şehriyār-ı ẓār-bāliş şāḥib-i ṭabl ü ‘alem
39. sūrlar ile şafa sür dünye ṭurdukça şehā
ḥānedānuñ beklesün elṭāf-i dādār-i ẓıdem

13.

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. varaḳ-ı zerdini her berg-i ḥazānuñ el-ān
mühre-i jāle-ile kıldı mücellā devrān
2. rişte-i ẓudret-ile gördi ki mıstarlanmış
eyledi berfden üstine şitā sīm efşān
3. çün yazıldı ẓalem-i şun‘-ile ḥaṭṭ-ı şecere
üstine şāḥ-ı ḥazān adına urıldı nişān
4. bu ḥadīṭ üzre ki ḥayr olmaz-imiş aşferde
n’ola eylerse ḥazān ḥ‘āce-i gülzāra ziyān
5. āferīn reng-rez-i dehre ḥum-ı nīlīde
cāme-i sebzini her bergüñ eder zerd hemān

31 sanmañ: sanma D.
37 şāha ṭenā kim: ol şāha du‘ā D.
38 niçe kim: nitekim D.
13. REV. 240: 7^b. Emrī: *Dīvān*; K. 1.
2 eyledi berfden: berfden eyledi D.

6. gel dıraht üzre nazar eyle hazān yaprağına
zer nişān ètdi şecer üstine kudret eli şan
7. bāğ bir taze gülün yā gam-ı hecrin mi çeker
kim benüm gibi döküpdür ruh-ı zerd üstine kan
8. dürlü yapraklar-ile çözdü bir altunlu kumaş
kār-gāh-ı çemen içre yine üstād-ı cihān
9. şanma gülşende hazān yaprağı saçılmışıdır
āşikār eyledi gencīne-i pinhānı zamān
10. her dırahtı çemenün mālīk-i dīnār-durur
zeri ger hāk-ile eyleyse ‘aceb mi yeksān
11. hıl‘at-i sebz ki geydürmiş-idi şāha bahār
içi toptolu filoriye şatupdur erzān
12. zerler ètmişdi nihān hırka-i sebzinde dıraht
lā-cerem eskiyicek her birisi oldu ‘ıyān
13. kıldı tūbā-yı hazānī hulel-i rengīn ‘arz
oldı her ravza-ı gül-şen yine mānend-i cihān
14. görinen her varak-ı zerdde humret mi yāhūd
düşdi zer āyine-i ‘āleme ‘aks-i ruh-ı cān
15. ne ‘aceb ‘ālemi var berg-i hazānuñ cūda
rūz u şeb zāhir eder encüm-ile kākheşān
16. zer celācil görünür berg-i hazān dēme dile
şun‘ tāvūsı kılupdur çemen içre cevelān
17. tıfl-ı şāhuñ başına dizdi ‘adedsüz altun
peder-i pīr-i hazān buldı meger genc-i nihān
18. görinen berg-i hazān şanma ‘arūs-ı şāhuñ
levh-i zer aşdı yine boynına dāmād-ı cihān
19. yā habābuñ legeni örtüsine dizmeg-içün
pül-ı zer hāzır eder zer-ger-i bāğ u büstān
20. her şecer serv-i hīrāmānuñ olup abdālī
āteşīn dāğ yakup cismini kılmış ‘uryān
21. regleri n’ola ‘ıyān olsa teninde bergüñ
zerd-rūluğ anı pīr eyledi ey taze civān
22. tīr-bārān edēcek kavş-i kuzahdan gerdūn
aldı her berg-i hazān üstine zerrīn kākān

11 sebz ki: sebzini D. / şāha: bāğa D. / içi toptolu: etegi tolu D.
14 āyine-i ‘āleme ‘aks-i ruh-ı cān: āyine-i ‘aks-i ‘izār-ı cānān D.
17 dizdi: dökdi D.

23. bûlbûlûñ dūdı ki peyveste-idi her şāḥa
şu‘le-i āteşe tebdîl olupdur o duḥān
24. zer-nişān ḥançerini aldı elinden bîdûñ
şokmayınca vère mi düzd-i şabā aña emān
25. şāḥda berg-i ḥazān gördi vü uçdı bûlbûl
şandı ol tîrûñ ucında añı zerrîn-peykān
26. bâğ-ı ṭab‘umda ḥazān gördüñ [ise] olma ḥamûş
eyle bu şi‘re ser-âğâz gel ey bûlbûl-i cān
27. kâmetüm şāḥ-ı ḥazān-dîde yüzüm berg-i ḥazān
odlu āhum kırırmış serv yaşum āb-ı revān
28. nokṭa-i sūrḥ-durur berg-i ḥazān üstinde
ruḥ-ı zerdümdeki ḥûn kaṭreleri oldı ‘ıyān
29. arturur nāle-i dil **emrî** şarardukça yüzüm
‘andelîb êtmez egerçi ki ḥazān êrse fiğān
30. nice kim ‘ārîz-ı ma‘şuk u ruḥ-ı ‘āşık-ı dōst
bâğ-ı ‘ālemde ‘ıyān ola bahār-ile ḥazān
31. êrmeye dest-i ḥazān dāmenine serv gibi
ol elif-kâmet ola tâze çemen içre çemān

14.

Meḥā‘ilün fe‘ilātün meḥā‘ilün fe‘ilün
Mücte- + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. dilā bu menzil-i vîrānı şanma cāy-i sūrūr
ki kaşr-ı dehre bulunur hezār dürlü kuşūr
2. karanūsuna anuñ kılma ḥande şem‘ gibi
dilerseñ ola yüzüñ ağı nitekim kâfūr
3. bulanma seyl şuyı gibi akma her sūya
nazarlarında yûri şāf-dillerüñ tırındur
4. sipihr kara yere cür‘a-veş döker kânuñ
ḥabāb-güne dimāguñda olsa bād-ı ğurūr
5. kaza elinde kemān oldı çarḥ-ı ḥam-kâmet
ecel ok-ile bizi êtmek-içün ehl-i kubūr
6. zamāne kânuñ içre olduñ-ise çok başlu
bu bâğ-ı dehrde mānend-i ḥuşe-i engūr

25 tîriñ: tîr D.

31 êrmeye: êrmesün D.

14. REV. 240: 8^a. Ḥayālî: *Dīvān*: K. 1.

2 ağı: ağ D.

3 sūya: yañaya D.

4 olsa: olursa D.

7. belâsı balına degmez o lezzet-i dehri
evüñ yıkılmaya tâ miṭl-i ḥāne-i zembūr
8. gerekse kuvvet-i bāzūda ṣāh behrām ol
bu zāl-i dehr eder menziliñi āḥır gūr
9. dilerseñ olmağa gün gibi āsumān-rif'at
yüzüñü sāye-şifat ḥāk-i rāh ol yere ur
10. gel olma bezm-i fenāda mey-ile ālūde
ki şuna sāķi-i vahdet elüñe mā'-ı ṭahūr
11. şadā-yı 'ālem-i lāhūtı istimā' eyle
nedür bu şīven-i nāy-ile ceng-ile ṭanbūr
12. bu 'izz u cāhına devrānuñ olmadı mā'il
şoñu fenā edügin bildi zıll-i rabb-i gafūr
13. şeh-i zamāne süleymān-ı ins ü cin ki anuñ
cihānda emrine tābı'durur vuḥūş u tuyūr
14. on iki ayı yılıñ ḥışt-ı mihr ü māhı ṭaşur
sarāy-ı kadrüñi yapmağa çarḥ olup müzdür
15. kaçan ki 'āleme bahş oldu ḥ'ān-ı iḥsānuñ
tefāḥur eyledi çīniñ götürmege fağfūr
16. geleydi karşıña cem ey şeh-i diyār-ı kerem
yaşāvuluñ aña der-idi kim ırakdandur
17. ḥamām-ı 'aql eremez şāhbāz-ı fikretüñe
hümā kuşu-ile berāber olur mı hiç 'uşfūr
18. ser-i 'adū lekedür cism cāmesi üzre
ki her gulāmuñ anı āb-ı tīği birlen yur
19. **ḥayālī** mülk-i suḥande 'aceb mi olsa emīr
ki vèrdi ḥusrev-i mülk-i suḥan aña menşūr
20. niteki vakt-i şehir sebzazār-ı gerdūnda
olup revāne ṭarāvet vère bu çeşme-i nūr
21. ola 'adūlaruñuñ sāye gibi yüzi siyāh
sen olduğuñca cihānda güneş gibi meşhūr

11 ceng-ile ṭanbūr: nāle-i ṭanbūr D.

13 cihānda: cihān D.

15 oldu: ola D. / eyledi: eyleye D.

17 olur mı hiç: hiç ola mı D.

15.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. belā vü miḥnet ü derd ü gamuñdan oldı ey dilber
ciger büryān ü göz giryān ü dil nālān ü ten lāğar
2. firāk-ı rüy ü hecr-i mūy u fikr-i būs-ı la'lüñle
ne dilde şabr u serde hūş u tende tāb u cānda fer
3. cefā vü cevır u istignā vü nāzuñdan dile her dem
belā bī-ḥad 'anā bī-'ad elem bī-ğāye ğam bī-mer
4. bulınmaz rūm u şām u hind u sind içre senüñ gibi
semen-sīmā vü sīmīn-ber melek-manzar perī-peyker
5. saçı sünbül yañağı gül beñi fülful femi ğonce
ḳadı tūbā yüzi cennet özi ḥūrī lebi kevter
6. kinār édüp şarılup buseñ alup pāye düşmekdür
ḥuzūr-ı ten sürūr-ı dil şafā-yı cān hevā-yı ser
7. bu ruḥsār u 'izār u buse-i la'lüñle olmışsın
derün-süz u revān efrüz u rāḥat-baḥş u cān-perver
8. ḳadüñ serv ü yüzüñ gül leblerüñ şekker ḥaṭuñ sebze
iñen ra'nā iñen zībā iñen şırīn ü iñen ter
9. güzelsin bī-bedelsin ḥübsin maḥbūbsın cānā
ne ḥācet saña zīb ü zīnet ü ārayış ü zīver
10. ḥayāl-i vaşl u fikr-i ḥüsn ü şevḳ-i rüy u la'lüñle
göñül şendür revān gülşen derün rüşen zāmīr enver
11. ḥudā vèrmiş saña in'ām u luṭf u cūd u şun'ından
ḥaṭ-ı sebz ü ruḥ-ı gülgün leb-i meygün ḳad-i 'ar 'ar
12. gül ey ğonce gel ey 'ārif çal ey muṭrib şun ey sākī
yine ğuş eyle nūş eyle ney-i ḥoş-dem mey-i aḥmer
13. dem-i ḥoş rüz-ı 'īd ü vaḳt-i āşaf devr-i şaf-[derdür]
şafā vü zevḳ ü 'īş ü nūşdan ḥālī gerekmez er
14. ne āşaf ehl-i tedbīr ü müşīr ü şāḥib ü zābiṭ
ne şaf-der ḥusrev ü mīr ü ḥidīv ü şāḥ-ı nīk-aḥter
15. ḳader-ḳudret ḳazā-rā zühre-ḳānūn müşterī-fiṭnat
felek-rütbet melek-ḥaşlet kevākib-ḥayl [ü] meh-manzar

15. REV. 240: 8^b. Kara Fazlī: *Klasik Türk Edebiyatında Çâr-Ender-Çâr ve Kara Fazlī'nin Kasidesi. ḳaşıde-i ḳara fazlī çâr-ender-çâr fermüde.*

6 pāye düşmekdür: pāyuña düşmek S.K.

8 şekker: sükker S.K. / şırīn: şırīngin S.K.

15 ḳazā-rā: ḳazā-reft S.K.

16. şehenşeh muştafâ k'îmân ü 'adl ü şerm ü cûdiyle
odur şimdi ebû-bekr ü 'ömer 'otmân ü hem hayder
17. bu 'aql ü devlet ü 'adl ü bu kerr ü ferr-ile el-hağ
odur cemşîd ü efrîdün ü nûşîrvân ü iskender
18. olur bezm eyledükçe 'îş ü nûş ü zevk ü şevkiyçün
felek süfre güneş sâkî vü muṭrib zühre meh sāğar
19. olur rezm eyledükçe hıfz u 'avn u feth u naşrıyçün
siper hur-şa'sa'a nîze felek kavş ü melek leşker
20. şalâ-yı 'îd ü bezl ü ni'met ü in'âm içün ḥalka
nefir ü kûs ü ṭabl ü sûrnâ âvâzeler eyler
21. o şāhuñ şān ü zāt ü ism ü resminden 'ibāretdür
gerek ḥān u gerek sultān gerek şāh u gerek server
22. muḥallaşdur muḥarrerdür muḥḥardur müyesserdür
saña ey şāh-ı 'ālem taḥt ü baḥt ü milket ü efser
23. senüñdür rûm u hindü vü 'arab-çün vêrdi ḥağ saña
kemān-keş nîze-dār ü tîğ-zen merdān [ü] ceng-âver
24. zihî şevket şalābet şavlet [ü] kudret ki hep ceyşüñ
mü'eyyidler mübârizler bahādırlar dil-âverler
25. şimāl-ile cenûb u şark u ğarba tîğ çek k'oldı
saña nuşret qarîn fırsat rehîn feth ü zāfer reh-ber
26. kimin ḥurd êt kimin çāk ur kimin ḥaşmuñ kimin kes
şalup gürzi çeküp tîği atup tîri şalup ḥançer
27. gelür āḥir celāl ü kahr ü ḥışm ü heybetüñden ḥaşm
zebān der-'özü ü ser der-pîş ü dil derhem kefen der-ser
28. ne şehsin hoş geçerler 'adl u dād u luṭf u cūduñla
yehūdî vü mecûsî vü müselmān-ile hem kāfer
29. bu eyvān-ı bülend ü bezm ü rezm ü kadr-ile sensin
çü dārā-dār ü cām-cem ü ğāzanfer-fer sikender-der
30. revā olsa kemîne kemterine bende efgende
eger dārāb eger dārā eger tuğrul eger sencer
31. yazılmaz 'adl ü dād u luṭf u cūduñ vaşfi ger olsa
cihān kâtib şecer ḥāme deñiz düde zemîn defter

16 k'îmân: kim emn S.K.

19 nîze: tîr S.K.

20 kûs ü ṭabl: ṭabl ü kûs S.K.

23 rûm u hindü vü: rûmulî hind ü S.K.

24 mü'eyyidler: muḥarribler S.K.

27 der-ser: ber-ser S.K.

29 dārā-dār ü cām-cem: dārā-dāver ü cem-cām S.K.

31 'adl ü dād u luṭf u cūduñ: luṭf ü cūd ü 'adl ü dāduñ S.K.

32. du‘ā-ile tenā vü medh ü vaşfuñ birle **faẓl**idür
suḥan-gū vü suḥan-perver suḥan-verz ü suḥan-güster
33. feṣāḥatde belāḡatde cezāletde leṭāfetde
odur saḥbān odur ḥassān u selmān enverī beñzer
34. olupdur şan‘at u ma‘nī ü lafz u luṭf-ı naẓm-ile
bu müsteṭnā kaşīde bī naẓīr ü nağz ü cezl ü fer
35. olup şadr u ‘arūz u ibtidā vü ḍarbı pūr-şan‘at
çehār erkānı ḥūb u dil-keş u maṭbū‘ u ḥoş yek-ser
36. éderseñ luṭf u cūd u re‘fet ü iḥsān n’ola şāhum
kuluñdur müstaḥakḡ u müsta‘idd ü lāyık u der-ḥor
37. ḡo lāfı kıl du‘ā iḡbāl ü ‘izz ü ḡadr ü cāhiyçün
ḡaraẓ oldur murād ol maḡşad [u] maḡşūd odur ekṭer
38. nice kim nev-bahār u rüz u şeb ḥoş-rüz ola ‘ālem
bahārı ḥoş deyi ḥoş rüzı ḥoş olsun şebi ḥoşter
39. mübārek ‘īdi ferruḡ rüzı ḥoş vaḡtı nikū ḡālī
felek sā‘ī melek dā‘ī zamān ‘āvin ḡudā yāver

16.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ey ḡöñül olmaḡ dilerseñ pādişāh-ı rüzḡār
gel gedā-yı rüzḡār ol gel gedā-yı rüzḡār
2. kim helāk-imiş külāhı vü ḡabāsıymış fenā
devleti let hem fenā-y-imiş ḡınā-yı rüzḡār
3. cāna nūşı nīşdür balı belā pāzehri zehr
añladuñsa ḡikmeti vardur devā-yı rüzḡār
4. içerüsi zehr-i mār [ü] taşrası naḡş-ı nigār
varma yanına yudar bu ejdeha-yı rüzḡār
5. şanasın bu nilḡün baḡır içre olmuş bir neheng
durma yudar ḡalkı bu merdüm-rübā-yı rüzḡār
6. dār u dīvārına ṭayanma degüldür pāyidār
dérler āb üzre urulmuşdur bīnā-yı rüzḡār

33 cezāletde: zerāfetde S.K.

34 luṭf-ı naẓm: luṭf-ı ṭab‘ S.K. / nağz ü cezl ü fer: bī-bedel hem-ter S.K.

36 der-ḡor: der-ḡār S.K.

38 rüz u şeb ḥoş-rüz ola ‘ālem: dey şeb ü rüz ola ‘ālemde S.K.

16. REV. 240: 9^a. Usūlī: *Dīvān*: K. 1.

kaşīde-i uşūlī.

2 fenā-y-imiş: ‘anāyımış D.

3 vardur: derde D.

7. zıll-ı zâildür beķası var şanma ey gönül
ger bakabilseñ erişmişdür fenâ-yı rûzgâr
8. ‘ömrümüz mezra‘nı dās-ı hilāl-ile biçüp
kendümüzü öğüdü bu āsiyā-yı rûzgâr
9. murğ-ı zîrekseñde fāriğ-bāl oturma key şakın
toludur dām-ı kazā-ile fezā-yı rûzgâr
10. ber degül bir berg ki vërmez dıraht-ı ‘ömrüne
lîk toyunca urur seng-i cefā-yı rûzgâr
11. ey niçe rüstemleri gûra koyup ‘âlemlere
eyledi destân bu zāl-ı bî-vefā-yı rûzgâr
12. dürlü emrāz-ile āhîr dehr-i hāyin öldürür
fi’l-meṭel loķmān olursa loķmahā-yı rûzgâr
13. cevri eliyle katlümüze el uzatmaķdur hemān
‘ıyd-i şādide bizümle merḥabā-yı rûzgâr
14. şûret-i aḥvālîni ger ehl-i başîretseñ saña
gösterür āyîne-i ibret-nümā-yı rûzgâr
15. mihr ḥöd dellāl olup söyler zabān-ı ḥāl-ile
kim bilün bir fûls-i aḥmerdür bahā-yı rûzgâr
16. ger bu eşkālün bugün ḥālî etmedünse ‘ukdesin
olımadı ey gönül müşkil-küşā-yı rûzgâr
17. ‘ömr-i bākî dileseñ yoğ eyle ey dil varuñı
bulunur çün kim fenāsında beķā-yı rûzgâr
18. şaykal-ı fakr-ile mir‘at-ı dili şāf edene
[yeg durur atlasdan ey şūfî ābā-yı rûzgâr]
19. fakr meydānına ḥaķ bu kim qabādur varumuz
bunca şevketle şeh-i zerrîn-qabā-yı rûzgâr
20. olmayan āyîne-veş jeng-i ḥasedden sîne-şāf
merve ḥaķķı şūfiyā bulmaz şafā-yı rûzgâr
21. bir ulu girdāba düşmüşsen kenārı yād kıl
ey kılan keştî-i cānı āşinā-yı rûzgâr
22. tîr-i maķşudı daḥı bir kez nişānda görmedük
ķāmetün yā kılduñ ey pîr-i dūtā-yı rûzgâr
23. kişt-zār-ı dehrde bir cevce ḥāşıl kılmaduñ
vah ki ‘ömrün ḥarmenin etdüñ hebā-yı rûzgâr

8 āsiyā-yı: āsiyāb-ı D.

16 olımadı: olımaduñ D.

17 fenāsında: fenāsından D.

18 [18b] Yazmada yer almıyor.

20 bulmaz: bilmez D.

24. bî-nişân êtdi temüni tîg-i miḥnet āh kim
gelmez illā cānuma tîr-i belā-yı rûzgār
25. ƣaldırup alçaƣları ehl-i kemālî pest êder
her dem ‘uṣṣāƣa muḥālîfdür nevā-yı rûzgār
26. şeh-süvār-ı devletüñ bir zerre gerdin görmedüm
nice yıl yeldüm bu yolda çün hevā-yı rûzgār
27. künc-i miḥnetde helāk oldı **uṣūlî** derdmend
āh kim açılmadı dārü’ş-şifā-yı rûzgār
28. érmedi gül-zār-ı maḳşûda ƣafesde kaldı āh
buncalayın bülbül-i destān-serā-yı rûzgār
29. gide bu ḥödbînligüm āḫîr ḥudā-bin ola dil
luṭf-ile bir kez ḥudā dërse ḥudā-yı rûzgār
30. yèrlere sürdüm yüzüm her sū aƣıtdum yaşumı
aşdı başumdan dirîgā mācerā-yı rûzgār
31. baḫt-ı beddür yā baña devlet yüzün göstermeyen
yā meger ƣalmadı erbāb-ı nevā-yı rûzgār
32. ḫātif-i ğaybî dèdi nā-gāḫ ğuş-ı cāna kim
sū-i zandur bunı ƣo ey bî-nevā-yı rûzgār
33. maṭla‘-ı nûr-ı sa‘âdetdür ṭulū‘ êtmîş durur
mihr gibi bir şeh-i ferrûḫ-liƣā-yı rûzigār
34. ya‘nî defterdār-ı ğayb iskender-i ṭānî k’anuñ
zātınuñ seyrāngehidür māverā-yı rûzgār
35. zātıdur envār-ı ğaybîne bugün rûşen delîl
göñlidür āyîne-i ğitî-nümā-yı rûzgār
36. yüzini görsün görem dèyen kişi rûy-ı murād
vaşfını ƣılsun bulam dèyen şafā-yı rûzgār
37. ey ki mürde dillere şîrîn-kelāmuñ rûḫ-baḫş
mantıƣuñdan ‘illet-i cāna şifā-yı rûzgār
38. ‘ıṭr-ı luṭfuñdan mu‘aṭṭardur meşām-ı cān u dil
ṭayb-ı ḫulƣuñdan muṭayyebdür hevā-yı rûzgār
39. buldı ‘adlûñden binā-yı çār-‘unşur i‘itidāl
ḫüsn-i tedbîrûñledür dāyım beƣā-yı rûzgār

28 āh: ḫayf D.

30 sürdüm: sürüp D.

31 nevā-yı rûzigār: şehā-yı rûzigār D.

33 nûr-ı sa‘âdetdür: şubḫı-ı sa‘âdetten D.

35 ğaybîne: ğayba çün D.

38 luṭfuñdan: luṭfuñla D.

39 çār: ‘ār D.

40. pāyidār ‘adlūñ sūtūn-ile bu tāk-ı bī-sūtūn
ber-ķarār iṭbāt-ı hūkmūñle binā-yı rūzgār
41. ‘uḳde-i iṣkālde ḳalurdı ṭab‘-ı hāş u ‘ām
olmasaydı hāṭıruñ müşkil-güşā-yı rūzgār
42. fikretūñ ğavvāşı çün ṭaldı ḥaḳāyık baḥrına
her kelāmuñ oldı dürr-i bī-bahā-yı rūzgār
43. leşker-i cūduñ cihān mülkine ḳılduḳça nüzül
vüs‘at-ı küllī bulur bu teng-nāy-ı rūzgār
44. pūr-şer ü şūr-idi līk eyyām-ı ‘adlūñde senūñ
ehline dārü’s-sürür oldı serāy-ı rūzgār
45. her ṭarafdan ḳapuña eyler teveccüh hāş u ‘ām
k’ēşigūñdür ḳıble-i ḥācet-revā-yı rūzgār
46. āsitānuñda bulur ḥākī gönüller feyz u cūd
yeryüzini perveriş ḳılur semā-yı rūzgār
47. her nefes yavuz nazardan şaḳla yā rabbi dēyü
ayaḡuñ topraḡına budur du‘āyı rūzgār
48. gülşen-i ‘ömrüñi ḥaḳ bād-ı fenādan şaḳlasun
her bahār ardınca erdikde şitā-yı rūzgār
49. gün-be-gün sā‘at-be-sā‘at her murāduñ gevherin
ġayb ceybinden ‘atā ḳılsun ḥudā-yı rūzgār

17.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. çekdürüp firḳatañı bizden ıraḡ olduñ sen
baḥr-i firḳatde nice furtınalar çekdüm ben
2. sen yıḳarsın bu yaḳalarda gönüller şehrin
dil ü cān mülkini yaḡmā edici sensin sen
3. bād-ı ‘ıṣkuñ alavand eyledi şabrum gemisin
ilevend oldı gönül tıflı senūñ derdünden
4. barbariçañ siyeh atlasdan olaldan cānā
gemici neftilerin ‘āşık-ı zār etdüñ sen
5. seyr eden yüzüñi deryāda erişür hıızra
ḳadre uğrar seni bir kerre ḳadirḡāda gören
6. baḥr-i ‘ıṣḳ içre yürürsem n’ola yelken ṭorıda
bir ḥarāmī baḳıcı yāre esir oldum ben

48 erdikde: erdikçe D.

17. REV. 240: 9^b. Āgehi: XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Agehi Kasidesi ve Tahmisleri).
ḳaşıde-i āgehi efendi.

7. 'ıřķ deryāsına řalduńsa gōńŭl zevrakını
bulımazsın bu yaķalarda dilā sen mesken
8. ķulzŭm-i 'ıřķa sefer eylemege 'azm eyler
rŭzigār ola yŭri tente fora sōk yelken
9. alamarġa-ile yŭri yoġ-ise yel yelkende
çŭnki 'āřıķ olımazsın hele bāri yelten
10. baħr-i 'ıřķa dŭřeli oldu muħālif çenber
ķorķum oldur ki gele bād-ı belā yapraķdan
11. rŭzigār oldu muħālif başuma ũřdi belā
başladı geldi ķarıntı yine başdan kıcdan
12. eger olduńsa maħabbet deńizinde mellāħ
puşula řevķ gerek ģartı ģam u derd ũ miħen
13. cānda řuġurya-durur derd ũ belā renc ũ 'anā
istifā oldu gōńŭl manķaları miħnetden
14. geldi çatdı dil ũ cān zevrakına derd-i belā
bizi çignetmege bu fŭlk-i felek tŭtdı dŭmen
15. gōtŭr alarġayı olma paçariz ey aġyār
yāri ben baħr kenārında kenār eyler-iken
16. ētmek isterseń eger bāġ-ı cinānda manca
amel ũ zŭhd ķomanyasını vāfir yŭklen
17. orsa varsań çıķamazsuń poça gitseń girdāb
nice ķullansań atar ķaraya bu keřtiy-i ten
18. ķorřan ol ģařılı dŭnyādan alarġa ol-gör
bu ģayursuz adada tŭrma dilā iso seren
19. yār aġyār-ile deryāya çıķar seyrāna
ehl-i dil 'āřıķ olan volta urur ģeń yaķadan
20. dŭd-ı āhum direk oldu bu zemīn keřtīdŭr
bir yeńi yelken olupdur ańa gerdŭn-i kōhen
21. ģŭblar forsa ķaçup sańa kenār olmaz ise
olma anlardan alarġa bir iki ģŭn ķatlan
22. ey gōńŭl niçe yatursın bu limān-i tende
himmetŭń lengerin al mevsimidŭr aç yelken
23. himmetŭń gōncŭġin elden řalı-vērme zinhār
keřtiy-i řabruńı saķla alavend olmaķdan
24. olmadın lenger-i ten baħr-i fenāya fonda
pupa ālāt-ile cān ķalyetasını ķullan

15 alarġayı: irġalyayı A.T.

25. ey dirîgâ bizi gâfille zebûn êtdi havâ
geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmen
26. baħr-ı ‘ışk içre olan ‘âşıkâ pend ey zâhid
karadan âlet oñarmak gibidür geñ yaķadan
27. yâ ilâhî bizi girdâb-ı belâdan kurtar
bize yol vèr varalum bir ilimâna êrken
28. kelimâtüm dūr-i deryâ-yı haķîkat añlar
baħr-i ma’nâda şinâverlik êden ehl-i suħan
29. olsa deryâ kumu mîkdârı kayurmaz derdün
sâ’ati var geçer ey **âgehî** şabr êt kıatlan

18.

Mef’ülü mefâ’lîl mefâ’lîl fe’ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. ey kaşr-ı felek rif’at ü ey tāk-ı mu’allâ
yâ kıble-i ‘âlîsin ü yâ ka’be-i ‘ulyâ
2. gerdünda ne şakfuñ gibi bir beyt ola ma’mūr
cennetde ne ferşüñ gibi bir ‘arş ola a’lâ
3. hem zât-ı ‘imâda eşigüñ mesned-i âlî
hem menzil-i mahmûda kapuñ maķsad-ı aķşâ
4. hâcet elin urmağa tavâf içre melâ’ik
ka’be kapuñuñ halkasıdur ‘urve-i vütkâ
5. mirkātuña bir pāye yedi çarħ-ı muṭabbak
eyvānuña bir tāk tokuz kubbe-i ‘uzmâ
6. şan âyine-i gayb-nümâ oldı ruḥāmuñ
k’êtdi dü cihān naķşını gün gibi hüveydâ
7. düşmiş yapılrken göge şaħnuñdan iki hışt
k’olmuş biri meh biri mihr-i felek-ārâ
8. görür ser-i kaşruñdan êden kimse nezāre
nüh täreml bir dāne-i ḥardal gibi ednâ
9. düşüre sipihr üzre külāhını başından
her kim baķa çarħ üstine şaħnuñdan aşığa
10. vaşf êtdüğim ol soffā-durur k’işidüp anı
ḥacletle nihān êtmiş özin cennet-i me’vâ

27 belâdan: havâdan A.T.

18. REV. 240: 10^a. Aḥmed Paşa: *Dīvān*: K. 12.

mîn kaşâyid-i aḡmed paşa ṭābe terāhu

1b her bâb-ile beñzer kapuña cennet-i me’vâ D.

7 k’olmuş biri: olmuş birisi D.

9 şaħnuñdan: şoffandañ D.

11. şol kaşr ki anuñ şemsesi şerminden èder şems
şeb sâyesi altında gèce kendüzin ihfâ
12. bir tāk-ı zebercedden açar revzen-i zerrîn
kim ède ‘arūs-ı kamer ol kaşrı temāşā
13. şol şoffa ki zülfin aña cārüb ède rıdvān
süpründüsini gözlerine kuhl ède havrā
14. şol bāğ-ı cinān kim pür ola hūr-ile ğilmān
gūyā ki meleklerle tolar ka‘be-i ‘ulyā
15. bir gūşesidür şoffasınuñ şahını dü kevnüñ
bir fūrcesidür ‘arşasınuñ sâhat-i ‘uqbā
16. bir nükte okıdur kim atar bu kemer anı
şol tîr-i felek oldı yedi çarḥda peydā
17. geh kâh-keşān gâh iledüp hırmen-i mehden
tōlāp-ı felek delv-ile dökerdi aña mā
18. kim şoffası dīvārına cām olmağa rüşen
nūr alur-idi ‘āriyete māh-ı mücellā
19. hūrşîd işidüp dèdi ki ey māh yêrūñ bil
ben var-iken ol mertebe degmez saña zîrā
20. ‘aql anda mühendisdür ü devlet aña mi‘mār
çarḥ anda mübaşirdür ü tālî‘ aña bennā
21. her şubḥ kireç taşur-idi tevr-ile gerdün
her gèce haşā döker-idi necm-i semāvā
22. ferrāşlaruñ çalduğı cārüb-ile her şubḥ
kāfūr gubārı-ile tolar kubbe-i mînā
23. cārüb-şîfat beste-miyān olsa yêridür
kim yüz sürüyüp eşigini pāk-ède havrā
24. bezmünde yanan şem‘den uyarmağa kındıl
her gèce gelür revzenüne māh-ı mu‘allā
25. nāhîd nevāsından èder bezmünü mağnî
muṭriblerüñ alsa ele kânūñ-ile şeş-tā
26. aqvāl-i mağannîni semā‘ èdeli her şeb
ta‘lîme gelür çengin alup zöhre-i zehrā
27. çün maṭbaḥuñun dūdınadur çarḥ hevā-dār
tolarsa dimāğına ne tañ her gèce sevdā

12 bir: bu D. / kamer: felek D.

16 yedi çarḥda: dil-i çarḥda D.

18 kim: geh D.

20 çarḥ: hāzm D.

23 eşigini pāk-ide havrā: süpürür eşigünü cevzā D.

28. şol serv ki dīvārūna nakş eyledi nakķāş
teşbīh olınmağa yarardı aña tūbā
29. tūbā aşılur mı-y-idi cennetde nigūn-sār
şahnuñdağı serv olmasa bu vech-ile ra'nā
30. ol serv-i dil-ārāya hevādār-durur āb
kim düşdi bu serv ayağına bī-ser ü bī-pā
31. şādi-ile geçer 'ömrüñi tāze vü hurrem
şol āb-ı revān kim bu sarāy içredür icrā
32. kevter mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı cihān-baḥş
yā nehr-i leben ki êtdi cinān bāğını işkā
33. hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güzērāndur
hem hūt-ı felekdür aña dīl-teşne vü zām'ā
34. bu ḥavz mı yā çeşme-i hūrşīd-i cihān tāb
bu ferş mi yā cām-ı cihān bīn-i mücellā
35. şu dēyu şihāb akıdur uş bürc-i delvden
dōlāblaruñ ki oldı felekler gibi a'lā
36. dōlāb olur āşüfte-i bustan-ı sarāyuñ
yaşlar döküben nāle kıılır vālih ü şeydā
37. şimden gerü bozulsa ne ğam çenberi çarḥuñ
kim bunlaradur ser-i ter eflāk işin inşā
38. mir'āt-ı müzehheb aşar altun resen-ile
hūrşīd ki ola levḥa-i zerrīnūñe hem-tā
39. kaşruña kaçan beñzeye bir māh-ile eflāk
kim mihr-liķālarla tolu bunda zevāyā
40. ahūlar olur bunda perī-peyker ü müşgīn
tūtīler olur bunda şeker-ḥande [vü] gūyā
41. her gün ser-i kaşruña çıkar mihr-i dil-efrūz
kim şāh-nişīnūñi görüp kııla temāşā
42. nā-geh görünür gözine bir māh-liķā kim
germ olup éder revzenine kendüzin ilķā
43. bālā-yi sarāyuñda tutar kaşr-ı refī'uñ
gerdün-ı berīn üstine bir ḥayme-i vālā

29 aşılur mı-y-idi : eger asılmasa D. / şahnuñdağı: şoffañdaki D.

30 serv: kaşr D.

31 geçür 'ömrüñi: geçer 'ömr gibi D. / şol āb-ı revān kim bu sarāy içredür: şol şu ki sarāyuñda hemīşe olur D.

32 cihān: revān D.

37 bunlaradur ser-i ter: bunlar éder rüz ü şeb D.

41 kııla: éde D.

43 bir nūr: berīn D.

44. şol mäh-ı sa‘adet ki kıla қаşruñı menzil
hūrşīd-i cihāndur ki felek farķına қor pā
45. sultān salāṭīn-i cihān šāh muḥammed
cemşīd-i kader-қadr ü ferīdūn-i қазā-rā
46. yoğ-idi cihān milketi menşūrına tahrīr
kim levḥde қılmışdı қalem adına tuğrā
47. ḥāk-i deri a‘yān gözine kuḥl-i cevāhir
gerd-i rehi devlet gözine dīde-i bīnā
48. kem çākerinüñ manşıbıdur mağrib u maşrık
kem-ter қulınuñ baḥşışıdūr milket-i dünyā
49. lūṭf u kerem ü ḥulḳ u sehāvetle müzeyyen
fażl u hūner ü ‘ilm ü şecā‘atle muḥallā
50. anuñ-çün olur sözleri şekker gibi şīrīñ
kim-şīr ü şekerle étmiş anı dāye mürebbā
51. bir ḥabbe-durur himmet mi‘yārına nūh çarḥ
bir қаtre-durur cūdı yeminde yedi deryā
52. қahrıñ odınuñ қıt‘asıdur āteş-i dūzaḥ
luṭfuñ şuyınuñ ravzasıdur cennet-i me‘vā
53. kevkeb gibi her bürc tolar kevkebe-i šāh
çarḥuñ yedi қат қal‘asını ger kıla yağmā
54. bir pūte-durur tīrūñe bu beyza-i zerrīn
bir ḥalқа-durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā
55. ṭab‘unuñ görünür kāmēt-i dil-ber gibi mevzūn
şī‘rūñ oқınur ḥaṭṭ-ı şanem gibi dil-ārā
56. bir tıfl-ı sebāk-ḥ‘ān ola ger ‘aql-ise küllī
bu pīr-i ḥired çün göre ṭab‘uñ gibi dānā
57. cān āyine-i ḥüsnüñ-ile tūṭī-i nāṭıḳ
dil ebr-i ‘atāyāñ-ile deryā-yi güher-zā
58. tīğüñ yüzine nokṭa-i zerrīn қodı hūrşīd
çün dest-i қазā āyet-i feth eyledi imzā
59. қılur қılıcuñ ‘arşda aşılduğın i‘lām
hūrşīd ki çarḥ üzre çeker tīğ-i mücellā
60. gerd-i sipehüñ zulmeti-ile şu‘le-i tīğüñ
gösterdi şehā ḥarb günin leyle-i қamrā

44 ki kıla: kim éde D.
47 gözine: yüzine D.
58 imzā: imlā D.

61. hūrşīd toğar t̄ālī‘ olur feth ufukından
çün şubh-şıfat keşf edesin sen yed-i beyzā
62. t̄iz-āb-şıfat çünki deler āheni t̄īguñ
pūlād-siper olsa ne ğam s̄īne-i a‘dā
63. rām oldu yine emrūñe bu tevsen-i gerdūn
kim şekl-i hilāl urdı felek h̄ingine tamġā
64. āhū-yi felek gördi seher s̄ir-i livāñu
h̄ūn-ı cigerinden dil-i şubh oldu dem-ālā
65. māh-ı ‘alemūñ bürc-i kamer kıldı zemīni
kim na‘l-i semendūñle hilāl oldu hüveydā
66. çün şubh-ı şafā sıdık-ile mihrūñden urur dem
rūşen-dil olup bulsa ne tañ tal‘at-ı ğarrā
67. d̄ivān-ı kazā içre ‘alem çekdi ‘utārid
kıлмаğa kader şafhasına h̄ükmūñi imzā
68. bugün görünür rāyuñ-ile gün gibi rūşen
şol sır ki nihān etmiş-idi perde-i ferdā
69. māh olmağ-ıçün meclisūñe micmere-gerdān
her āy pūr eder kāselerini ‘anber-i sārā
70. ger kaşr-ı felek rif‘atūñe kıla nezāre
yok yere göke çıkdığına utana ‘isā
71. ‘adlūñle ser-mest oluban bāğ yolında
zerrīn kulehi-ile geceler nergis-i şehlā
72. ‘adlūñde feġān etmedi bir kimse meger ney
devrūñde ta‘ab çekmedi bir kimse meger ya
73. bu maṭla‘-ı ğarrāya düzer şavt-ı ter-āheng
bōstān-ı sarāyuñda öten muurġ-ı h̄ōş-āvā
74. ey kıble-geh-i ehl-i şafā şol ruh-ı zībā
vey halka-i beyt-ül-ḥarem ol zūlf-i semen-sā
75. dil hatt-ı ğubārın görüp okıdı reyḥān
rūşen bu ki eder nokta-i h̄ālūñ anı h̄‘ānā
76. hıızr-ı hatuñ erişmese kanlu yaşum ey dost
kılırdı gözüm zevrağını ğarka-i deryā

-
- 61 toğar: zāfer D. / edesin sen: ède t̄īguñ D.
62 t̄īguñ: nizeñ D.
63 yine emrūñe: bugün rānuña D.
67 ‘alem: qalem D.
69 āy: meh D.
71 ser-mest: yatur mest D.
75 vey: hey D.

77. dökmiş kadeh-i sîm ü zer-i surh-ı müzâbı
sâkî ki hıẓâb êtdi baña bâde-i hamrâ
78. kan yudar ırakdan kabağum gibi şurâhî
aldukcâ lebûn bûselerin sâğâr-ı şahbâ
79. zûlf-i siyehûnden görünür tâb-ı cemâlûn
şan leyle-i kâdr içre kılur nûr tecâllâ
80. ya çekmesün âhû gözûne mekr-ile kaşuñ
kim kıldı harem gûşesini menzil ü me‘vâ
81. gîsûlarına tâb vèrür döst ki ya‘nî
şeh ‘ahdi-durur bağılu gerek zûlmet ü sevdâ
82. tîgi-ile tutar ğamzesi iklîm-i cemâlî
‘islâm diyârın nitekim şâh-ı mu‘allâ
83. şâhâ ne var olur-ise evvelki sarâyûn
kudsîlere yüz urmağ-ıçün mescîd-i aqşâ
84. çün eyledi ol ka‘be-i ‘âlîye ‘imâret
oldı aña tahvîl bugün kıble-i ‘ulyâ
85. bu yedi tabak kâğıd-ı zerrîni eflâk
her şubh kılur möhre-i mihr-ile mücellâ
86. pergâr çeküp kavs-i kuzah defter-i çarha
hürşîd-i zer-efşân eder altun-ile imzâ
87. gök çînî devâtını kılur hoşka-i mercân
her gece kılur tîre şebi ‘anber-i sârâ
88. sürh-âb ü sipîd-âb-ile kılmağa ‘utârid
tâq-ı felegi hâme-i zerrîn-ile imlâ
89. cân ü dil-ile nice ki bel bağlayup êtdüm
medhûn hevesin hâme gibi başuma sevdâ
90. tolaşdı siyeh ucından dilüme kıl
kim yazamadum tûltîni bir harfînûn ammâ
91. şol gevher-i ter-naẓm ki aña êrmedüğü-içün
deryâya düşer ğayret-ile lûlû-yi lâlâ
92. şol midhat-ı a‘lâñı ki vaşfında bu kaşruñ
şoffândağı zer levhde tahrîr ola şâhâ

77 êtdi baña: êtmiş elin D. / hamrâ: şahbâ D.
78 sağâr-ı şahbâ: kâse-i hamrâ D.
83 eyledi: eyledün D. / olur: oldu D.
85 zerrîni: şeffâfını D.
86 altun-ile imzâ: altunla muhaşşâ D. / mercân: çarhuñ D.
87 kılur tîre şebi: şeb-i tîre tolu D.
88 felegi: feleke D.

93. yazdum ʔabak-ı ‘arzda bir silk-i cevāhir
kim meclisüñe naql ola ‘ıkd-i türeyyā
94. bir nazm ki aña ʔaña ʔalur rişte-i pervīn
bir ʔi‘r ki ʔayrāndur anuñ lūʔfina ʔa‘rā
95. ʔanda bula medhūñ gibi ʔīrīn ʔekeristān
aḥmed gibi bir tūʔī-i ter-gūy-i ʔeker-ḥā
96. nice ki cihān bāğını göstermege ḥurrem
gül-zār-ı felekde açılur bir gül-i zībā
97. tā gül-ʔen-i nīlūferi zerrīn édüp encüm
pür-ʔatre-i ʔebnem görine sebze-i mīnā
98. tā bāzār-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
murg-ı siyeh-i ʔeb toğura beyza-i beyzā
99. baḥtuñ güneşi maşrıq-ı devletde münevver
‘ömrüñ güli gül-zār-ı sa‘ādetde muʔarrā
100. servūñ ki ʔeref bāğına bir gül-bün-i terdür
var iki bucağında iki gonce-i ra‘nā
101. aşluñı ser-efrāz édüp ol dā‘im ü bākī
fer‘ūñi refī‘ eylesün allāh-ı te‘ālā
102. bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārib
kim éde mübārek ʔopunı ḥayy-i tuvāna

19.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. saçdı gül-berg üzre ‘anber kākül-i müşgīn-i dost
étدی cān bezmīn mu‘aṭṭar kākül-i müşgīn-i dost
2. bilmezem cādū mıdur k‘āb-ı ‘izārında ʔurup
hergiz étmez dāmenin ter kākül-i müşgīn-i dost
3. āh kim bu ḥaṭ mıdur yā sāye-i zūlf-i nigār
yoğsa dökmiş müşg ü ‘anber kākül-i müşgīn-i dost
4. gūşe-i beytū’l-muḥaddes ʔāk-ı ebrū-yi nigār
perde-i beytū’l-muṭaḥhar kākül-i müşgīn-i dost

93 yazdum: düzdüm D.

96 ḥurrem: rüşen D.

97 zerrīn édüp: zeyn eyleye D. / görine: ola bu D.

98 bāzār: bāz D.

19. REV. 240: 11^b. Aḥmed Paşa: *Dīvān*: K. 19.

1 Saçdı gül-berg üzre: gül yüzine saçdı D.

3 müşg: misk D.

5. el uzatmış zülfine yāruñ şabā meşşāta-vār
şānesin müşg êtdi yek-ser kākül-i müşgîn-i dost
6. çāh-ı sīmîn-i zenaḥdānındaki dil düzdine
şundı zencîr-i mu‘anber kākül-i müşgîn-i dost
7. kāküli ucından ey dil ḥāme-veş kan ağla kim
la‘l-i terden bula zīver kākül-i müşgîn-i dost
8. nār-ı ruḥsārında ol servüñ sürer ‘ömr-i dırāz
beñzer olmışdur semender kākül-i müşgîn-i dost
9. sidre ṭāvūsına beñzer müntehā ḳaddüñde kim
müşg-i terden açdı şeh-per kākül-i müşgîn-i dost
10. ḥayme-i sulṭān gibi ḥurşîd-i tābān üstine
tutdı müşgîn sāyebānlar kākül-i müşgîn-i dost
11. bezmüñe cām-ı mücevher la‘l-i dūr-pūş-i nigār
şuffaña cārüb-ı ‘anber kākül-i müşgîn-i dost
12. nāmeñe ṭuğrā-yı müşgîn ḥalka-i ebrü-yı yār
ḥaṭṭuña cīm-i mu‘anber kākül-i müşgîn-i dost
13. bir felek-rif‘at meliksin [sen] ki bezmüñ-çün tutar
elde bir cām-ı sikender kākül-i müşgîn-i dost
14. māh mihrüñ ḥalkasından olsa gerden-keş êde
şeb-i kemend aña çenber kākül-i müşgîn-i dost
15. ḳaşd-ı ḥaşmuña kemān çekmiş hilāl-ebrü-yı yār
aya geydürmiş zırılırlar kākül-i müşgîn-i dost
16. eşigüñ bir ka‘bedür mecmū‘ ḥācāt ehline
k’olmuş aña ḥalka-i der kākül-i müşgîn-i dost
17. ṭālî‘-i mes‘ûda êrmiş devletüñde k’eylemiş
māhı bālîn mihri bister kākül-i müşgîn-i dost
18. bāğ-bān-ı bāğ-ı cennetdür ki bezmüñ-çün êder
dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşgîn-i dost
19. gerd-i rāhuñ ‘ānberinden eylemişdür gül gibi
cāme-i yāri mu‘aṭṭar kākül-i müşgîn-i dost
20. ‘adlūñi yād êtmeyüp uzatduğı-çün zulm elin
ḥāke olmuşdur ber-ā-ber kākül-i müşgîn-i dost
21. bu sebebdan devr-i eyyāmuñda ber-dār oldu kim
oldı dil-düzd ü sitem-ger kākül-i müşgîn-i dost

5 müşg: misk D.

10 tutdı: kurdı D.

13 bir felek-rif‘at meliksin: bir süleymān-ḳadr ḥusrevsin D. / bezmüñ-çün: bezmüñde D.

14 şeb-i kemend: şeb kemendin D.

22. ھاڭ budur kim büt-perest olmazdı ‘ahdüñde senüñ
kılca inşâf eylese ger kākül-i müşgîn-i dost
23. ey melek-ḥü ḥüsn firdevsinde şevkuñdan kırar
sāye-bān-ı sünbül-i ter kākül-i müşgîn-i dost
24. ıapuna cān u gönül mülkin musaḥḥar kılmağa
her ıarafdan çekdi leşker kākül-i müşgîn-i dost
25. ańsa fethin sen muḥammed-āyet ü ḥaydar-dilüñ
eylemezdi bürc-i ḥayber kākül-i müşgîn-i dost
26. olmaz-idi sürmese yüzün yuca dergāhuña
hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşgîn-i dost
27. meclisüñde bir mu‘anber dil-sitān mecmū‘adur
şüret-i çinle muşavver kākül-i müşgîn-i dost
28. baş getürmiş ḥāsidüñ kaşdine ejderhā gibi
şan şaçar ağzından āzer kākül-i müşgîn-i dost
29. terk edüp ser-keşligin çün yoluña baş ıor n’ola
ḥüsn eline olsa ser-ver kākül-i müşgîn-i dost
30. ḥusrevā gülgün-ı ḥüsni kapuna çekmek-içün
urdi na‘l-i müşg-i ezfer kākül-i müşgîn-i dost
31. medḥüñi yazmağa müşgîn ḥaṭṭ-ile her dem çeker
ter gül evrākına mıştar kākül-i müşgîn-i dost
32. defter-i medḥ ü tenāññuñ örmege şirāzesin
rīsmān bükmiş mu‘anber kākül-i müşgîn-i dost
33. şan k’uçar tūmār-ı medḥüñde redīf olmağ-içün
açdı defter gibi şad per kākül-i müşgîn-i dost
34. söz ‘arūsı zülfine nazmı [le‘ālī] dizdi kim
silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşgîn-i dost
35. līk ser-gerdānlığından bağıludur işüm gibi
şan ki ḥālümdür muşavver kākül-i müşgîn-i dost
36. baḥtum oldum gece kaldurmadı kayğumdan benüm
başını zānūdan ekter kākül-i müşgîn-i dost
37. ‘arz ederdi aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
fi‘l-metel olsa suḥan-ver kākül-i müşgîn-i dost

27 meclisüñde: şı‘rūñ içün D.

29 baş: ser D.

30 ḥusrevā: zīn edüp D.

33 k’uçar: uçar D. / olmağ-içün: olduğı içün D. / gibi: bigi D.

34 nazmı: nazmum D.

36 oldum: ańdum D.

38. kākül-i dilber dilinden vaşf êderdüm hālümü
 qorqaram k'ola mükedder kākül-i müşgîn-i dost
39. dāmen-i luṭfuñ tutup şād olmuşam olmış gibi
 'āşık-ı zāra müyesser kākül-i müşgîn-i dost
40. perçem-i nuşratla zeyn olsun celālūñ nitekim
 rūy-i yāre vère zīver kākül-i müşkîn-i dost
41. yüz dil ü biñ cān-ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
 cānlar êtdükce museḥḥar kākül-i müşgîn-i dost
42. şubḥ u şām êtsün du'āñı sübḥa-gerdān-ı felek
 tā k'ola dillerde ezber kākül-i müşgîn-i dost

20.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. taht urup ṭāq-ı felekde ḥusrev-i ḥāver güneş
 geydi nārencī kabā urındı nūr efser güneş
2. mesned-i sultān-ı şubḥ oldu serīr-i āsumān
 şaḥdī firūze ṭabaqlardan zer ü gevher güneş
3. kufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
 ḥāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş
4. kulzüm-i hindūñ baturmağa gümüş zevraqların
 bādbān-ı nūr-ile ṭonatdı fülk-i zer güneş
5. dāne-i encüm dērüp meh ḥırmeninde her seher
 bāl açup cevlan êder ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
6. gūyiyā nūşīn-revān-ı şubḥdur kim 'adl-içün
 lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aşar güneş
7. yā felek mısırında sultān oldu bir yūsuf-cemāl
 yā züleyḥādur tutar nārenc-i zer-peyker güneş
8. yā cemāline cihānuñ nūr u fer vèrmek-içün
 rüz ruḥsārından açdı 'anberīn mi'cer güneş
9. ḥāk budur kim şāh dīvānın temāşā kıлмаğa
 açdı ṭāq-ı zer-nigāra la'lden manzar güneş
10. kendünūñ ḥüsn ü cemālin fikr êderken germ olup
 cān diliyle eyledi bu maṭla'ı ezber güneş

38 vaşf: şerḥ D.

39 olmış gibi: olsa ne var D.

40 māha: yāre D.

20. REV. 240: 12^b. Aḥmed Paşa: *Dīvān*: K. 20.

2 firūze: pīrūze D.

9 açdı: düzdi D.

11. şubh-dem seyrân édüp řāvūs-ı zerrîn-per güneş
büstânına sipihrüñ vèrdi nûr ü fer güneş
12. zînet-i bâğ-ı irem tütmağ-ıçün gülzâr-ı şubh
eyledi gök sebze-zârın pür-gül-i aħmer güneş
13. kûze-i yâķût-ile fırûze-gün tölâbdan
çarķ-ı mînâ-rengi sîm-âb étdi ser-tâ-ser güneş
14. bezm-i ‘ayşın zührenüñ germ étmege sâķî-sıfat
âb-gün aķdâh içinde gezdürür âzer güneş
15. geh ĥamâm-ı mâh-ı tâbâna daķar sîmîn cenâh
geh [düzer] sîmurğ-ı çarķa âteşîn şeh-per güneş
16. ayda bir kez kâsesin ‘anberle mâhuñ töldurur
tâ ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş
17. zıll-ı ĥaķ sultân muħammed ĥân ki olmışdur anuñ
êşigi toprağınuñ her zerresi enver güneş
18. nitekim her dânenüñ zımnında mużmerdür şecer
zerre-i ĥâk-i derinde şöyledür mużmer güneş
19. pâdişâh-ı heft iķlîm-i sa‘âdetdür k’anuñ
ĥâk-i pâyi cevherin édindi tâc-ı zer güneş
20. bir şehensâh-ı kader-kadr-i kaçâdur kim olur
bâmına hindû zuħal der-gâhına çâker güneş
21. nûr-ı çeşm-i ‘âlem [ü] çeşm [ü] çerâğ-ı kâyinât
sensin ey şeh kim yüzüñ nûrından umar güneş
22. sensin ol kim âsmân iķlîmine sultân-iken
gerd-i ĥaylûñden urınur ‘anberîn efser güneş
23. sensin ol kim ĥıl‘at-i fermân-ı ĥükmüñ geymeden
olmadı zer tîğ-ile sultân-ı baħr ü ber güneş
24. sensin ol kim şeh-nişîn-i bezm-gâhuñda müdâm
yâ süleymân taĥtıdur yâ cām-ı iskender güneş
25. sâķî-i bezmüñ ele cām alduğınca dèr ĥired
yâ güneş sâğardadur yâ gezdürür sâğar güneş
26. ey ki bâb-ı rif‘atüñde ĥalka-i sîmîn hilâl
vey ki devr-i ķubbe-i ‘izzüñde zer çenber güneş
27. ķadrüñ ordusunda gök bir sâye-bândur kim aña
ser-‘imâd-ı sîmdür mâh-ı tınâb-ı zer güneş

11 seyrân édüp: cevân édüp D. / [cevân urup] R.240. / nûr: zîb D.
 13 fırûze: pîrûze D.
 20 kadr-i kaçâdur: kadr ü kaçâ-râdur D. / kim olur: k’olur D.

28. ey [ki] mihründen zemîn [ü] âsumân germ olmağa
şeb sipend olmışdur encüm fülful ü âzer güneş
29. ahd-i ‘adlünde yumarlar cümle yılduzlar gözin
gördügince çeşme-i kâfûra bî-mîzer güneş
30. ‘işmetüñ devrânıdır isminde te’nîl olmağın
seyre çıkdıkcâ bürinür nûrdan çâder güneş
31. kankı iklîme ki pertev şalsa ‘adlûñ sâyesi
ğam degül étmezse ayruğ sengden gevher güneş
32. mâh-ı râyât-ı cemâlünden hacildür âsmân
sâye-i şebde hayâdan gizlenür ekter güneş
33. kanda beñzer kaşruña bir âfitâb-ile felek
k’anda her bir câm olupdur pür-ziyâ-güster güneş
34. vèrmese lutfuñ eli rahm-i felekde perveriş
mâder-i eyyâmdan toğmazdı tâ mahşer güneş
35. nâ-gehân êrse sipihre nâr-ı kahrûñ zerresi
âsumân dūd-ı siyâh olurdı hâkister güneş
36. hergiz olmayaydı jenginden kūsūfuñ rû-siyâh
ger şakınsa sâyeñe âyîne-i hâver güneş
37. şöyle korkutmuş yüregın hancerüñ tîz-âbı kim
kanda bir şu görse berg-i bîd-veş ditrer güneş
38. geh ser-i nîzeñle bozılur sevâd-i rûy-ı mâh
geh gubâr-ı sümm-i esbünden olur ağber güneş
39. gūyiyâ na‘l-i semendüñdür hilâl-i ‘îd-i feth
mîh-i ahterdür zafer bürcinde ne ahter güneş
40. ‘ömr-i haşmuña şebî-hûn etmek-içün her gece
gök geyer şâmî zırh mehden düzer miğfer güneş
41. düşmenüñ kanın döküp tîğ-i zer-endüdın siler
k’atlas-ı gerdünüñ eyler dâmenin ahter güneş
42. tîğ-i âteş-bâr-ı rûşen-rûy-i dîn-ârâyıñuñ
kabzasına mâh ahter yüzine zîver güneş
43. âfitâb-ı râyıña olmaz muķâbil nice kim
‘arz êde tabl u ‘alemle nûrdan leşker güneş
44. ger sikender istese envâr-ı râyıñdan meded
râh-ı zulmetde olurdı haylına rehber güneş

31 31b ol diyâr içre görünür zerreden kem-ter güneş D.
32 cemâlünden: celâlünden D.
33 pür: bir D.
36 şakınsa: şığınsa D.

45. şehriyārā aduñı minberde yād etse haṭīb
nūr-ile mescid tolar fī'l-hāl olur minber güneş
46. baħr-ı cūduñdan felek fülkin cevāhir tıdudur
düzedür şekl-i hilāliden gümüş lenger güneş
47. ey 'arūs-ı hüsnuñe āyīne meh zīver güneş
göriñür 'aks-i cemālūñden cihān yek-ser güneş
48. şan ki mağribdür şaçuñ anda ğurūb eyler kamer
şan ki maṭla'dur yüziñ anda tulu' eyler güneş
49. tūṭī-i ser-sebzdür ki āyīnede perter gösterür
haṭṭ-ı ruhsāruñ kim olmışdur aña derber güneş
50. bir ğece düşümde sen māhı der-āġuş eyledüm
gördüm olmış nürdan bālın kamer bister güneş
51. kim ki nezzāre kıla ħurşīde hüsnuñ var-iken
nāzıruñ çeşmine ħışmından şokar ħancer güneş
52. öykünelden yüzüñe herġiz baķılmaz yüzine
bī-ħayādur k'oldı bu vech ile müstaḥķar güneş
53. okıdum haṭṭuñ lebüñde kim ğubār-ı müşk-ile
çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i kevter güneş
54. rakş urur hengāme-i 'ışķuñda bir cānbāzdur
kim olur zerrīn resenle aşıluṗ çenber güneş
55. baħr-ı ğamda görmedi yüzüñden akan göz yaşın
pes neden dērmış 'atāyī k'oldı dūr-perver güneş
56. göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānı şanuram
nūr-la yazmaġa şeh medḥin çeker mıştar güneş
57. ħusrevā medḥ-i zāmīruñ medḥ ederken germ olup
ṭālī' etdi maşrıķı endīşeden enver güneş
58. ebr-i ğamdur yoħsa medḥüñde redīf etmek degül
pertev-i zihñümden olurdı yedi kişver güneş
59. nūr-ı mihrinden şıvaruṗ şāḥını eş'ārumuñ
gül-şenümde aḥter olurdı şüküfe ber güneş
60. bir nazār kııl **aḥmede** ey nūr-i çeşm-i kāyināt
k'āb-ı luṭfuñdan olupdur ebr ġibi ter güneş
61. tā zümürüd sebze-zārında sipihri her şehir
sāġar-ı pīrüzeye döker mey-i aşfar güneş

48 k'anda: anda D. / k'andan: anda D. / yaķan: yüziñ D.
55 yüzüñden: mihrüñden D.
61 sipihri: sipihrüñ D.

62. tā yaza nūr kalem-ile çin seher nakḳāş-ı şun‘
şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḥẓar güneş
63. tā türeyyā ‘ıḳdin eyler gūş-vār-ı gūş-ı mäh
tā benātü’l-na‘ş urınur nürdan çāder güneş
64. çarḥ dürcinde koyayın her müraduñ gevherin
her gün êtsün çarḥ êdüp kapuñda ḥāk-i der güneş
65. yazsun āṭār-ı süm-i esbüñ ğubarī ḥaṭṭ-ile
māha tā ḥayṭ-ı şu‘ā‘-ile çeker mıstar güneş
66. ‘ömr-i ḥaşmuñ defterin tûmār-veş dürsün felek
niçe eczāsında eyyāmuñ düzer defter güneş

21.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. ḳandīl-i ḥaṭ kim olmış anuñ rīsmānı müşg
pür nūr nārdur kim olupdur duḥānı müşg
2. meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn şabāya kim
gūy-i meh-i münīre urur şavlecān-ı müşg
3. bir dem taḡıtsa zülf-i girih-gırūni nesīm
gül-zār içinde şanuram açar dükān-ı müşg
4. miskīn ḥaṭuñ belürdi [vü] fāş oldı ‘ışḳumuz
‘ışḳ işi gizlü olmaz u olmaz nihān müşg
5. sevdā-yi çīn-i zülfüñüñ olmış müvellehi
āḥū-yı çīn anuñçün olur bağırı ḳanı müşg
6. ḥālūñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür zamān
gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşg
7. meftül-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
kim post-puş olup tolanur hep cihānı müşg
8. çöz çīn-i zülfüñi kim perīşān ola ḳamu
bār-ı ḳaṭār-ı ğāliye vü kārban-ı müşg
9. yā rab bu türk-i mest nice ceng-cüydur
kim tīri ‘anberīn-durur anuñ kemān müşg

62 nūr: nūrīn D.

63 na‘ş urınur: na‘şa örter D.

64 koyayın: ḳonılan D. / ḥarc: çarḥ D.

66 eczāsında: k’eczāsından D. / niçe: nice ki D.

21. REV. 240: 13^b. Aḥmed Paşa: *Dīvān*: K. 14.

1 müşg:misk D. / pür: bir D.

4 ‘ışḳumuz: sırrımız D. / olmaz: ḳalmaz D.

7 olup: gibi D.

8 kim: ki D.

9 āḥir hevā-yı zülf-ile ḥāk olanları: aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḥāk ola D. / kemān: kemānı D.

10. āhır hevā-yı zūlf-ile hāk olanları
qabri giyāhı sūnbūl ola hākdān müşg
11. çeşmümde çün hayāl-i haţıdur bu kim tutar
sebze gibi kenāre-i āb-ı revānı müşg
12. cārūb-ı kaşr-ı şāhı-durur zūlfı kim döker
bāğ-ı cinān yaqasına bend-i miyān müşg
13. sulţān muḥammed ibn-i murād ol ki hūlkınuñ
bir şemmesiyle tutdı meşām-ı cihānı müşg
14. bulsun ğubār-ı sūmm-i semendin ‘abīr añan
görsün nesīm-i hūlkını kim dërse qan müşg
15. çün āstīn-feşān ola ol şeh-süvārdur
pür dāmen-i qabāçe-i heft āsmānı müşg
16. bir demde çarḥuñ éde toquz qalasın ğuşād
çün ‘anberīn kemend éde nerdbān müşg
17. taqdı devātı gibi ‘adū boynına resen
çün şaldı egnine qalemüñ taylesān-ı müşg
18. ney-şekker oldı ğayret-i hāmeñle telḥ-‘ayş
reşk-i haţuñla qaldı siyeh hānmān-ı müşg
19. ne esb-i devletüñle felek ḥinki hem-rikāb
ne gerd-i ḥayl-ı haşmetüñle hem-‘inānı müşg
20. ‘ahdüñde oldı ‘āleme ğammāzlığ-ile fāş
zindān-ı hoqqa olsa yèridür mekān-ı müşg
21. fı’l-cümle hāk-i süm-i semendüñedür şebḥ
‘izzetle bulsa tañ mı bahā-yı ğirān müşg
22. maḥşüşdur müferriḥ-i hāk-i derüñle kim
bu yèrde vère hāşıyet-i za‘ferān müşg
23. hāk-i süm-i semendüñ-ile şimdiden ğerü
olur ḥıṭāya rüm élinüñ armağanı müşg
24. sen ḥōş-ḥışālı dün ğeçe medḥ étmek istedüm
geldi redīf-içün dilüme nā-gehān müşg

-
- 11 çeşmümde çün: çeşmümmedür D. / haţıdur bu: haţuñ tañ D. / gibi: deyü D.
 - 12 şāhı-durur: şāh mıdur D. / miyān: miyānı D.
 - 14 bulsun: görsün D. / görsün: bulsun D.
 - 15 şeh-süvārdur: şeh-süvār eder D.
 - 16 çün ‘anberīn kemend éde: bürc-ı kamerde zūlfı qosa D.
 - 17 egnine: çignine D.
 - 19 haşmetüñle: haşmetüñüñ D.
 - 22 bu: bir D.
 - 23 hāk-i süm-i semendüñ-ile: müşkīn ğubār-ı ḥaylūñ-ile D.

25. hülkuñ harîmünün hâremi hürmeti haķı
kim hâķi ter ‘abîr-durur âsitânı müşg
26. ben defter êtdükce bu medhûñi zülf-i hür
şîrâze örmege düzedür rîsmân-ı müşg
27. hülkuñ nesîmi şoĥbeti te’îr êdüp ne tañ
enfâs-ı tayyibemde bulunsa nişân-ı müşg
28. müşgîn-dem ola hâme vü ‘anber-dehen devât
kim dostâna naķl ola bu dâstân-ı müşg
29. tâ kim mu‘atţar olmaĥa bâzâr-ı kâyinât
‘atţâr-ı bâd-ı şubĥ-dem açar dükân-ı müşg
30. bezm-i çemende micmere-gerdân olup şabâ
gûl dâmenin açâ ve tuta bûstânı müşg
31. luţfuñ nesîmi dâmen-i dehri pür eyleyüp
hülkuñ demiyle töldura ceyb-i cihân müşg

22.

Mef‘ûlü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

Muzâri ‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. lü’lü’ dişüñ ki olmış aña perde-dâr la‘l
her dânesi düşürdi gözümde hezâr la‘l
2. hâl-i ruĥuñ dilümde ķodı âteş üzre ‘ûd
dürce-i lebüñ gözümde ķodı yâdigâr la‘l
3. mercân lebüñ hayâline ķan yudup ölenüñ
ger yazsalar adın ola seng-i mezâr la‘l
4. düşse şafaķ yêrine lebüñ ‘aksi nâ-gehân
fî’l-hâl ola bu nûh felek-i bî-ķarâr la‘l
5. kıldı saçuñ hevâsına ķat‘-ı ‘alâķa müşg
êtdi lebüñ hayâline terk-i diyâr la‘l
6. ĥam çekmeyince kıymeti artar mı ‘âşıķuñ
ķan yudmayınca bula mı hîç i‘tibâr la‘l
7. demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
eşķüm cevâhiriyle olur her cidâr la‘l
8. geldüm yetîm-i eşķ-ile ĥüsnüñ zekâtına
şun bûseñ-ile sâyilüne ey nîĥâr la‘l

25 hülkuñ: ĥuld D.

26 êtdükce: eyledükce D. / medhûñi: medîĥûñi D.

27 bulunsa: belürse D.

22. REV. 240: 14^a. Aĥmed Paşa: *Dîvân*: K. 13.

3 ger yazsalar adın: adını yazsalar ola D.

6 bula mı: buldı mı D.

7 cidâr: civâr D.

9. sāķī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ-ile
āl étme al elüñe yine lāle-vār la‘l
10. deryā-yi lā ‘le zevraķ-ı zer şal bu demde kim
gevher şaçar havā bitürür hāk-sār la‘l
11. étme ten-i za‘īfümi kanlu yaşuma ğarķ
dizme bir ince iplige ey gül-‘izār la‘l
12. ey kân-ı hüsne la‘l-i lebinden behā vèren
bir hādeñüñ bahāsı degül şad hezār la‘l
13. dèdi lebüm sözin inen alma zebānuña
elmasdan şaķın ki bulur inkisār la‘l
14. dèdüm ki şeh gelür ne döşersin ayağına
dèdi ki gözlerümden iki āb-dār la‘l
15. sulṭān muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınıñ
toprağı cevherinden èder iftiḥār la‘l
16. yüz sürdi taci gūşesine şāh-vār dürr
baş qodı taḥt ayağına bende-vār la‘l
17. havfindan oldı gözlerime zerre āfitāb
luṭfindan oldı sözlerinüñ şerm-sār la‘l
18. teşbīh olurdı hülķuña tutsa cihān müşk
temṭīl olurdı keffüñe dökse biḥār la‘l
19. ‘adlün güninde қоşmağa nā-maḥrem-ile baş
milk-i cihānda olmaz-idi seng-sār la‘l
20. ‘ahdüñde reng uğurladı la‘l-i nigārdan
ber-dār olursa uğrı gibi vechi vār la‘l
21. deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i hōş-āb
ol qorқudan èdindi қayadan ḥişār la‘l
22. lü‘lü’ esīr olup gelür āḥir dizin dizin
düşmen ḥişārı gibi olur tār-mār la‘l
23. gördi elüñde ḥātemüñi ṭāñladı ḥired
k’ol ebr-i dür-feşān hōş olmış süvār la‘l
24. ey kân-ı luṭf elüñe neden öykünürmiş ebr
ebrün seḥāsı āb elüñüñ bī-şumār la‘l

-
- 14 döşersin: dökersin D. / gözlerümden: leblerümden D.
 - 16 şāh-vār dür: dürr-i şāh-vār D.
 - 17 gözlerime: baḥşışınıñ D.
 - 19 қоşmağa: қоşmasa D.
 - 23 feşān: feşāna D.
 - 24 ebrün: k’ebrün D.

25.  ri se   n diy rına tozu n cev hiri
hergiz  omazdı leb y rine leb-nig r la‘l
26. keff  n mu  t  ger v re ebr-i bah ra nem
ya mur y rine ya dura fa l-ı bah r la‘l
27. dery ya d   e  atresi b r n-ı c du u n
mevc-i miy n g her ola seng-i ken r la‘l
28. e   r bir dem d   e pertev-i  and l-i devlet  n
ferrinden  de her  aceri  u‘le-d r la‘l
29. c du  de izlerinden a a    ksa dikseler
p r ze berg ola buda ında t m r la‘l
30. redd  n eli  ri se ‘az z-i cih n iken
seng-i siyeh gibi ola her yerde   r la‘l
31. bir g n elin  unarsa  apu nda su‘ l i  n
ferd y-i  a re dek  a a dest-i  en r la‘l
32. gerd n sar y-ı  adr  ne bir perde gerdi kim
geh na   ge her olur a a geh nig r la‘l
33.  ol de l   a m  an n  d kd  n ki  or udan
 an yutdı k n i inde ne de l  ki var la‘l
34. bir c m i  rdi cev her-i t   n ‘ad ya kim
her c r‘asından oldu yem n   yes r la‘l
35. alsa giy -ı rezm-ge  n ehl-i k my 
eylerdi zer y rine tam mu‘l-‘ay r la‘l
36.   k-i der  n m ferri ine be zerem d mi 
b z r i inde bulma -i  n i‘tib r la‘l
37. ‘ayb  tme gel bah s n  g rmi  ter z da
bir sa t-r dur ey  eh-i cem-i tid r la‘l
38. yok s m   zer el mde ki  a am aya  na
reng n s z mle l -cerem  td m ni  r la‘l
39. g rd m zam ne  alk  be-g   oldu nazmuma
d kd m  ula ına yine bir g  -v r-ı la‘l
40.  i‘r m se inesi iled r her ken ra d r
nazmum cev hiri-ile  olar her diy r la‘l

-
- 25  ri se:  erse-idi D. / tozu n: la‘l  n D. / leb-nig r: b t-nig r D.
28 e   r bir dem: a   ra D. / kand l:   r  d D.
30  ri se: atarsa D.
32 gerdi: a dı D.
35 giy : giy h D.
36 der  n: reh  n D.
37 gel: kim D.
39 d kd m:  akdum D.

41. hikmet budur ki gözleri olsaydı fî'l-meṭel
қан ағлая-idi **aḥmed**-içün zār zār la'l
42. nazm eylesem maḳālūmi gūş eylese felek
çeşm-i kevākib aḳdı leyl ü nehār la'l
43. var ol nice ki terbiyet-i āfitāb-ile
devrān içinde sengi kıla rūzigār la'l
44. dünyā ḥarācı dürc-i ḥazīneñde çarḥ olup
her gün ḳapuñda ḥarc ola yüz biñ ḳatār la'l

23.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ey muḥīt-i keremüñ ḳatre-i 'ummān-ı kerem
bāğ-ı cūd ebr-i kefüñden tolu bārān-ı kerem
2. maṭla'-ı şubḥ-ı zafer mihr-i zekā ebr-i ḥayā
āsumān-ı 'azamet dāver-i devrān kerem
3. tāc-baḥş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān
zīnet-i taḥt ü nigīn ḥazret-i sulṭān-ı kerem
4. zıll-ı ḥaḳ şāh muḥammed ki eşigi göḳinüñ
kem-terīn yıldızıdur çün meh-i tābān-ı kerem
5. ayağı toprağıdur cevheri iksīr-i ḥayāt
āsītānı tozıdur sürme-i a'yān-ı kerem
6. açılur ḥulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
bezenür luṭfı zülālī-ile gülistān-ı kerem
7. baḥr-ı aḥzar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
ḳatre-i feyzi nedür ebr-i dirāḥşān-ı kerem
8. kefi bir demde niṭār étdüğü gencüñ 'oşrin
ḥaşre dek vezn edemez keffe-i mīzān-ı kerem
9. bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḥüccet-i cūd
ḳatı' oldı cedel-i ḥaşmuñ ey bürhān-ı kerem
10. ne melek-ḥūy meliksin ki dem-i luṭfuñ-ile
kevṭer-i cūd aḳıdur ravza-i rızvān-ı kerem

41 aḳlaya-idi: aḳlar-idi D.

42 aḳdı: aḳıda D.

44 çarḥ: derc D.

23. REV. 240: 14^b. Aḥmed Paşa: *Dīvān*: K. 21.

1 ḳatre-i: ḳatresi D.

4 yıldızıdur çün: ılduzu olur D.

7 dirāḥşān: dür-efşān D.

9 ḥaşmuñ ey: ḥaşmunı D.

11. ne kerāmet kodı haḳ zāt-ı kerīmüñde k'olur
ayaḡuñ başduḡı yēr çeşme-i hayvān-ı kerem
12. gün gibi salṭanatuñ topı göge aḡsa ne tañ
saña şunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem
13. baḥr-ı cūduñ nice şerḥ ola k'anuñ reşhasıdur
ḥāşıl-ı kân-ı seḥā māye-i 'ummān-ı kerem
14. salṭanat ḥil'atini ḳaddüñe ḥayyāt-ı felek
rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem
15. nerede zer var-ise dest-i zer-efşānuñ-ile
taḡıdursın anı düşman gibi ey ḥān-ı kerem
16. gök tenürında ḳurı ḳurş okınur mihr-ile māḥ
ḥ'ān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem
17. kāse-i ḥırş tolar süfre-i iḥsānuñdan
dest-i in'āmuñ-ile 'ām olalı ḥ'ān-ı kerem
18. mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem
19. būy-ı ḥulḳuñdan urur müşg gibi dem ki tutar
ḥōş revāyihle cihān bāḡını reyḥānı kerem
20. **aḥmedüñ** kesdi dilin ḡam maḳaşı şem' gibi
saña lāyık dēyemez medḥüñi sultān-ı kerem
21. sen süleymānı ne dille öge bu mūr-ı za'if
getüre nuṭḳa meger luṭfuñ-ile anı kerem
22. ḥusrevā pāreledi cevri eli şabrum yaḳasın
dest-gır olsa demidür baña dāmān-ı kerem
23. midḥatüñ bülbülünü ḡam ḳafesinde ḳoma kim
ḥayfdur tūtīya zehr ey şekeristān-ı kerem
24. ekrem-i ḥalksın eyā vāsıta-i 'ıkd-ı kirām
her le'imüñ sözün işitme budur kân-ı kerem
25. ḳul ḥaṭā étse n'ola 'afv-i şehen-şāḥ ḳanı
tutalum iki elüm ḳanda-imiş ḳanı kerem
26. umaram cürmümi ḡarḳ étmege rahmet şuyına
mevc-i iḥsānuñ ile cūş éde 'ummān-ı kerem

15 nerede: ne ḳadar D. / 15b ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kân-ı kerem D.

17 tolar: toyar D.

20 aḥmedüñ kesdi dilin ḡam maḳaşı: Aḥmedün ḡam maḳaşı kesdi dilin D. / lāyık: rüşen D. / medḥüñi: ḥālını D.

24 ekrem-i: ekremü'l D. / eyā: ey D. / kân: şān D.

25 étse: ḳılsa D.

27. ben kara toprağı ihyā-yi memāt etmek-içün
yaksa cūduñ bulıdından n'ola nīsān-ı kerem
28. nice k'insān ola 'ālemde 'abīdü'l-ihsān
nice kim ola cihān tābi'-i fermān-ı kerem
29. nice k'iklīm-i mürüvvette geçe hüküm-i vefā
nice k'eyvān-ı 'atāda tura dīvān-ı kerem
30. dest-i ihsānuñ-ile yapıla bünyād-ı şehā
pāye-i kadrüñ-ile yucala eyvān-ı kerem
31. niçe kim ka'be mücāvirlərini lutf-ı ilāh
rahmeti h'ānına her sāl ēde mihmān-ı kerem
32. 'īd-i ferhundeñe kurbān ēdüp a'dāñı felek
sen ahibbāña buyur āb-ı şehā nān-ı kerem
33. 'ömr-i haşmuñ ēre tārih gibi pāyāna
nāmuñı nāme-i iqbāl ēde 'unvān-ı kerem

24.

Meḫā 'ilün fe 'ilātün meḫā 'ilün fe 'ilün
Müctet + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. şeh-i nücüm-ile āheng-i rezm ēdüp şeb-i tār
kılā'-i tārem mīnā-nümāyı ētdi hışār
2. yaşındı kalb ü cenāhı sipāh-i deycūruñ
şeh-i kevākib ēdince sipihri cā-yi qarār
3. toprını kurdı tamām ētmege 'adūya meh
bürüca çıkdı kevākib kim eyleye peykār
4. sipāh-i zengī-i deycūri ētmege şeb-hūn
pusuya girmiş-idi şehriyār-i bāliš-i çār
5. bozuldı 'asker-i şāmuñ neberd ü heycāsı
çü hōr geçüp yine evreng-i çarha kıldı qarār
6. hizebr-i hōr çıkup bīşe-zār-i gerdūna
bu gāv-i hāki urup pençesiyle kıldı şikār
7. hōrōs-i şubh açup uçdı bāl-i zerrīni
sipih mezra'ınuñ yēdi dānesin ne ki var

27 ben: bir D. / toprağı: toprağam D.

31 mücāvirlərini: müsāfirlerini D.

32 ēdüp: ēde D.

24. REV. 240: 15^a. Fiğānī: *Dīvān*: K. 5.

kaşide-i fiğānī.

3 'adūya meh: 'adūya remye D.

5 kıldı: ētdi D.

6 kıldı: ētdi D.

8. akıtdı çeşme-i hõrşidi baħr-i aħdardan
şu‘ā ‘ lülesi olmuş o çeşmenüñ zer-kār
9. bülend mertebe olmazdı ħusrev-i ħāver
cenāb-i ‘izzetüñe sürmese yüzün her bār
10. muħammed-āyet ü yūsuf-liķā cenabī beg
ħalīl-ħ‘ān ü ħızır-‘ilm ü müsevī-güftār
11. sipihr mezra‘ınuñ ħāşılın yazar cev cev
‘uṭārid eylemege ‘arz ṭāpuña her bār
12. baş egmeye şu ki emrüñe ħāme-veş dā’im
dili kesile döküp yaş olup siyeh-ruḥsār
13. kaza siyāsete cellād u māh-i nev çengāl
sipihr ‘arşa-i kīnūñde ser-nigün bir dār
14. hilāl-i şāmī-i ebreş-süvār-i kulle-nişin
kemīne ħalka-be-güşuñdur ey kamer-ruḥsār
15. ħubār-i sümm-i semendüñ ser-i ħōra iklīl
ħaḍīd-i pāye-i kadrüñ bu kubbe-i devvār
16. medār-i devletüñüñ bulımaya merkezini
demür ayağ-ile devr etse niçe yıl pergār
17. kimesne çekmedi devrüñde açlık cüz mā
ayağa düşmedi kimse meger ki cur‘a-i ħ‘ār
18. ümīd naħlini dikdüm çü bağ-i luṭfuñda
bitüre ebr-i kefüñ ger olursa gevher-bār
19. düşünde görmedi kimse niçe kaşā’idde
bu tarz-i ħāşī **fiğānī** ki eyledi izhār
20. bu deñlü lü’lü’ ħaşı ma‘ānī baħrinden
talup çıkardum ayağuña etmege itār
21. ħazef bahāsına almaz kimesne güş eyle
cihānda olmaya zāyi‘ bu lü’lü’-i şehvār
22. elümde kulpı kalur desti her neye şunsam
‘aceb zamānede var mı benüm gibi bī-kār
23. yeter şikāyet-i fakr ü felāket-i devrān
götür du‘āya elüñ eyleme sözüñ iktār
24. niçe ki ħusrev-i ħāver bürüc-i gerdūna
livāsını dike ħükmini eyleye izhār

8 olmuş; idi D.

17 cüz mā: cevri D.

19 kimse: ah.med D.

25. günün yig ola gününden eyā sipihr-i şeref
murāduñ üstine devr eyleye felek her bār

25.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. bir şubḥ kim felek tutuḳından 'arūs-vār
oldı hezār cılve-ile mihr āşikār
2. şaçdı süm-i semendine encüm cevāhirin
dāmād-ı çarḥ varın aña eyledi niṭār
3. oldı şafaḳ 'abā-yi surḥ hilāl zīn
şubḥuñ 'arūsı olmağa çarḥ atına süvār
4. bu şādlıkla bir yere geldi melā'ike
çarḥuñ tonatdı ḳal'aların tābiş-i nehār
5. cān gözi-ile seyr eder-iken o 'ālemi
tüş oldı anda çeşmüme bir ḳaşr-i zer-nigār
6. gördüm bir āsitāne ki göz görmemiş anı
gerdün-medār ü kūh-veḳār ü zemīn-ḳarār
7. dedüm bu āsitāne[de] kimdür dedi ḥired
ol efḳal-i zamāne vü mümtāz-i rüzigār
8. bū bekr-şıdk u ḥāmī-i dīn ü 'ömer-zafer
'otman-ḥayā 'alī-kerem ü aḥmed-iştiḥār
9. keşşāf-i müşkilāt paşa-zāde kim anuñ
ḳā'il kelām-i mantıḳına zümre-i kibār
10. k'anı niçe şebīḥ edeyin dest-i cūdīña
kim reşḥası durur kefinüñ lücce-i biḥār
11. 'ahdüñde kimse inlemez illā meger ki kūh
dökmez kimesne göz yaşın illā ki cūybār
12. bilmez düḡün evini çanaḳ taşır ol kişi
beñzer dēr-ise eşigiñe çarḥ-ı zer-bigār
13. bişdı şu deñlü maṭbaḥ-i sūruñda at'ime
aldı naşīb dānesini yerde mūr u mār
14. keḳ geçmiş-idi gerçi acından köpük ḳuşup
oldı ḡarīḳ ni'metüñe baḥr-i bī-kenār

25. REV. 240: 15^b. Fiḡānī: *Dīvān*: K. 6.

1 kim: dem D.

9 paşa-zāde kim anuñ: ya'ni paşa-zāde kim D.

14 keḳ geçmiş-idi: keḳ keḳ geçerdı D.

15. Һарсанмеге дүкәнсе-и сүрунда дем-бе-дем
oldı bedīd ҡulle-i һәверде бир нигәр
16. бир сәригеһ дурур adı һуршід миһр-и җарһ
тәс-и сипиһри баһда гөтүрүр леҗне-вәр
17. үкләнсе гер сәһәзини ҡадруһ ‘арүсинуһ
бүкер ҡатәр-и теһсен-и җарһуһ белини бәр
18. ваһф еylemekde зәтуһи ey murtaзә сенүһ
дүрц-и севәһир oldı zebānum җү зүлфиқәр
19. өгдүл вәрүрсе ‘арша-и назм иҗре ша‘ире
meydān алурди теһсен-и таб‘-и суһан-гүзәр
20. ваһф-и сүвәр-и ҡадруһе тәқат гетүрмеге
urdum semend-i таб‘uma ben zīn-i i‘tizār
21. қәшр зеван-ı нәтқиә медһинде һәме-веһ
миһр ur **fiğāni** ағзуһа сен де devāt-vār
22. тә ким сипиһр бивесине неһ-‘арус-веһ
her bāmdād ola шафәқ гәзе-и ‘izār
23. гелсүн һеміше баһт ‘арүсi кинәруһа
olsun һарім-и һөрметүһе җарһ-перде-вәр

26.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. һил‘ат-ı köһne-bahār-ile bezendi гүлситән
nev-bahāra һayli öykündi yine faşl-ı һazān
2. тағидур һер сәнibe evrāқи сүрһин гүлшенүһ
шанки олмишдур шабә бир ejder-и әтеһ-феһән
3. дөкди бәд-ı miһricān eşcār-ı бәğin bergini
beñzer ol şarrāfa kim zer қор дүкәна bī-kerān
4. тıfl-ı eşcārı bulup yollarda şoydı cāmesin
reh-zen-i бәд-ı һazān һiҗ вәр[me]di aña emān
5. uçurur eşcārdan һurd u büzürg evrāқи бәд
шанки қумри беҗҗесиyle ётди терк-и аһиён
6. җүн niһāl-и rez gelüp aldı эле zerrīn siper
һаңҗер-и һүн-rizin ётди bīd yer yer zer-nişān

15 Һарсанмеге: җарһ ётмеге D.

16 adı һуршід: ки һаріде бу D.

18 сенүһ: сеһә.D / дүрц-и севәһир: дүрр ü севәһир D.

21 миһр: мүһр D.

23 җарһ-перде-вәр: перде-дәр-вәр D.

26. REV. 240: 15^b. ‘Ahdī. ‘Ahdī: *Dīvān*: K. 4.

қәшіде-и ‘ahdī ibn-i şemsī-i bağdādī

7. cūylar berg-i ḥazān-ile muraşsa‘ bir kemer
ister ol servūñ miyānına tolaşmak bī-gümān
8. yıǵdı gül-zāra ḥazān vālā-yı āl u zerdini
eyledi ‘arz-ı tecemmül ḥ‘āce-i āḥir-zamān
9. şarşar-ı bād-ı fenā vèrdi kıyāmetden ḥaber
oldı lerzān devḥalar düşdi kevākib yere şan
10. her yaña rengīn kumāş döşedi ferrāş-ı bād
gülşene seyrāna geldi ol emīr-i kāmran
11. şāh-ı meydān-ı belāgat ol nişānī beg k’anuñ
yazılur dīvānına tuǵrā-yı sulṭānī nişān
12. ma‘rifet deryāsınuñ bir gevher-i nā-yābıdur
kim olupdur üç dil-ile nazmı meşhūr-ı cihān
13. görse ger ḥüsn-i edāsını lisān-ı tāzīde
āferīn aḥsent dèrdi şī‘rine ḥassān revān
14. tıfl-ı nazm-ı pāki ger düşse ‘acem vādīsine
kuhl edinür ḥāk-i rāhını kemāl-ı ısfahān
15. tab‘-ı pāki ol бүti türkī eger vaşf eylese
zevk-i şī‘riyle olur rūḥ-ı revānı şādmān
16. bende-i fermān-pezīr olurdu dem-beste ƣalup
şīt-ı inşāsın işitseydi cihānda münşiyān
17. n’ola dèrsem ƣalbıne āyīne-i ‘ālem-nümā
ƣande bir rāz-ı nihān olsa olur aña ‘ıyān
18. cūd-ı feyz-i fikreti mā-fevk-ı ḥadd-i i‘tibār
faẓl-ı zātı māverā-yı iktidār-ı ins ü cān
19. fevz gül-zārında ƣaddi sāye-perver naḥl-i ter
feyz deryāsında bir pākīze cevherdür o cān
20. heft aḥter kim ƣazā emrin edā ètmek için
nāƣa gibi vādī-i ḥikmetde olmışlar devān
21. menzil-i maḳşūda her gün erişürlerse n’ola
ol ƣazā-y-ile ƣader fermāna vèrmişler ‘inān
22. tırmadın dèrler ki biz bī-kāruz emr ü nehyden
vāli oldur andadur tedbīr anuñdur söz hemān
23. bu ne ḥikmetdür dem-ā-dem zer-nişānlu ḥançeri
luṭf u ƣahr-ile şunar aḥbāba gül a‘dāya ƣan
24. şī‘rini berg-i ḥazān üzre gülistān yazmaǵa
zer varāƣlar ḥall olur aña ƣalem serv-i revān
25. sāǵarın zerrīn ƣadeḥ èlden düşürmez her zamān
zevküñ artsun dèyü aña zer feşān eyler ḥazān

26. sākiyā götür ayağı sürh u sebz evrāk-ile
kūh deşt oldı miṭāl-i şahñ-ı bāğ u būsitān
27. bāğda ayva alupdur egnine sincābī kürk
şiddet-i sermādan aña ėrmesün dèyü ziyān
28. gördi yāķūt-ı müferrih la‘lūñi hayrān olup
gülmeden hālī degüldür piste açmışdur dehān
29. aldı atlasla kaṭife egnine nar u turunç
ķullaruñ gibi gelürler hıdmete geldükde h‘ān
30. ravza-i kūyuñda şāhā servler bendeñ gibi
hıdmete bël bağlamış ķarşuñda dāmen-der-miyān
31. tīg-ı ķahruñdan ‘adū berg-i hāzān-dīde gibi
ditreyüp yüzi şarardı ķalmadı beñzinde ķan
32. rūma ihsānuñ getürmişdür ‘acemden ‘ahdiyi
yoksa ol āvāre neylerdi ėdüp bunda mekān
33. ebr-i ihsānuñdan alur yaz u ķış neşv ü nemā
zıkr-i hayruñ n’ola dāyim eylese vird-i zebān
34. var ümīdim kim hemīşe bāğ-ı ‘ālemde şehā
ola ihsānuñ dirahṭı tāze çün naḥl-ı cinān
35. düşmenüñ bād-ı muḥālifden hāzān bergi gibi
yèrlere düşsün hemīşe h‘ār u zār u nā-tüvān

27.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

Hezec + --- / + --- / +- -

1. cihān-ı ma‘delet kān-ı mürüvvet
penāh-ı mülk ü millet nuşratü’ d-dīn
2. şeh-i ‘ādil süleymān hān-ı ġāzī
mu‘izzü’ d-devle sulṭānū’s-selāṭīn
3. ne hōş kıldı görüñ āṭār-ı luṭfi
cihān-ı şüret ü ma‘nāyı tezyīn
4. vèrüp fażl u kemāli ḥusrevāne
ma‘ānī mülkine tertīb ü āyīn
5. yine nazm eylemiş bir ‘ıķd-ı gevher
ėder biñ kerre ḥassān görse taḥşīn
6. miṭāl-i ḥurde-i pīrūze ḥaṭṭı
mücellā şafḥası bir levḥ-i sīmīn
7. ya ḥod zībā ter ü tāze benefşe
der-āğuş eylemiş gül-berg-i nesrīn

8. beyāzı ğurre-i şubḥ-ı sa‘ādet
sevādı sürme-i çeşm-i cihān-bīn
9. sevād-ı ḥaṭṭ içinde noktalar hem
şeb-i tārik içinde şekl-i pervīn
10. egerçi noktadur şüretde anlar
veli ma‘nā yüzinde ḥāl-i müşgīn
11. edāsı selsebīl-i bāğ-ı rıdvān
ḥurūfı ravzada gelmiş reyāḥīn
12. ne deryādur bu şi‘rūn bahri yā rab
ki andan kā’ināt olmuş güher-çīn
13. nice nāzükdür ol şi‘r-i şeker-bār
leb-i dil-ber gibi şīrīn ü rengīn
14. ağanuñ meyli ol şīrīn kelāma
miṭāl-i kışsa-ı ferhād u şīrīn
15. pes-i āyīne-i ṭab‘ından etti
yine tūṭī-şīfat **bākī**ye telkīn
16. şikār etmek nedür ma‘nā hümāsın
bulınsa ṭab‘-ı şāhī gibi şāhīn
17. kemālin añlayup bir bir öñinde
ḳomışlar yüz yere şāhān-ı pīşīn
18. cihānda geydügince şāh-ı encüm
zümürüd taḥtı üzre tāk-ı zerrīn
19. ḥudā vèrsün serīr-i saltanatda
sa‘ādet tācı birle ‘izz ü temkīn
20. ḥaṭālardan emīn olsun cihānda
ilāhī izzetüñ ḥaḳḳ-ıçün āmīn

28.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. düşdi diller gül yüzünde zūlf-i pūr-tāb üstine
düşdi māhīler şanasın şuda ḳullāb üstine
2. çeşm-i pūr-eşḳ üzre tāb étse ruḥuñ ‘aksi n’ola
resmdür ḳandīlde āteş yanar āb üstine
3. ḥaṭṭuñā tolaşsa dil ḥüsnüñ kitābında n’ola
ekṭerīyyā baḥt-i tefsīr olur i‘rāb üstine

9 noktalar hem: noktalardan D.

28. REV. 240: 16^b. Kemāl Paşazāde: *Dīvān*: K. 1.

ez-ān kemāl paşazāde.

1 düşdi: uşdı D.

4. ‘arızundan haṭ çıkup tıtdı sevād-ı zülfüñi
rūmdan leşker varupdur şanki a‘rāb üstine
5. haṭṭ-ı yāḳūt üzre kimse nokta komadı meger
beñlerüñ kim düşdi ol la‘l-i şeker-nāb üstine
6. şafḥa-i ḥaddūñde dil eyler ḥayāl-i haṭṭ u ḥāl
gör nice dīvānedür kim naḳş eder āb üstine
7. ḥoḳḳa-i yāḳūtdur çeşmüm tolu dürr ü güher
leblerüñ ‘aksi düşelden eşk-i ḥūn-āb üstine
8. döndürür her dem sirişküm çeşmümi dölāb-vār
kūze-i pür-ābdur çeşmüm o dölāb üstine
9. gözüm uşurlābdur ḥüsn-i irtifā‘ın almağa
‘ankebūtī perde müjgān ol suṭurlāb üstine
10. eşk-i ḥūnīn içre çeşmümde ḥayāl-i ḥāl-i dōst
şan mekesdür düşdi cām-ı bāde-i nāb üstine
11. eyledi mūsā-şıfat zülf-i ‘aşāsın ejdehā
şaldı haṭṭuñ ḥızr-veş seccādesin āb üstine
12. ḥāne-i dilde şaḥuñ kim ğayra olmuşdur ḥicāb
perde-i müşgīne beñzer k’aşılur bāb üstine
13. göñlüme ‘ışḳuñ düşüp tārāca gitdi ‘aḳl u şabr
lā-cerem yağma olur od düşse esbāb üstine
14. merdüm-i çeşmüm ayrılmaz leblerüñden ḥāl-veş
cān vērür miskīn mekes gördükce cüllāb üstine
15. leblerüñ şevkı-ıla ḳan dökse n’ola gözlerüm
ḳan dökülmek şimdi mi oldu mey-i nāb üstine
16. ceng-i ğamda ḍarb-ı nāḥunla reg-i cānum benüm
lerze eyler çeng-i tāri ğibi mızrāb üstine
17. itlerüñi koyup ağıyāruña meyl étmez göñül
kimse a‘dāsın takdīm étmez aḥbāb üstine
18. ‘āşıḳa dil-ber itüm dedükce şādīden ölür
kim-durur ‘ālemde cān vērmez ḥōş elḳāb üstine
19. ‘arızı āyīnesinde ‘aḳs-i ruḥsārum benüm
gūyiyā berg-i ḥazāndur kim düşer āb üstine
20. ḥōş-durur efsāne-i zülfüñde tatvīl étmeler
gerçi demişler ki imlā olur ıtnāb üstine
21. āb-ı kevterle yur ağızın leblerüñden söz açup
dil ḳaçan medḥ okusa şāh-ı zafer-yāb üstine

7 ḥūn-āb: ḥüsn-āb D.

20 zülfüñde: ḥüsnüñde D. / demişler ki: kim demişdür D.

22. ھاﺯﺭﻩﺕ-ﯨ ﺷﻪﮪ ﺑﺎﻳﻪﺯﯨﺪ ﺑﯩﻦ ﻣﻪﮪﻤﻤﻪﺩ ﮪﺎﻥ ﻛﯩ ﺍﻧﯘﻥ
ﻗﺎﮪﺭ ﯗ ﻟﯘﻃﻔﯘ ‘ﺎﻣﺪﯗﺭ ﺍ‘ﺩﺍ ﯞﯨ ﺍﮪﺒﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
23. ﺳﻪﻧﺴﯩﻦ ﺍﻟ ‘ﺎﻟﻼﻣﻪ-ﯨ ‘ﺎﻟﻪﻡ ﻛﯩ ﺩﻩﯞﺭﯗﻧﺪﻩ ﺳﻪﻧﯘﻥ
ﺯﺍﮪﯩﺮ ﺍﻟﺪﯨ ﻓﺎﺯﻟ-ﯨ ﺭﯗﻡ ﺍ‘ﻋﺎﻡ ﯗ ﺍ‘ﺭﺍﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
24. ﮔﻮﺭﻣﻪﺩﯨ ﺯﺍﺕ-ﯨ ﺷﻪﺭﯨﻔﯘﻥ ﮔﯩﺒﯩ ﻗﯘﺗﺐ-ﯨ ﻣﺎ‘ﺍﺭﯨﻔﻪﺕ
ﺑﯘﻧﻌﺎ ﻳﻮﻟﻼﺭﺩﯗﺭ ﺩﻭﻧﻪﺭ ﺑﯘ ﭼﺎﺭﮪ ﺍﻗﺘﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
25. ﺍﺩﯗﻧﯩ ﻣﯩﻨﺒﻪﺭﺩﻩ ﭼﯘﻥ ﻛﯩﻢ ﻳﺎﺩ ﻩﺩﻩ ﮔﻪﮪ ﮔﻪﮪ ﮪﺎﺗﯩﺐ
ﻣﯩﻨﺒﻪﺭ ﺍﻧﯘﻧﻼ ﺗﺎﻗﺎﺩﺩﯗﻡ ﻩﺗﺪﯨ ﻣﯩﮭﺮﺍﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
26. ﭼﺎﺭﮪ-ﯨ ﺍﺗﻼﺱ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ ﭼﻪﺗﺮ-ﯨ ﮪﯘﻣﺎﻳﯘﻧﺪﯗﺭ ﻛ‘ﺍﻧﯘﻥ
ﺷﻪﻣﺴﻪ-ﯨ ﺯﻩﺭﺭﯨﻦ-ﺩﯗﺭﯗﺭ ﺷﻪﻣﺲ-ﯨ ﺩﯨﮭﺎﻥ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
27. ﮔﯘﻥ ﻳﯜﺯﯗﻧﺪﯨﻦ ﯩﺴﺴﯩ ﻳﯜﺯ ﮔﻮﺭﻩﻳﺪﯨ ﺑﯩﺮ ﮔﯘﻥ ﭘﯩﺮ-ﯨ ﭼﺎﺭﮪ
ﮔﻪﺭﻡ ﺍﻟﯘﭖ ﮔﻪﻳﻤﻪﺯﺩﯨ ﻗﺎﻗﯘﻡ ﻛﯜﺭﻙ-ﯨ ﺳﯩﻨﻌﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
28. ‘ﺍﻛﺲ-ﯨ ﺭﯗﮪﺴﺎﺭﯗﻧﻼ ﻛﯩﻢ ﺗﺎﺏ ﯘﺭﺍ ﺗﯩﻐﯘﻥ ﺑﻪﺭﻙ-ﯞﺍﺭ
ﺁﺑﺎ ﺑﻪﻧﺰﻩﺭ ﻛﯩﻢ ﺩﯗﺷﻪﺭ ﮪﯘﺭﺷﯩﺪﺩﯨﻦ ﺗﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
29. ﻗﯘﺭﺩﯨ ﺩﻭﻟﺎﺏ-ﯨ ﺯﻩﺑﻪﺭﻗﻪﺩ ﺳﻪﺑﺰﻩ-ﺯﺍﺭﯗﻧﺪﺍ ﻓﻪﻟﻪﻙ
ﺍﻟﺪﯨ [ﺯﻩﺭﺭﯨﻦ] ﻛﯘﺯﻩ ﻳﯩﻠﺪﯗﺯﻻﺭ ﺍﻟ ﺩﻭﻟﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
30. ﺩﻩﺭﮔﻪﮪ-ﯨ ‘ﺎﻟﯩﺪﻩ ﺩﻩﺭﺑﺎﻥ ﺍﻟﻤﺎﺳﺎ ﮔﯘﻥ ﮪﻪﺭ ﺳﻪﮪﻪﺭ
ﺯﻩﺭ ‘ﺍﺷﺎ-ﻳ-ﯩﻼ ﺩﯨﻜﯩﻠﻤﻪﺯﺩﯨ ﮔﻪﻟﯘﭖ ﺑﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
31. ﻛﺎﺳﻪ-ﯨ ﭼﯩﻨﺪﻩ ﺍﻟﺘﯘﻥ ﮪﺎﻝ ﻩﺯﻩﺭ ﮪﻪﺭ ﮔﯘﻥ ﮔﯜﻧﻪﺵ
ﺯﻩﺭ-ﻧﯩﺸﺎﻥ ﻧﺎﻗﺶ ﻩﺗﻤﻪﮒ ﻗﺎﺷﺮﯗﻧﺪﺍ ﻩﺑﯩﯟﺍﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
32. ﮪﺎﺵ ﺍﻟﯘﭖ ﺷﺎﻧﯘﻧﺪﺍ ﺷﺎﮪﺎ ﻓﺎﺯﻟ-ﯨ ﺑﯩ-ﭘﺎﻳﺎﻥ-ﯨ ﮪﺎﻕ
ﻗﺎﺷﺮ-ﯨ ﻟﯘﺗﻔﯘﻥ ‘ﺎﻡ ﺍﻟﺪﺍ ﺍ‘ﺩﺍ ﯞﯨ ﺍﮪﺒﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ
33. ﺩﺍ‘ﯨﻢ ﻛﺎ‘ﯨﻢ ﺗﯘﺗﺎ ﮪﺎﻕ ﺩﻩﯞﻟﻪﺗﯘﻥ ﻩﯞﺗﺎﺩﯨﻨﯩ
ﻧﯩﭽﻪ ﻛﯩﻢ ﭼﺎﺭﮪ-ﯨ ﻓﻪﻟﻪﻙ ﺩﻩﯞﺭ ﻩﺩﻩ ﺍﻗﺘﺎﺏ ﯞﺳﺘﯩﻨﻪ

29.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

Muzāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. ﮪﻪﻧﮕﺎﻡ-ﯨ ﺷﻪﺏ ﻛﯩ ﻛﯘﻧﮕﯜﺭﻩ-ﯨ ﻗﺎﺷﺮ-ﯨ ﺁﺳﻤﺎﻥ
ﺯﻩﻳﻦ ﺍﻟﻤﯩﺶ-ﯨﺪﯨ ﺷﯘ‘ﻟﻪﻟﻪﻧﯘﭖ ﺷﻪﻡ‘-ﯨ ﺍﮪﺘﻪﺭﺍﻥ
2. ﮪﺎﻳﻞ-ﯨ ﻛﻪﯞﺍﻛﯩﺐ ﯩﭽﺮﻩ ﻳﺎﻧﯘﭖ ﻣﻪﺵ‘ﺍﻟ-ﯨ ﻗﺎﻣﻪﺭ
ﺷﺎﮪﻦ-ﯨ ﺳﻪﻣﺎﺩﺍ ﺭﯗﺷﻪﻥ-ﯨﺪﯨ ﺭﺍﮪ-ﯨ ﻛﻪﮪ-ﻛﻪﺷﺎﻥ
3. ﺩﻩﺳﺖ ﯘﺭﻣﯩﺶ-ﯨﺪﯨ ﻛﯩﻠﻚ-ﯨ ﺷﯩﮭﺎﺑﺎ ﺩﻩﺑﯩﺮ-ﯨ ﭼﺎﺭﮪ
ﺗﯘﻏﺮﺍ-ﻧﯜﯞﯨﺲ-ﯨ ﮪﯘﻛﻢ-ﯨ ﮪﯘﺩﺍﯞﻩﻧﺪ-ﯨ ﯩﻨﺲ ﯞﯨ ﺩﻩﻧ
4. ﺑﻪﺯﻡ-ﯨ ﻓﻪﻟﻪﻙﺩﻩ ﯘﺭﻣﯩﺶ-ﯨﺪﯨ ﺯﯗﮪﺮﻩ ﺳﺎﺯﺍ ﭼﻪﻧﮕ
‘ﺍﻳﺶ ﯗ ﺷﺎﻓﺎﺩﺍ ﮪﯘﺭﺭﻩﻡ ﯞﯨ ﮪﺎﻧﺪﺍﻥ ﯗ ﺷﺎﺩ-ﻣﺎﻥ

23 a‘cām u a‘rāb: a‘rāb u a‘cām D.

29. REV. 240: 17^a. Bākī: *Dīvān*: K. 1.

ﻗﺎﺷﯩﺪﻩ ﻋﺰ-ﺁﻥ ﺑﺎﻛﯩﺪﻩ ﺩﻩﺭ-ﻣﻪﺩﮒ-ﯨ ﮔﺎﺯﺭﻩﺗﯩ ﺳﯘﻟﺘﺎﻥ-ﯨ ﺷﺎﻏﯩﺐ-ﻗﯩﺮﺍﻥ ﻣﻪﺩﺩﻩ ﺯﯨﻠﻠﯘﮪﯘ.

5. bu çarh-ı çenberîde tutup devr uşûlini
deffâf-ı mihr kılmış-idi çihresin nihân
6. bir tîğ-i zer-nişân-ile girmişdi ‘arşaya
şemşîr-bâz-ı ma‘reke-i şahın-ı âsmân
7. tedbîr-i mu‘zamât-ı umûr-ı cihân-içün
yakmışdı şem‘-i fikreti bircîs-i nükte-dân
8. bālâ-yı çarh-ı heftûme keyvân-ı kühne-sâl
oturmuş-idi niteki hindû-yı pîl-bân
9. âyâ bu zîb ü zînet-i ‘âlem nedür dëyü
‘ibret göziyle nâzır-iken dehre nâgehân
10. eṭrâfa şaldı şa‘şa‘asın gûşe gûşe mihr
oldı ufukda mühr-i süleymân gibi ‘ayân
11. kıldı bu hâli dîde-i ‘ibret müşâhade
tuydı bu sırrı ‘âkıbetü’l-emr gûş-ı cân
12. kim bu nizâmı vërmedi ‘âlem sarâyına
illâ ki yümn-i devlet-i şâh-ı cihân-sitân
13. bālâ-nişîn-i mesned-i şâhân-ı tâc-dâr
vālâ-nişân-ı ma‘reke-i ‘arşa-i keyân
14. cemşîd-i ‘ayş ü ‘işret ü dārâ-yı dâr u gîr
kisrî-i ‘adl ü ref‘et ü iskender-i zamân
15. sultân-ı şark u ğarb şehensâh-ı baḥr u ber
dâra-yı deht şâh süleymân-ı kâm-rân
16. ol şeh-süvâr-ı memleket-i ‘adl ü dâd kim
atı öñince olsa revâ ḥusrevân revân
17. ser-keşlik ètdi emrine beñzer peleng-i çarh
zencîr-ile getürdi yine keh-keşân keşân
18. şâhib-vücûd-ı memleket-i luṭf u cûd o kim
mebzûl ḥ‘ân-ı luṭfına maḥşûl-i baḥr u kân
19. müştâk bûy-ı ḥulkına ‘atṭâr-ı nev-bahâr
muḥtâc- dest-i himmetine ḥ‘âce-i ḥazân
20. devründe kimse cevri sitem-gerden ağlamaz
bî-şer‘ éder éderse eger çeng ü ney fiğân
21. ‘adluñ katında cevri sitem dâd-ı keykubâd
ḥuşmuñ yanında luṭf u kerem kahr-ı qahramân
22. lertzende görse ḥavfuñ-ile teb tutar şanur
bağlar şihâb gerden-i gerdûna rîsmân

23. tīḡuñ ‘adem diyārına rūşen tarīḡdur
a‘dā-yı dīni tırma kılıçdan geçür hemān
24. deryā-miṭāl ‘askerūñ içre ‘alemlerūñ
feth ü zafer sefīnesine açdı bād-bān
25. minḡārına dilerse alur çarḡı dāne-vār
‘anḡā-yı ḡāf-ı ḡadrūñe bir tu‘medür cihān
26. çevḡān urupdur aña ezel dest-i himmetūñ
ol dem bu dem-durur ki döner ḡüy-ı āsmān
27. bāḡ-ı tenā vü ḡülşen-i medḡūñde mürḡ-i dil
bu nazm-ı rūḡ-baḡşı okur şu gibi revān
28. cān olmayaydı ol dehen ey şūḡ-ı dil-sitān
niçün olurdu cān gibi ya dīdeden nihān
29. ruḡsāruñ üzre turralar olmış girih girih
ḡüyā ḡicāza bağladılar şāmiyān miyān
30. la‘lūñ ḡayālī ḡoḡḡa-i ḡāṡırda var-iken
yāḡūt-ı nāba olmamış-idi mekān kān
31. kıldı sücūd ḡaddūñe ḡarşu ḡül ü semen
étدی kıyām ḡāmetūñe serv-i būstān
32. tıtdı cihānı pertev-i ḡüsnūñ ḡüneş gibi
toldı şadā-yı ‘ışḡuñ-ile kāḡ-ı kün fe-kān
33. eflāke çıḡdı velvele-i ‘arşa-i zemīn
indi zemīne ḡulḡule-i āsmāniyān
34. **bāḡī**-şifat ne bülbul-i rengīn-edā gele
ne ola ṡal‘atuñ gibi ferḡunde ḡül-sitān
35. ḡüsnūñ ḡüliyle bāḡ-ı cihān ḡülşen-i irem
her sū hezār bülbul ü şad ḡüne dāstān
36. der-ḡāḡ-ı ḡaḡḡa yüz tıtalum ber-mezīd ola
cāḡ u celāl-i salṡanat u baḡt-ı cāvidān
37. şem‘-i beḡāñı bād-ı fenādan nigāḡ éde
dāmān-ı ‘avn u ‘işmet-i dārende-i cihān
38. bezmūñde baḡt sāḡī vü iḡbāl hem-nişīn
cām-ı sipihr sāḡar-ı pūlād-ı zer-nişān
39. bārīk-bīn olanlar éder ḡaşlaruñ ḡayāl
dendāduñı taşavvur éder ṡab‘-ı ḡurde-dān
40. mesken şeh-i maḡabbetūñe taḡt-ḡāḡ-ı dil
menzil ḡayāl-i la‘lūñe ḡalvet-sarāy-ı cān

GAZELLER

1.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. eger küşteñ mezārı lālesin bulsa éde havrā
ruḥına bergini gül-güne dāğın ḥāl-i 'anber-sā
2. dehānuñda zebānuñ gibi olmaz āşiyān étse
şeker tenginde tūtī gonce içre bülbul-i gūyā
3. ḥaṭuñla ğabğabuñ bir sīb-i miskīdür ki ḥāl andan
édüpdür şan'at-ile bir çekirdek misk-i ter peydā
4. dehānuñda leb-i cān-baḥşuñı rūḥum odur dērdüm
eger kūy-ı 'ademde étmiş olsa menzilin 'īsā
5. sirişküm kaṭresi bir gevher-i sīr-āb-idi **emrī**
tecellī édecek bi'z-zāt aña yār oldu bir deryā

2.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. şadā-yı seyl-i ḥūndan olmasun rāzum dēyü ifşā
bedende yāremüñ ağzını her-dem bağlaram yārā
2. қарасın görmedi ḥaṭṭ-ı leb-i cān-baḥşuñuñ aślā
leb-i āb-ı ḥayāta cān atup gitdi ḥızır cānā
3. deñiz ol rūzigāruñ telḥ-kām étse seni ey dil
dilerseñ kim dūr-i nā-yāb-ı maḥşūduñ ola peydā
4. firāk-ı ḥaṭṭ-ı sebzūñle görünür ey hümā-sāye
göñül murğına zehr-ālūd ḥaṇçer şeh-per-i bebgā
5. **rızāyī** nāleñi gūş étmege güller kulaḥ tıtdı
ruḥı hecriyle bāğ-ı dehrüñ olduñ bülbuli gūyā

3.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. ḳadem başup gele çün ḳabr-i ḳaysa nāḳa-i leylā
mezārı üstüne örter deve ṭabanı bir kemḥā
2. ruḥunda reng-i rūdan ḥüsn-i yūsuf 'ārızı şandum
alındı ḥayli rengin oldu baña ol gül-i ra'nā

-
1. REV. 240: 17^b. Emrī: *Dīvān*: G. 24.
 4. baḥşuñı: baḥşuñıa D.
 5. édecek: eyledi D.
 2. REV. 240: 17^b. Rızāyī.
 3. REV. 240: 17^b. 'Āşık.

3. kulağıma çalındı nefḥa-i ney nefḥa-i şūra
nefes oğlıymış anun-çün eder dil-mürdesin ihyā
4. ‘aceb mi vesme-i ebrūsı üzre zer-varaḳ olsa
berāt-ı hüsne ‘unvāndur ki rīk-ālūd ola tuḡrā
5. o ‘īsā-dem leb-i cān-baḡş-ile var olsun ey ‘**āşık**
görüḡ ben ḥasteyi ḳaşd etti ihyā geldi aḫyānā

4.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. seher bezm-i çemende jāle ile ḡonce-i ḥamrā
mey-ile şubḥa ḳalmış şīşedür aḡzında bir elma
2. maḥabbet burcı üstinde felek bir gök kebūterdür
aḡa ḥurşīd-ile meh iki dāne beyze-i beyzā
3. görüp kendüñ ḥaṭ-ı cānāna beñzetme ḥazer eyle
seni āyīne saña gösterür ey tūṭi-i güyā
4. gelüp meclisde yan başı yaḳar pervāne miskīni
‘aceb ḳan yāḡı olmışdur anuñla şem‘-i bezm-ārā
5. ḡam-ı ḥālūñle **mecdī** ölse cānā ḳabr-pūş eyle
mezārı üstine per-i megesden bir siyeh ḥārā

5.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. yaraşur tācı şāḥīdūr dēr-isem ey gül-i ra‘nā
bezmde pūr olan sırça şurāhiyle mey-i ḥamrā
2. ḳaçan ol ser-tırāş ey dil tırāş etse ḥaṭ-ı la‘lin
biri birine girmiş şanuram ‘īsā-ile mūsā
3. fīrāḳ-i zūlf-i yār-ile ölürsem bāḡ-ı ‘ālemde
mezārım üstine örtüñ benüm ‘abbāsī bir ḥārā
4. ziyāfet etmege şāḥ-ı ḥayālūñ dīde-i pūr-ḥūn
müheyyā iki şīşeyle pūr etti bāde-i ḥamrā
5. **emīrī** görmeseydi ger ḳad-i bālāsını yārūñ
elini gögsine ḳoyup baş egerdi aḡa tūbā

4. REV. 240: 17^b. Mecdī: *Dīvān*: G. 1.
5. REV. 240: 17^b. Emīrī.

6.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. kabā-yı lāle-gūnuñ üzre zerrīn hañcerüñ cānā
 şafağdan aşıkār olmış hilāl-i 'iddür gūyā
2. dēdüm cān nağdine zūlfüñ ğamın bāzār eder göñlüm
 dēdi qor kara çöllerde seni bī-çāre bu sevdā
3. o māhuñ zūlfı vü bālāsı bir cīm ü elifdür kim
 dem-ā-dem 'āşık-ı bī-çārenüñ cānında eyler cā
4. anuñ-çün kendüyi ārāyış eyler ol elif-kāmet
 bilür bu nükteyi kim zīb-ile olur elif-zībā
5. 'alīnūñ sīnesinden zāhir olan nevk-i peykānlar
 meger nev-res çemenlerdür ki olmuş hākden peydā

7.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. gören hınnālu destüñ 'aksini çeşmümde dēr cānā
 belā baħrinde bitmiş pençe-i mercān durur gūyā
2. meger hār üstine dir dir gūli gördi turup ditrer
 ki aña reşk edüp bilmen ne söyler bülbul-i gūyā
3. dēr isem rūḥ-ı tānī yaraşur şahbāya 'īsī-veş
 bir iki cām-ile dil-mürdesini eyledi ihyā
4. şeb-i zūlfünde dil nağdin yetürdüm arayup bulman
 benüm-çün luṭf edüp şāne meger anı kıla peydā
5. kelāmı ehl-i dünyānuñ ziyād eyler ğamuñ 'ahdī
 kulağ tut gör ne söyler nāy-ile çeng-i tarab-efzā

8.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. görüp āyīne-i ruḥsāruñı ben tūtī-i gūyā
 bugünden 'āşıkuñ olmak göründi ey gül-i ra'nā
2. şu gibi yollarında pāk-meşreb olmağ olurdı
 güzeller olsalar tābit-kādem serv-i revān āsā
3. büyükleme sen ey māh-ı dü-hafte ḥaddüñi bildük
 ḥisāba şığmadı ḥüsniyle ol māh-ı cihān-ārā

6. REV. 240: 17^b. 'Alī Çelebi.

naẓīre-i 'alī çelebi.

7. REV. 240: 17^b. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 8.

8. REV. 240: 17^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 3.

4. haşîri n'eylesün cism-i nizârum künc-i miḥnetde
kim ol yatduğı yêrde bûriyâ ne naḫş éder peydâ
5. kurulmuş ṭurmağ ol müşgîn kemâne çün ziyân eyler
çatup ebrûñı **nev'**ıye yeter hışım eyledüñ cânâ

9.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gözlerüm yaşı şarâb-ı erguvân oldu baña
senden ayru içdügüm ey dōst ḫan oldu baña
2. seyre vardum yâri ağıyâr-ile gördüm nâ-gehân
vay bu kâfir ḫōş belâ-yı nâ-gehân oldu baña
3. 'aql u şabrum kârbânın urdı bir kâfir benüm
ey müselmânlar meded kim çok ziyân oldu baña
4. cām-ı meyden añladum 'aks-i lebüñ esrârını
'âlem-i esrârdan bu sır 'ayân oldu baña
5. tutmayınca 'âlemi âhum ben **âhî** olmadum
kendü âhum 'âkıbet nâm ü nişân oldu baña

10.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şol zamân kim meclis-i 'ışkuñ mekân oldu baña
eşk-i ḫünînüm şarâb-ı ergavân oldu baña
2. ḫāk-i pâyüñ cevherin gözden götürdi gitdi eşk
gözüme dünyâ görünmez çok ziyân oldu baña
3. bezm-i ğamda nâr-ı hecrüñden yanup yakılmağa
tende her dâğ-ı muḫabbet bir dehân oldu baña
4. ḫüsrev-i mülk-i cünūnum müy-ı jülîdem benüm
âfitâbum başum üzre sâyebân oldu baña
5. ey **nihânî** feyz-i ḫaḫ mir'ât-i ṭâb'um açalı
anda eşkâl-i ma'ânî hep 'ayân oldu baña

11.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şerḫamı şerḫ étmege zaḫmum dehân oldu baña
anda ḫün-âlûde peykānuñ zebân oldu baña

9. REV. 240: 18^a. Āhî: *Dīvān*: G. 5.

10. REV. 240: 18^a. Nihânî: *Dīvān*: G. 1.

11. REV. 240: 18^a. Mecdî: *Dīvān*: G. 3.

2. yoğ iken pīrāmenüm götürmege cismümde tāb
pembe-i dāğ-ı tenüm bār-ı girān oldu baña
3. gülşen-i sīnemde kanlu dāğlarla her elif
pūr-şükūfe bir nihāl-i ergavān oldu baña
4. şāh-ı ‘ışkum gūy-ı çarhı top-veş oynamağa
māh-ı nev destümde sīmīn şavlecān oldu baña
5. kāmēt-i ham-geşte **mecdī** kanlu kanlu dāğ-ile
şemse-i zerle müzeyyen bir kemān oldu baña

12.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. atmağa āh okların kaddüm kemān oldu baña
kavs menzil-gāhı göklerde nişān oldu baña
2. hırmen-i şabrum yakup berbād kıldı hāşılum
berk-i miñnetden dirīgā çok ziyān oldu baña
3. deşt-i gamda mihr-i şevküñle senüñ sūzān-iken
āfītābum ebr-i fūrkat sāyebān oldu baña
4. hırka vü tācın kōdum zūhdüñ harābāt istedüm
şol zamān kim himmet-i pīr-i muğān oldu baña
5. kanlu yaşlarla müjem bezm-i gamı tezyīn içün
her biri **sa‘yī** nihāl-i ergavān oldu baña

13.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şunmadı bir cām-ı vuşlat sākī-i devrān baña
kim humārından şöñunda vèrmedi hicrān baña
2. devlet-i dünyā huzūrı ān-ı hüsnüñ görmedüm
tālī‘üm göstermedi ol devleti bir ān baña
3. el çeküp elden nihānī gūşe-gīr olur idüm
ey perī-rū vèrse el ol gūşe-i dāmān baña
4. hem-sifāl oldum seg-i kūyuñla vaqtüm hoş-durur
‘ömrüm oldukça gerekmez kevter ü rıdvān baña
5. derdüñe dermān dehānumdur dèyü gitdi dirīg
hiç mümkin-mi gelüp **‘ahdī** ola dermān baña

12. REV. 240: 18^a. Sa‘yī.

13. REV. 240: 18^a. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 14.

14.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şeh-süvâr-ı 'ışkâm âhum dūdıdur çevgân baña
 çarḥ meydân gūy-ı sīmīndür meh-i tībân baña
2. kaşduma nāvek ki ol kaşı kemān atar olur
 ḥālūmi görüp ırakdan ney gibi nālân baña
3. görinen encüm degül dendānlarıdur şöyle kim
 her gece giryem görüp bu çarḥ olur ḥandān baña
4. derd okı peykānlarından cānuma geçdi benüm
 cānumı al ey ecel tek eyle bir dermān baña
5. nice ğam-nāk olmayam **emrī** o māhuñ 'ārızı
 kendü ḥaṭṭıyle yazmış nāme-i hicrān baña

15.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gördi ebr-i dūd-ı âhum ağladı bārān baña
 seyr edüp seyl-i sirişküm acıdı 'ummān baña
2. künc-i endūh u belāda almağ ister cānumı
 bilmezem yā rab ne vērđi miḥnet-i hicrān baña
3. bir şafā cāmıyla ben pāmāli ayaklandırup
 sākī-i devrān dirīgā vērmedi meydān baña
4. ḥüsrevā menşūr-ı ḥüsnuñde kaşuñ tuğrāsına
 ser-figende bende olduğum yeter 'unvān baña
5. sīnemüñ gördükde na'l u güllerin çarḥ u hilāl
 ey **nihānī** ağız açup kaldılar ḥayrān baña

16.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'āşıkuñ āyīne-i ḳalbin sıyup cānum ḳaya
 bī-vefālīk yüzlerin gösterme cānānum ḳaya
2. cism-i pākūñ bāğrına başmağa mānend-i nigīn
 māh-ı nev ḥātem gibi ḳaddin bükür ḥānum ḳaya
3. gitdüğinde yūsuf ermişdi ḥalel būnyādına
 mışr-ı ḥüsni eyledüñ ta'mīr sulṭānum ḳaya

14. REV. 240: 18^b. Emrī: *Dīvān*: G. 16.
 2 ol kaşı kemān atar: atar ol kemān-ebrū D.
 15. REV. 240: 18^b. Nihānī: *Dīvān*: G. 3.
 16. REV. 240: 18^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 13.

4. sīb-i ğabğabdan murādum naḥlini maḥrum édüp
dökme elmasın sirişk-i dīdemüñ cānum kıya
5. hūblar silkinde miṭlūñ kimseler gūş étmedi
bir dūr-i nā-yābsın ey māh-ı tābānum kıya
6. ıop-ı ğabğabla güzeller cem‘ini kılduñ şikest
milk-i hūsnüñ şāhısın āşüb-ı devrānum kıya
7. kıankı taş kıatıysa ursun başını aña rakīb
nerm olur **nev‘īye** ol şem‘-i dıraḥşānum kıya

17.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. seng-i cevri-ile yıkup dil hānesin cānum kıya
resmi-ı zulmi eyleme bünyād sulṭānum kıya
2. jāleler şanma ğam-ı ḥaddüñle güller bāğda
bāğrına taşlar başar ey çeşmi-ı fettānum kıya
3. atduğūñ taşlar ser-i kūyuñda ben dīvāneye
hūblarla merḥabādan hoş gelür cānum kıya
4. kıanlı yaş-ile boyanmış seng-i kūyuñ ‘āşıkā
la‘l-i terden yegdür ey mihr-i dıraḥşānum kıya
5. serdlik etmek durur kārūñ **nihānīye** müdām
süz-ı āhından şakın āşüb-ı devrānum kıya

18.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hūb-rūlar içre bugün āfet-i cānum kıya
ğey yaraşur taşuña kıara benüm hānum kıya
2. hoş gelür reddüñ eliyle atduğūñ taş başına
merhem-i cerrāḥdan ey derde dermānum kıya
3. eşigüñde bālişüm taş pisterüm hāk eyledüm
ḥasteyem bak ḥālūme ey çeşmi-ı fettānum kıya
4. nakş-i şīrīnūñ dilin ferḥād ètdi her bütüñ
sikkeyi mermerde kıazduñ şāh-ı hūbānum kıya
5. taşā çaldı şīşe-i nāmūsu hūsnin her bütüñ
ey **rızāyī** ol leb-i la‘l-i bedāḥşānum kıya

17. REV. 240: 18^b. Nihānī: *Dīvān*: G. 5.

5 serdlik: servlik D.

18. REV. 240: 18^b. Rızāyī.

19.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hātem-i hüsnuñ nigīnīsin n'ola hānum kıya
 hūblar tutsa seni el üzre sulṭānum kıya
2. ṭop-ı miḥnetden beden-kim raḥnedür bir seng urup
 n'ola bir ṭaşı gedüğinde kıosañ hānum kıya
3. cismümi hāk ētdüğün yeter yakup göñlüm daḥı
 gel ḥarāb-ender-ḥarāb ētme meded hānum kıya
4. ağızumı luṭf eyleyüp bir seng-ile tutsañ dēdüm
 dişüne ṭaş yok dēdi ol derde dermānum kıya
5. bir ğazel kim aduña dēdi senün **mecdī** kuluñ
 sikkeyi kıazmuş-durur mermerde sulṭānum kıya

20.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ger hevā-yı 'ışk-ile āḥ eylesem ey bī-vefā
 ēt ḥazer andan şakın şanma anı bād-ı hevā
2. her gedā kim mülk-i 'ışka beg ola ey sīm-ten
 ḥāşıl aña naqd-i eşk ü āḥ olur bād-ı hevā
3. çok sükūnı vardı öykünmezdi serv-ḳaddüne
 ētmese ey şāḥ-ı gül taḥrīk şimşadı şabā
4. ka'be rüyün üzre sa'y ēdüp ḥicāb-ı kākülün
 merve ḥaḳḳı göre ne 'ömre sürer kıbleme şafā
5. hāk deñlü rağbet ētmez gevherine şı'rümün
 nazmum ol şeh ey **rızāyī** ētdi mentūr u hebā

21.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dūd-ı āhum gece ētdi ṭās-ı çarḥı ḳapḳara
 şubḥ aña vērse raşāş-ı mihr-ile tañ mı cilā
2. gün getürmişdür yañağından ḥaber cām-ı güle
 aña naqd-i jāleyi ayak teri vērse n'ola

19. REV. 240: 18^b. Mecdī.

20. REV. 240: 19^a. Rızāyī.

nev'-i diğeri rızāyī fermāyed.

21. REV. 240: 19^a. 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 4.

2 urdum yāri ağıār-ile: çıkdum yār ile ağıārı D.

3. ‘anberin gīsūlaruñ gerçi vèürsin destine
alur ammā ḥam-durur ‘ömrüm nesīm-i müşk-sā
4. ben gedāy-ı-çün der-i dil-dārda buldum dēyü
bulduğın söyler ile dā’im ‘adū-yı bed-liḳā
5. ol güzeller şāhına şundum ‘**ubeydī** sözlerüm
üstüme ḥışm-ile atup niçe söz ètdi baña

22.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tūtī-i gūyā ne deñlü söylese andan yaña
nisbet ètmez rüyuñı āyīneye ehl-i şafā
2. tāze tāze dağ şanma āteş-i sīnem benüm
ḳatre-i bārān-ı eşkümden ḳarardı cā-be-cā
3. tavḳ-ı zencīr-i cününüñ sen bilürken derdini
ey göñül dīvāne mi olduñ yolun urduñ aña
4. cān-ile göñlüm belādan nice olsunlar ḥalāş
kim niḳāb içre ḥaṭuñ oldu görünmez bir belā
5. ḥāk-i rāh-ı yāri alup girdi servüñ göñline
beñzer ey **mecdī** yolından geldi gül-zāra şabā

23.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. naḳd-i eşküm gördi ol pīr olası sögdi baña
bu meṭeldür kim erenler naḳde eylerler du‘ā
2. dēdiler başuñ yarar ol yār-ı sengīn-dil şaḳın
başumı teklīf èdüp dēdüm ki yararsa n’ola
3. ey ḳaşı yā ṭayanup mülk-i fenāya gitmege
cānuma tīrūñ-durur ucı demürlü bir ‘aşā
4. bağlayayın zülfi zencīrine dil-dāruñ seni
eyleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña
5. çeşm ü ruḥsārına öykünse n’ola nergisle gül
anlaruñ yüzün gözin açmışdur ey **emrī** şabā

4 esrārdan: ervāḥdan D.

22. REV. 240: 19^a. Mecdī: *Dīvān*: G. 2.

2teşbīḥ ètmez ehl-i şafā aña rüyuñı / tūtī ne deñlü söylese āyīneden yaña D.

23. REV. 240: 19^a. Emrī: *Dīvān*: G. 8.

4 bağlayayın: bağlayayım D.

24.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. levh-i ‘ālemde şakın bir naqşa harf atma dilā
kilk-i şāni‘ çekmez ol haṭṭı k’ola anda haṭā
2. kendüñüz görmeñ dèyü halka naşihat eyleme
‘ārif-iseñ anları қо kendüñi gör nāşihā
3. sīnede yken tīg u tīrūñ acımaz zaḥmum velī
acı ol dem kim ola ey şāh anlardan cūdā
4. biri birine şarılımış mārıldur haq bilür
pādişāhum ḥasret-i zūlfūñle her tuğrā baña
5. şanma ḥınnā **vālihī** pāy-ı semendinde anuñ
cūybār-ı ḥūn-ı eşkümden bulaşdı kan aña
6. ‘ālemi gördüm bugün cām-ı şarābdan sākiyā
bes aña dèrsem n’ola āyine-i ‘ālem-nümā

25.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kāmētüm ger ḥam èderse n’ola her dem bir belā
ehl-i dil eyler tevāzu‘ rāst gelse āşinā
2. nisbeti vardur belī ḥızruñ haṭ-ı la‘lūñ ābına
beñzeyimez kara yüzlü çeşme-i ḥayvān aña
3. yeg gelür mihr ü vefādan şehd ü şekkerden lezīz
ey lebi sükker baña senden gelen cevır ü cefā
4. āh senden ta‘ne düşmenden cefā eyyāmdan
devletüñde gör neler şāhum çeker miskīn gedā
5. zümre-i ‘uşşāqda **‘ahdī** hezārān şükr kim
küşte-i ‘ışk olalıdan bulmuşam ‘ayn-ı bekā
6. yüzüme şanma ‘adū-veş çığırur **‘ahdī** segi
kūyına varsam baña karşı gelip dèr merḥabā
7. ğayre cevır ü baña vaşlın ‘ahd èdüp gitdi velī
‘ākıbet geldi ol āfet eyledi aña vefā
8. kana ğarq ètdi beni şemşīr-i ḥūn-rīzūñ gören
egnüme geydüm ser-ā-ser şandı bir gül-gün kabā

24. REV. 240: 19^a. Vālihī.

25. REV. 240: 19^a. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 4.

26.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. baña çok cevır étdügüñ-çün ey sipihr-i bī-vefā
āhumuñ dūd-ı kebūdı uydı ulaşdı saña
2. eşkümuñ gevherlerin dizdüm eşigi taşına
yāre 'arz edem dēyü silmiş rakīb-i bed-likā
3. gömgök étdi sille-i āhum sipihrüñ şüretin
gök yüzine bak inanmazsañ eger ey meh-likā
4. gözüme 'ālem görinmez görmesem ruhsāruñı
'āruzuñ mir'atıdur āyīne-i 'ālem-nümā
5. ruhlaruñ vaşfinda **bākī** bir gazel nazm étdi kim
ehl-i diller dēdiler adına mir'atü' ş-şafā

27.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ne mīr ü ne vezīrūñ bende-i fermānıyuz cānā
esīr-i bend-i 'ışkuz 'ālemüñ sultānıyuz cānā
2. kemāl ü 'ilm-ile meşhūr olursak n'ola şehir içre
kemālāt-ile gūyā hüsrev ü hākānıyuz cānā
3. n'ola kayd-ı ta'allukla mukayyed olmasak hergiz
bu fānī hānķāhuñ bizde bir mihmānıyuz cānā
4. ğubār-ı la'lüñüñ esrārını çokdan döşenmişdük
muḥakķak şimdi reyḥān-ı ḥaṭuñ ḥayrānıyuz cānā
5. eşigi ka'besin sen muştāfānuñ n'ola medḥ etsek
bu 'asruñ şimdilik nazm-ile bir selmānıyuz cānā
6. n'ola **tābī** gibi dilşād olursak iltifātuñla
o dergāhuñ kulu ol ka'benüñ ḥassānıyuz cānā

28.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı 'ālī-şānıyuz cānā
esīrüñ olalı milk-i ğamuñ sultānıyuz cānā

26. REV. 240: 19^b. Bākī: *Dīvān*: G. 15.

5 dēdiler adına: kōdılar adını D.

27. REV. 240: 19^b. Tābī.

li-kātibihī.

28. REV. 240: 19^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 6.

2. bizi egler ğam-ı ‘ışkuñda bir künc-i ferāgat yok
bu meydān-ı belānuñ gūy-ı ser-gerdānıyuz cānā
3. feraħdan aĝlaruz ğamdan güler bir özge abdāluz
lebūñle ħaṭṭuñuñ geh mest ü geh ħayrānıyuz cānā
4. vuḥūş-i deşt-ile gündüz müsāfir kūh u şahrāda
kilāb-ı kūyuñuñ şeb-tā-seher miħmānıyuz cānā
5. olaldan ḫalka-i zūlfūñle **nev‘ī** bī-ser ü sāmān
maḥabbet bezminūñ ser-ḫalka-i rindānıyuz cānā

29.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. maḥabbet şāhınuñ biz bende-i fermānıyuz cānā
gedā-yı kūy-ı ‘ışkuz ‘ālemūñ sultānıyuz cānā
2. ruḥuñ añup n’ola kūyūñda feryād u fiĝān étsek
cemālūñ gülşeninūñ bülbul-i nālānıyuz cānā
3. ‘ademden gelmedin bezm-i vücūda bāde ol demden
lebūñ esrārınuñ biz vālih ü ħayrānıyuz cānā
4. niçe demdür muḳīm-i vādī-i derd ü ğam-ı ‘ışkuz
ser-i kūy-ı vefānuñ şanma kim miħmānıyuz cānā
5. **selīmī**-veş édüp vaşf-ı lebūñ şīrīn kelām-ile
zamānuñ himmetūñle ḫusrev-i devrānıyuz cānā

30.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün
Muzāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. minnet ḫudāya kim teb-i ğamda iken dilā
dārü’ş-şifā-yı ğaybdan érđi saña devā
2. tāb-ı teb ile sūhte vü bī-ḫarar iken
şek yok ki maḥz-ı luṭf-ı ḫudādur gelen şafā
3. zahmet yérine raḥmet érüp dest-i ğaybdan
bir nokṭa ref‘ édüp yine luṭf eyledi ḫudā
4. ervāḫ-ı ‘asker-i fenā(?) hevāsı mıdur bu zevk
yā ḫod du‘āyı ḫayl-i muḫibbān-ı bī-riyā
5. rindān-ı bezm-ĝāh-ı ezel himmetiyledür
feyzī vücūdına yaraşan şerbet-i şifā

29. REV. 240: 19^b. Selīmī.

30. REV. 240: 19^b. Feyzī.
feyzī bēg sellemehullāh.

31.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gam çeker gönlüm gözümdür keffe-i mîzân aña
sîmden dirhemler êtdi eşk-i dūr-efşân aña
2. göricek kaşuñ hamın barmağ ısırdı mäh-ı nev
ey hilâl-ebrû şafağ şanma bulaşdı kan aña
3. kimse görmez merdüm-i çeşmüñ güle bakduğın
'ârîzuñ 'arz eylemezseñ ey gül-i handân aña
4. kâr-ı ferhâdı görüp ey hüsrev-i şîrîn-zebân
kaldı tîşe ağzına barmağ koyup hayrân aña
5. **emrî**-i dil-ḥaste derdüñle za'îf olmış-durur
ḥoşça tutsun teb ecel êrgürmesün hicrân aña

32.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. derd-i 'ışk yâr kim ölmek-durur dermân aña
ḥasteler şöyle kırılmış gibi vērür cân aña
2. gül gül êtmiş naḥl-i gül bezmünde cismîn ser-te-ser
bir güle baqsun dēyü sen nergis-i fettân aña
3. şan berât-ı pâdişâhî yazdı ol yâr ḥüsne
nâme-i ḥüsni ki oldı ḥal ü ḥaṭ 'ünvân aña
4. sensiz ey ḡonce göñül gül-geşt-i gülzâr eylese
nâlesin gûş eyleyüp bûlbûl olur nâlân aña
5. çeşm-i sermestîn görenler vâlih ü medhûş olur
ey **rızâyî** niçe olmasun cihân hayrân aña

33.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kûyuñ añup n'ola uçmağ êtse murğ-ı cân aña
bâl ü per olmış-durur her yañadan peykân aña

31. REV. 240: 20^a. Emrî: *Dîvân*: G. 15.

1 êtdi oldı D.

3 çeşmüñ: çeşmüm D.

4 koyup: şokup D.

32. REV. 240: 20^a. Rızâyî: R.Ş.: G. 25.

1 şöyle: yine R.Ş.

2 sen: ben R.Ş.

3 pâdişâhî yazdı ol yâr ḥüsne: pâdişâhîdür ziyâd-ı ḥüsne R.Ş.

5 görenler: göremez R.Ş.

33. REV. 240: 20^a. 'Îzârî.

1 [yâd êdüp kûyın diler uçmağ murğ-ı cân aña bâl ü per olsa yeri her yañadan peykân aña] REV.240.

2. başdı řebdĩz-i şat-ı sebzũn ruş-ı gũl-gũnuũnı
'arĩz-ı ėlũn vėrelden řusrevā meydān aŗa
3. řefķat ėdũp āstĩn-ile yaşum sildi felek
ey gũneř ķavs-i ķuzah şanma bulaşdı ķan aŗa
4. şanma mũjgāndur gėrince mācerā-yı eřķũmi
ķaldı ķeřmũm aġzına barmaķ ķoyup řayrān aŗa
5. ġamzeŗ ucından 'izāri řėyle bĩmār oldu kim
merg olur olursa ey ĥũnĩ eger dermān aŗa

34.

Fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilũn
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. maŗmil-i ġam kim ceresdũr bu dĩl-i nālān aŗa
dildũr ey ebrũ-kemānum urduġũn peykān aŗa
2. mihr-i ruřsāruũ yakardı ķeřmũmũn merdũmlerin
ķurmasa ķetr-i siyāh ey māh-rũ mũjgān aŗa
3. devletũnde ĥāceyem ķeřmũm baŗa reřķ eyledi
ķoķ gelũr bu sĩm-i eřķ ũ dũrr-i bĩ-pāyān aŗa
4. řėyle şamdur sen kemān-ebrũ ġamıyla ķāmetũm
ķaldı zih-gĩr aġzına barmaķ ķoyup řayrān aŗa
5. cānını ėtsũn revān **mecdi** saŗa tek ey ecel
derd-i cānān-ile ķıl cān vėrmegi āsān aŗa

35.

Fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilũn
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ĥĩzr eger la'lũne ķarřu ķeřme-i řayvān aŗa
řũrete gelmez gėrinmez ķeřme-i řayvān aŗa
2. rũz u şeb ĥān-ı viřālinde ķonulmuř ķāsedũr
āfitāb-ı feyż-bařř-ile meh-i tābān aŗa
3. lāle-zār-ı dilde bitmez nev-řũķũfte ġoncalar
nāvek-i ġamzeŗ eger yaġdurmasa bārān aŗa
4. vā'ize sėyleŗ behişti baŗa teklĩf ėtmesũn
ķũy-ı dilber baŗa besdũr ravza-i rıdvān aŗa
5. rũy u zũlfũn fĩkr ũ zĩkri 'ahdiye vird olalı
bir gėrinũr rũz u vaşl-ile şeb-i hicrān aŗa

34. REV. 240: 20^a. Mecdi.

35. REV. 240: 20^a. 'Ahdĩ: Dĩvān: G. 11.

36.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. dil düşüp fūrKate eyler haṭ-ı dil-dārı recā
ecelin ister o kim ola giriftār-ı belā
2. rā şanur pīrehen içinde görenler tenümi
eyleyelden beni ebrū-yı hamuñ fikri dü-tā
3. pendı gūş eylemeyüp gūşuña öykündi meger
ki kulağın eline vèrdi gülüñ bād-ı şabā
4. öldürüp 'āşıkını kana şokardı elini
āl édüp tutmasa ger dest-i nigārı hınnā
5. 'aksine sāyesine hālūmi dèrdüm n'èdeyin
anları göremezin yārdan ey **emrī** cüdā

37.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. şanma encüm delinüp nāvek-i āhumla dilā
oldı çarḥ atlasınuñ penbesi yèr yèr peydā
2. vèrme dil naqdini bir tāzeye dèdüm yāre
göñlümüñ sen mütevellīsi misin dèdi baña
3. hīç diñlenmedi meclisde 'adū-yı nā-sāz
turmadı ırladı ètdi gèce bī-hūde şadā
4. yoğ-idiyse güle nāzük haberi rüyuñdan
ne fısıldardı kulağına gelüp bād-ı şabā
5. getürüp sīm-i kefi mevcı ele kalkındı
āhumuñ bād-ı hevāsıyla **'ubeydī** deryā

38.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. bilini kuçmadadur ol şanemüñ derd ü belā
yoğsa 'āşıklara şīrīn lebi hāzır helvā
2. ser-i zülfiyle haṭın örter-imiş dèrler o şūḥ
açmadı kimseye ammā bu rāyı o bād-i şabā

36. REV. 240: 20^b. Emrī: *Dīvān*: G. 18.

37. REV. 240: 20^b. 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 6.

4 nāzük: gizli D.

38. REV. 240: 20^b. Bākī: *Dīvān*: G. 9.

2 burayı: orayı D.

3. āteş urmuş yüzi gül hırmenine ol māhuñ
devr-i sāğarda ruḥı ‘aksini kılmış peydā
4. kızarup ruḥları gül-güne-i tāb-ı mülden
şu‘le-i sāğar-ı mey destine yakmış hınnā
5. lūle-i ḥāme-ile çeşme-i dilden **bāḳı**
eyledi kā‘ide-i āb-ı ḥayātı icrā

39.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. zahmet-i ‘ışkı çeküp remzini êtdüm ifşā
buldı ferhād anı şīrīn buña ḥāzır ḥelvā
2. āl-ile tölamaḳ ister ayak ehl-i bezme
pāyına cām yakup tābiş-i mülden hınnā
3. jāle sengi-y-le bāş yardı kızıl kana yudı
öykünelden lebine ḡonce-i ḥamrā cānā
4. girye-i bülbüle ter düşmeye gül dēye seḥer
kulaḡını şuvarur şebnem ile bād-ı şabā
5. kılzüm-i eşküme beñzer dēseler şevkinden
cüş êdüp sıgmaya dünyāya ‘**īzārī** deryā

40.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. teşne dil mīve-i vaşluñ dēdüm ister cānā
şundı sīb-i zekānın dēdi ki işte alma
2. şehir-i ḥüsni yine müşk-ile mu‘aṭṭar kılduñ
çīnden geldi ḥaṭuñ rūma misāfir gūyā
3. nāfesin zūlfüne çeşmin göziñe āḥū-yı çīn
beñzedüp eyledi bilmezlik-ile āḥ o ḥaṭā
4. zūlfüñi kesme benüm kılma ḥayātum kūtāḥ
‘ömrüm oldur dilerin ola uzun anı şehā
5. ayaḡı ehl-i şafā şöyle götürdi gitdi
devrde ‘**ahdī** ararsa bulımaz ehl-i şafā

39. REV. 240: 20^b. ‘İzārī.

40. REV. 240: 20^b. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 5.

41.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. 'aks-i lebi gelince gözüme tolar ziyâ
engüşterine zînet olur la'l-i bî-behâ
2. ser-çeşme-i hıızr utanup gelmez ortaya
la'liyle baş koşup olalı hıattı cân-fezâ
3. seyl-i sirişki göz yolına tırmayup şalar
mağşudı bu ki aña kıla 'arz-ı mâcerâ
4. geh lâle-ruğ okurlar ü geh serv-ğad anı
anda 'aceb-mi olmaz-ise nûkhet-i vefâ
5. gelmez gözine dürd-keşân-ı mağabbetüñ
beñzetme câm-ı la'line yâkütı '**ahdiyâ**

42.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. la'lîn tabakla 'arz-ı zer eylerse gül saña
başında pâreler tabakın hışm edüp şabâ
2. zülf içre ğabğabuñda görinen beñüñ midür
yâ beyzadan çıkardı başın beççe-i hüma
3. bārân-ı eşküm eyledi ter serdügi budur
miskî kabâsını güneşe zülf-i müşg-sâ
4. engüşti ile nâhunı bir 'âc destelü
âyinedür ki anda görünür dile şafâ
5. **emrî** mu'atâr eylemege cân dimâğını
bir top benefşedür zeğan-ı pür-haıtuñ aña

43.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. olmasa encüm içre meh-i nev yeñi yağa
bâğışlamazdı câme-i zer âfitâb aña
2. şanma şerâre od saçar açup dehânını
bu âhumuñ zebânesi mânend-i ejdehâ

41. REV. 240: 20^b. 'Ahdî: *Dīvân*: G. 9.

42. REV. 240: 21^a. Emrî: *Dīvân*: G. 2.

3. 'âc: sîm D.

43. REV. 240: 21^a. Mecdî: *Dīvân*: G. 5.

1 az işler etmedi baña ağıyâr edüp cefâ / çok sevdüğüm o yâr-i cefâkâr u bî-vefâ D.

2 teşbîh etmez ehl-i şafâ aña rüyuñı / tûtı ne deñlü söylese âyineden yaña D.

3. iki gözüm olursa da yüzine bakmayam
görmezse hāk pāyuñı her kim ki tūtiyā
4. teşbīh kılmaz ehl-i şafā aña rūyuñı
tūṭı ne deñlü söylese āyīneden yaña
5. bu kanlu zahmı tā ḥat-ile sīne **mecdiyā**
bir meşkdür ki sürḥ-ile yazıldı ḥarf-i rā

44.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gelse havā-yı gönölüme la'lüñ vērür şafā
keyfiyyetin şarābuñ egerçi bozar hevā
2. güftār-ı raṭb u yābisi ḥarc étme ey ṭabīb
ölmekden özge derd-i ğam-ı 'ışķa yok devā
3. geh rāst tıtdı sāğarı geh kec o türk-i mest
étdürdi cılve şāḥ-ı güle şanasın şabā
4. kadr ü şerefde étmeye ḥurşīde ser-fürü
bi gece bālışın o şehüñ yaşıdan gedā
5. almaz dehāna ma'nī-i ḥāyīde ehl-i dil
teşbīh kıлма la'lini ḥelvāya **nev'iyā**
6. bārid söziyle 'āşıkā vërmez elem raķīb
n'eyler cüvān olan kişiyē şiddet-i şitā

45.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün
Ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. 'ārızuñ āb-ı nābdur gūyā
zeķanuñ bir ḥabābdur gūyā
2. dilde envār-ı mihr-i ruḥsāruñ
ābda māh-tābdur gūyā
3. naķş-ı ḥüsn-i ḥaṭuñla şafḥa-i dil
bir muşavver kitābdur gūyā
4. tıtdı mihri cihānı ol māhuñ
pertev-i āfitābdur gūyā
5. **bāķiyā** ḥāl-i 'anberīni anuñ
nāfe-i müşg-i nābdur gūyā

44. REV. 240: 21^a. Nev'ī: *Dīvān*: G. 2.

45. REV. 240: 21^a. Bāķī: *Dīvān*: G. 14.

46.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün
Ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. ağzı bir kaçre ābdur gūyā
dişleri dürr-i nābdur gūyā
2. kaçre kaçre 'arak lebinde anuñ
cām-ı meyde ḥabābdur gūyā
3. zülfini pertev-i ruḥıyla gören
dér şeb-i mäh-tābdur gūyā
4. iki zülfiyle 'arızı ḥattı
bir mücedvel kitābdur gūyā
5. deheni ḥokḳa-i nebāt anda
'ahdī beñler zübābdur gūyā
6. ağzı yarı mey-i sefīd olalı
lebi cām-ı şarābdur gūyā
7. görse görmezlenür geçer ğarazı
'ahdī 'ayn-ı 'azābdur gūyā

47.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün
Ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. gözümüñ yaşı ābdur gūyā
felek anda ḥabābdur gūyā
2. kamerī yakası o mäh-ruḥuñ
maṭla'-ı āfītābdur gūyā
3. çetr-i çeşme şeh-i ḥayāli-çün
her müje bir tınābdur gūyā
4. rāz-ı la'l-i lebin su'āl edene
ağzı yarı cevābdur gūyā
5. saña açıldı ref'ī bāb-ı sühen
her sözün bir kitābdur gūyā

48.

Fa 'ilātün mefā 'ilün fa 'lün
Ḥafīf - + - - / + - + - / - -

1. 'arızuñ āfītābdur gūyā
ḥattıñ ey meh şehābdur gūyā

46. REV. 240: 21^a. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 7.

47. REV. 240: 21^a. Ref'ī.

48. REV. 240: 21^a. Rızāyī.

2. yād-ı la‘lūñle eşk-i hūnīnūm
bezm-i ğamda şarābdur gūyā
3. hecr-i bezmūñle sīnede cigerūm
nār-ı ğamda kebābdur gūyā
4. hāl ü haţtuñla şafha-i rūyuñ
hūsn-i haţ-ile kitābdur gūyā
5. bezm-i ğamda **rızāyī** efġānum
dēr işiden rebābdur gūyā

49.

Fa ‘ilātūn mefā ‘ilūn fa ‘lūn
Ħafīf - + - - / + - + - / - -

1. leblerūñ şehd-i nābdur gūyā
hālūñ anda zübābdur gūyā
2. gün yüziñde ol āteşīn ruhsār
pençe-i āfitābdur gūyā
3. zūlf-i şeb-reng ü ol ‘izār-ı sefīd
ġecede māhitābdur gūyā
4. āh-i dil berķ ü eşk bārāndur
dūd-ı āhum şehābdur gūyā
5. va‘de-i vaşl-ı yār ey **şabrī**
fī’l-ħaķīka serābdur gūyā

50.

Mefā ‘ilūn fe ‘ilātūn mefā ‘ilūn fe ‘ilūn
Müctet + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ğam-ı haţuñla ġubār olsam ey ġül-i ra‘nā
mezāruma çemenūm örte bir yeşil ħārā
2. ruhına karşı ağarmış gözüm olur pür-eşk
ķonılsa āteşe beyza eder ‘araķ peydā
3. yaturdı ġarķa-i hūn sāķiyā ħabāb degül
hevā-yı la‘l-i nigār-ile ķalkdı şahbā
4. bu sūzeni müjeme taķdı rişte-i mā’ī
n’ēdem ki çarķa ķazā dikdi āsumānī ķabā
5. yüzüñde hūn-ile yazsun ğam āyetini yaşıñ
ki mu‘teber olur **emrī** olursa haţ hūnā

49. REV. 240: 21^a, Şabrī.

50. REV. 240: 21^b, Emrī: *Dīvān*: G. 30.

3 sāķiyā: emrīyā D.

51.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. pür olsa hāk-i fenā-ile çeşm-i nā-bīnā
hemīşe dīde-i cānum 'īzār-ı yāra bağa
2. işin iletmege dār-ı fenāda başa kişi
kesilmesün resen-i zülf-i yārdan aşlā
3. dil almış-idi ezel bŷy-i zülf-i dildārı
dahı yabanda eserdı o dem nesīm-i şabā
4. kināra çekmiş işitdüm o mŷ-miyānı rakīb
'aceb mi eyler isem gözlerüm yaşın deryā
5. yétürdi rehber-i şabrı dŷkendi zād-ı karar
gŷm oldı rāh-ı maḥabbetde nev'ī-i şeydā

52.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hātır-ı mecruhına toḳınsalar olmaz 'ilāc
görmedüm 'ālemde cām-ı mey gibi nāzŷk-mizāc
2. ruḥlaruñ öpsem dēdüm dŷşnām-ile nāzır olup
dēdi yēnmez sŷkker ŷ bādāmsuz berg-i gülāc
3. ehl-i derdŷñ göñline toḳınma gel ey seng-dil
her biri bir ḥancer-i ser-tiz olur şınsa zŷcāc
4. ḥāne-i cisme gelürseñ ḥaste cānı görmege
za'fı var kendü bıçaḡuñla ṭabībŷm kapu ac
5. jāle naḡdine tutar kāse pür-iken sīm ŷ zer
ey 'izārī görmedŷk nergis miṭālī gözi ac

53.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. aḡzuma alsam zebānuñ şehd ŷ şekkerdür baña
emdŷgŷmce leblerŷñ ḡand-i mŷkerrerdür baña
2. ḥasret-i ḡadd ŷ ruḥuñla şāḡ-ı güldür her mŷjem
ḡatre ḡatre ḥŷn-ı eşkŷm verd-i aḡmerdür baña
3. n'eylerem āb-ı ḡayātı sensŷz ey ḡızr isteyŷp
dem-be-dem zehr-i firāḡuñ ḡŷn mŷyesserdür baña

51. REV. 240: 21^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 12.

52. REV. 240: 21^b. 'īzārī.

53. REV. 240: 21^b. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 12.

4. gün yüzüñ eṭrāfını ḥaṭṭuñ ser-ā-ser tatalı
rūz-ı vaṣl-ile ṣeb-i hecrüñ berāberdür baña
5. tāc-ı cemşīd ü ḳubāda ser-fürü étmez gönül
dūd-ı āh-ı pür-şerer ‘**ahdī** zer-efserdür baña

54.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. düşdügümce ‘ışka hem-dem hecr-i dilberdür baña
her zamān bī vefā sevmek muḳarrerdür baña
2. ğam belā fūrḳat belā ḥasret belā ğurbet belā
ḳanda gitsem bu belālar cümle rehberdür baña
3. cānı teslīm eyledüm ṣevḳ-i ruḥ-ı dildār-ile
seyr-i dīdār umarın ḥaḳdan müyesserdür baña
4. birdür ey ḥāce yanumda ṣadr-ile ṣaff-ı nī‘āl
pādişehlikle gedālık hep berāberdür baña
5. la‘l-i yāre beñzedüp mest-i ṣarāb olduñ dēyü
gözlerüm yaşı yeñilmez ‘**ulvī** yā terdür baña

55.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ey ḥaṭṭuñ kāfirlerinden kişver-i imān ḥarāb
gevher-i mihr ü vefā dürc-i lebünde teng-tāb
2. ḥāne-i cismüm ḥarāb oldı belā-yı hecr-ile
nā-tüvān gönülüm sorarsañ ol ḥarāb-ender-ḥarāb
3. cennet-i kūyına teşbīh étđi gülşen kendüsin
ol sebebden tīg çekđi gül-sitān üstine āb
4. nuṭḳa geldi leblerin tahṛīk édüp cānān yine
‘āşık-ı dil-ḥastenüñ cānına düşđi ıztırāb
5. āsitānına erişmez niçe efgān eyleseñ
ey ‘**alī** niçün severdüñ dil-ber-i ‘ālī-cenāb

56.

Meḥā ‘ilün fe ‘ilātün meḥā ‘ilün fe ‘ilün

Müctet + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ezelde nefḥa-i la‘lünle olmasa iḥyā
vērüp ḥayāt-ı ebedī ḥayy olur mıdı ‘īsā

54. REV. 240: 21^b. ‘Ulvī: *Dīvān*: G. 26.

3 umarın: umaram D.

55. REV. 240: 21^b. ‘Alī.

56. REV. 240: 21^b. ‘Ahdī.

2. şarāb-ı la‘lūñi göz gördi n’ola dil dilese
ki çeşm-i cāne cilādur dil-i hāzīne devā
3. hemīşe bāde-i nāba heves n’ola étsem
olur anuñla vişāl-i leb-i bütān peydā
4. şifāt-ı heşt-bihişti ne deñlü söylemeler
nümünedür ser-i kūyuñdan ey melek-sīmā
5. ölünce terk-i kūyuñ eylemez ‘**ahdī**
ķapuñda itlerüñ ile alışdı ķaldı şehā

57.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ķaşr-ı ‘ayşa pür-şafā bir şuffedür cām-ı şarāb
göñür hep ‘ālem anda top āyīne hābāb
2. hecr-i la‘linden gözüm bu ķatre ķatre ķan-ile
bezm-i ğamda niçe ğonceyle tolu cām-ı şarāb
3. başını ķaldurmadı bālīn-i ḥāb-ı nāzdan
ol mehūñ düşdi şabūhī ayağına āfītāb
4. ķays-ı leylī bāb-ı ka‘be hāķasın alup dēmiş
hāķa-i zūlfiyle yā rab kıl beni bī-şabr u tāb
5. āhumuñ tōmār-ı şevķin atdı kūyından o meh
şanma gerdūnda **rızāyī** atılan her şeb şihāb

58.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘aks-i la‘lūñden ğeyindi cāme-i la‘līn şarāb
tūġme-i yāķūtıdur anuñ degül sākī hābāb
2. tāk-ı zerkār-ı sipihri āhum oynatdı ğece
saķfinuñ düşdi bir altun şışesi şanma şihāb
3. jāleler rūz-i hīsāb olunca aķçe dōkseler
édemezler naķd-i eşküñ biñde birini hīsāb
4. yüzüñe ben zerre her ğün baķsam olmaz mı dēdüm
baķ yere āvāre dēdi hışm édüp ol āfītāb
5. ey ‘**ubeydī** hayme-i sultān-ı miñnetdür başum
ķāmetüm aña sūtūnu reglerüm oldu tınāb

57. REV. 240: 22^a. Rızāyī.

58. REV. 240: 22^a. ‘Ubeydī: *Dīvān*: G. 11.

59.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ağzınıñ ben yarıym dèyü lü'āb étmiş cevāb
ter düşürmiş leblerin olmuş arada şekker-āb
2. kıanda bir al ince ibrīşim eğerse rindler
meclisinde anlarıñ düğüm düğér yelden ħabāb
3. gördi sensüz eşk-i şebnem gül yüzün yaş eylemiş
şemsī dülbendi ucıyla sildi yaşın āfitāb
4. çarĥa āhum sille çaldı gözlerinden çıkdı od
gece encüm arasında şanmañ atıldı şihāb
5. dehri ibrīşim elekle süzse **emrī** bulımaz
dil leb-i bārik-i dilber gibi bir ince şarāb

60.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nār-ı ĥasret cānuma şol deñlü vèrdi ıztırāb
kim kaçan āh eylesem dilden gelür bŷy-ı gül-āb
2. baĥr-i eşkümden benüm deryā-yı aĥzar bir ħabāb
'aks-i rŷy-ı yārdür anda görinen āfitāb
3. dāmen-i çarĥa od urmaĥ ister āhumdur benüm
her gece gökler yüzinde şanma ey māhum şihāb
4. bezm-i ġamda baña eşk ü nāle vü efġān u zār
biri meydür biri neydür biri def biri rebāb
5. bezm-i ġamda āteş-i şem'-i cemāl-i yār-ile
fevriyā pervāne-veş döne döne oldum kebāb

61.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sākıyā bir kaşr-ı mīnā-fāmdur cām-ı şarāb
kim çıkup başı kabā kesb-i hevā eyler ħabāb
2. muṭrib-i bezm-i belā görsün nice olur enīn
üstühā~ num yay kılsun reglerüm tār-ı rebāb

59. REV. 240: 22^a. Emrī: *Dīvān*: G. 45.

1 yarıym: yarıym D. / lü'āb étmiş cevāb: cevāb étmiş lü'āb D.

4 çaldı: urdı D.

5 dehri: süzse D. / süzse: dehri D.

60. REV. 240: 22^a. Fevrī.

61. REV. 240: 22^a. Mecdī: *Dīvān*: G. 8.

3. āsitānın öpmegi ümmīd édelden ol mehūñ
‘āşık-ı üftāde-veş kendin bıraķmışdur şihāb
4. hecr-i zūlf-i yār-ile cān vèrdüğümde üstüme
eylesün yārān düm-i tāvūsdan kāşī kıbāb
5. étmesem per-i semenderden eger evrāķını
şī‘r-i āteş-bārı **mecdī** cem‘ olup olmaz kitāb

62.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gün yüzüñden çın seher ref‘ eyleseñ ey [meh] niķāb
haşre dek başın hicābından çıkarmaz āfītāb
2. cem‘ idi zūlfüñde diller çün perīşān étđi bād
şiddetinden rüzigāruñ buldı diller inķılāb
3. reşk-i dendānuñ delüpdür bāğrını lü‘lü’lerüñ
la‘l-i nābuñ haşretinden ķan yudar la‘l-i müzāb
4. ol lebi mey-gün lebine èrgüre dèyü beni
döne döne sākīñüñ ayağına düşđi şarāb
5. haţţ-ı fermānına étmişdür benefşe ser-fürü
zūlfı kılmış ‘**ahdiyā** sünbülleri pür-pīç ü tāb

63.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. devr-i la‘lūñde senüñ mey-ķāre bir ben bir ķabāb
baş açık yalıñ ayak āvāre bir ben bir ķabāb
2. sāde dil şafī-derūnuz eylerüz āyīne-vār
pāk çeşm-ile nazar dīdāre bir ben bir ķabāb
3. destüñe cem gibi cām al cān-ile başı senüñ
gelmişüz ayağına itāre bir ben bir ķabāb
4. raķt u baķtın şuya şalmış bāda vèrmiş varını
bī-dil ü bī-ķānümān bī-ķāre bir ben bir ķabāb
5. kāyinātı hīçe şatmış dehri almaz ‘aynına
var mıdur dèrlerse **fānī** zāre bir ben bir ķabāb

62. REV. 240: 22^a, ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 17.

63. REV. 240: 22^b, Fānī.
fānī-i edrinevī.

64.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sāgarı elden kımaz mey-ḥ'āre bir ben bir ḥabāb
 bī-dil ü ser-geşte vü āvāre bir ben bir ḥabāb
2. dīdesi pür-ḥün dimāğında hevā bāğrında baş
 mey-perest ehl-i hevā [bī]-çāre bir ben bir ḥabāb
3. saña karşı sākiyā elde tutup mir'āt-ı cām
 eyleyen dīdāruña nezzāre bir ben bir ḥabāb
4. bāda vèrmiş devri almaz rūzīgārı 'aynına
 bakmamış bu günbed-i devvāra bir ben bir ḥabāb
5. başı dītrer ayağ üzre tırılmaz mest-i mūdām
mecdiyā rind-i cihān mey-ḥ'āre bir ben bir ḥabāb

65.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cāmdan gıtmaz gözi mey-ḥ'āre bir ben bir ḥabāb
 baş kışar şahbā-ile āvāre bir ben bir ḥabāb
2. 'ayş-ı dünyā göz açıp yummuşca gelmez 'aynına
 nūş eder peymāneyi hem-vāre bir ben bir ḥabāb
3. kāsesi elde kadeḥ cerrārı müflis mey-perest
 devr-i meyde sâ'il-i bī-çāre bir ben bir ḥabāb
4. bāda vèrmiş varını cümle kâlup bir baş-ile
 bakmamış bu cübbe vü destāra bir ben bir ḥabāb
5. zīr-i dāmânında pinhān eylemiş rindāne mey
 kıan gözinde **nev'iyā** mey-ḥ'āre bir ben bir ḥabāb

66.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şevk-i la'lüñle olup mey-ḥ'āre bir ben bir ḥabāb
 kāsesi elde gezer āvāre bir ben bir ḥabāb
2. cām-ı şahbāya döşendük eldedür mir'ātımız
 gül yüzüne eylerüz nezzāre bir ben bir ḥabāb

64. REV. 240: 22^b. Mecdī: *Dīvān*: G. 10.
 3 mir'āt: mīzāb D.
 5 rind-i cihān: zinde-i cān D.
 65. REV. 240: 22^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 15.
 5 eylemiş: eyleyüp D.
 66. REV. 240: 22^b. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 15.

3. hâtem-i la'lûñ hevâsı bādī olmış cem gibi
bāda vèrmış 'ömrini hem-vāre bir ben bir hābāb
4. cām-ı mey ser-geştesi başı kabā yalın ayağ
her yaña tırmaz döner āvāre bir ben bir hābāb
5. sāde-levhüz 'ahdiyā bir nesneden yumduğ gözi
bakmazuz bu kubb-e-i zer-kāre bir ben bir hābāb

67.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yapma göz hānesin etsün ko yaşuñ seyli hārāb
yegdür andan ki kâpusın kâpayu zabtède h'āb
2. leb-i cānāneye öykündi dèyü sākī-i bezm
meyi kabdan kaba koyduğı-içün şışdi hābāb
3. dèr-isem derd-i ser oldı lebüñ emmek baña dèr
dèr-i ser hāşıl eder içse kişi tatlu şarāb
4. sūhte deyü ko cānı mezelsün la'lûñ
kande-ise mezesidür meyüñ ey sākī kebāb
5. bulmadılar deheni hātemini 'āşıklar
hāk edüp tenlerini döktiler ey **emrī** türāb

68.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. 'arşa-i çeşümüni kılsun ko yaşum seyli pür āb
tā karar edemeye anda begüm 'asker-i h'āb
2. kanlu yaşumla tebātı nice olsun çarhuñ
hīç mey üzre dem-ā-dem tırabılür mi hābāb
3. nār-ı miñnetle bişen yüregüme meclisde
mezedür öykinür-ise eger ey sākī kebāb
4. vaşfuñı yazar-iken hayrete vardı gerdün
düşdi zer hāmesi destinden anuñ şanma şihāb
5. dūd-ı āhuñ baña kār eyliyemez dèrdi o mäh
ey **nihānī** ruḥına haṭ gelicek etdi hicāb

67. REV. 240: 23^a. Emrī: *Dīvān*: G. 52.

4. sidre dalın gèce āhum ğam-ı kaddüñle yakup / oynadı tıfl gibi şandı gören anı şihāb D.

68. REV. 240: 23^a. Nihānī: *Dīvān*: G. 6.

69.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --*

1. kellemüz kızsā bizüm düşse 'aceb mi dile tāb
cām-ı mey manḳal-ı nār aḥkeridür āl ḥabāb
2. bülbulün ḥasteligin bilmege remmāl gibi
jāleler nokṭa döküp bāğda gül açdı kitāb
3. ḳatrelerdür degül encüm gece şīşeyle ḳamer
çarḫı bī-ḥod göricek hecrün-ile şaçdı gül-āb
4. eşḳ şanma yüregüm yağı eriyüp akdı
'āteş-i ḡamda ciger döne döne oldı kebāb
5. cennet-i vaşla érüp görmege dīdār kişi
mecdiyā düzaḥ-ı hicrānda çeker ḥaylī 'azāb

70.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --*

1. sāḳiyā baḥr-i ṭarab zevrakıdur cām-ı şarāb
barmaḡuñ 'aḳsi sūtün yelkeni üstinde ḥabāb
2. mest olup gülşene geldükde şabā şevḳuñ-ile
şīşe şancup yüregin ḡoncelerün êtdi kebāb
3. ḡāyib olduḡını mihrün gece remmāl-şifat
bilmege encüm ü meh nokṭa döküp açdı kitāb
4. görmeyen zülfünü rüyuñda ne bilsün ki nedür
miḥnet-i şām-ı ḳıyāmet elem-i rüz-ı ḥisāb
5. cennet içre kişiye çünki 'azāb olmaz imiş
'ahdiye cennet-i kūyuñda nedür bunca 'azāb
6. şem'-i ruḥsāruña ḳarşu bu gece dil uzadup
ḥayli germ êtdi velī ṭurmadı tiz geçdi şihāb

71.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --*

1. āşiyān oldı ṭarab ṭayrına çün cām-ı şarāb
beyzadur ṭuṭı-i la'lin çıkarur āl ḥabāb

69. REV. 240: 23^a. Mecdī: *Dīvān*: G. 11.

1 kellemüz kızsā bizüm düşse: gelemiz kızsā bezm-i rüşene D.

2 nokṭa: pūta D.

3 çarḫı: ḥarf-i D. / hecrün: mihrün D.

5 ḥaylī: cān D.

70. REV. 240: 23^a. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 16.

71. REV. 240: 23^a. Rızāyī.

2. atı g zelliği var bakmağa akat mi olur
y zine urresine  yle v r pd r ol t b
3. dil bel  bahrine ar ire batar d ne d ne
 n mu t oldu felek f lkine ibu gird b
4. mantıut't-ayr okıdur saa g list n ire
b lb l n her s zini dilese n olurdu kit b
5. amdan ayru dir l p olma **rız y ** b m r
b -dev dur elem-i abr-  fir k-  ab b

72.

Fe 'il t n fe 'il t n fe 'il t n fe 'il n

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. la'l n n '  k-  h n n-dilid r c m-  ar b
balarıdur y reginde g rinen anma ab b
2. ar evk nle sen n  k-i gir b n  tdi
anma peyd  olanı her gece ey m h ih b
3. nukl-i la'l ns z efendi bu gece meclisde
ehl-i evk ire aceb b -meze d dı mey-i n b
4. g r p ol  h beni seng-i cef  urdu baa
yapdı g nl m omadı bu dil-i v r nı ar b
5. **d ni ** p r-i muğ n  igini bekle m d m
kim bil r o apudan ola saa fet  'l-b b

73.

Fe 'il t n fe 'il t n fe 'il t n fe 'il n

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. la'l n   pd Ğini bezmde s k  mey-i n b
oydılar g ına kekrerse n'ola c m-  ar b
2. g rmeğe anda-imı y r ay lin eb-i  m
ekden nokta d k p d deler m adı kit b
3. 'alı alındı g l n ' r z   lin g ricek
j leler  stine d dı y zine adı g l- b
4. ser-nig n eyledi  hum gece  s-  felegi
enc m n atrelerid r d kilen anma ih b
5. g nline b s-  leb-i s k  hev s  d eli
ba aup girdi '** z r ** yine meyd ne ab b

72. REV. 240: 23^a. D ni .

73. REV. 240: 23^b. ' z r .

74.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. yandı kül oldı firākuñda bu cism-i pür tāb
gèymişem faşl-ı şitāda şanma sen bir sincāb
2. bahri tahrik eder öykin(?) dèyü akan yaşuma
bāğda bād-ı şehirden şoğur-ise n'ola āb
3. almağa sākī-i gül-çihre eliyle 'aqlum
baş kaldurdu kadehde ayağa bindi habāb
4. yapışup eşigüne her biri yüzini sürer
cem' olup pādışehüm kapuñı tutdı aḥbāb
5. ey 'ubeydī ayağı yèr mi başar ata binüp
kulların çignedeli ol şeh-i ḥurşid-rikāb

75.

*Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün**Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -*

1. görinen mihr yüzinde şanemā şanma şehāb
yakmasun dèyü yüzüñ mihr-i senüñ aşdı niḳāb
2. āteş-i fikr-i ruḥuñ yakdı derün-ı sīnem
ğam-ı ḥaṭṭuñla n'ola olsa ciger-dūda kebāb
3. hecr-i la'lüñle senüñ her gece ey māh felek
dīdeden yaş yèrine kan akıdur şanma şihāb
4. n'ola zülf olsa miyānuñda miyānuñ dilde
genc olur māra vaṭan mesken olur gence ḥarāb
5. ḥālūmi ağlamağa yāre utanmaya dèyü
nev'iyā çihreme bu kanlu yaşum oldı hiçāb

76.

*Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün**Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -*

1. kapuñda mübtelālar isterin derbānuñ olsun hep
kabūl èt pādışāhum bende-i fermānuñ olsun hep
2. sen ol bāğdād-ı ḥüsnüñ şāh üveys-i nām-dārısın
benüm gibi süḥan-perdāzlar selmānuñ olsun hep
3. maḥalleñ āh-keş-i bī-çärelerden olmasun ḥālī
ço diller gülşenüñde bülbul-i nālānuñ olsun hep

74. REV. 240: 23^b. 'Ubeydī: *Dīvān*: G. 14.75. REV. 240: 23^b. Nev'ī: *Dīvān*: G. 20.76. REV. 240: 23^b. Şānī.

4. ziyāfet kıl demidür ehl-i 'ışkı h'ân-ı vaşluñla
gedālardur ço gelsün bir gece mihmānuñ olsun hep
5. şarāb-ı lā'l-i nābuñ şun şafālar sürelüm sākī
harābāt erleri şermende-i ihsānuñ olsun hep
6. yēter dirhem baña sīm-i sirişküm rüy-ı zerdüm zer
cihānuñ māl ü mülki t̄alib-i dūnyānuñ olsun hep
7. serīr-i nazma geçdüñ mālīk-i mülk-i kelām olduñ
gelüp **t̄ānī** güzeller kātib-i dīvānuñ olsun hep

77.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. gedālar pādīşālar bī-ser ü sāmānuñ olsun hep
efendi cümle 'ālem bende-i fermānuñ olsun hep
2. rakībī hācīb étme kov kapuñdan luṭf ét aḡyārı
cenāb-ı 'izzetünde şāhlar derbānuñ olsun hep
3. rakībūñ hātırını yık yap begüm gönlini 'uşşākuñ
gönüller mülki sen sultān-ı 'ālī-şānuñ olsun hep
4. ruḡuñ 'ıydını göster ġamdan āzād ét beni luṭf ét
dil ü cān ey kemān-ebur kuluñ kurbānuñ olsun hep
5. gözüm nem tıldı gerd-i cismi berbād étđi bād-ı ġam
dil ü cān da **rızāyī** cümleten cānānuñ olsun hep

78.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. dēdüm görince ġamzeñi düşđi bu cāna t̄ab
dēdi olur kılıç yüzi ıssı ol āfitāb
2. terdür gül-i 'izār-ı 'araḡ-nāki şöyle kim
gelse ḡayālī çeşme tılar şışesi gül-āb
3. öykindi bir hevā-ile la'line çün şerāb
bir tıp tıkındı aña hevādan degül ḡabāb
4. alıduġum lebine dēdüm mest-ile dēdi
ifşā-yı rāza başladuñ almış seni şerāb

77. REV. 240: 23^b. Rızāyī: R.Ş.: G. 1.

rızāyī efendi.

2 rakībī: kapuñda R.Ş. / kapuñdan: efendi R.Ş.

3 hātırını: hātırnuñ R.Ş.

4 ġamdan: luṭf ét R.Ş. / luṭf ét: ġamdan R.Ş.

78. REV. 240: 24^a. Emrī: *Dīvān*: G. 33.

4 almış: aldı D.

5. tîrin hevāya atmışdı āh-ı âteşîn
emrî ol indi şandı görenler anı şihāb

79.

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. düşdi ayağa dil lebi şevkiyle çün habāb
başdan çıkara gibi ol āvāreyi şarāb
2. kan dökmeince beñzemedi gonceye gözüm
dil yanmayınca nāra yaşum olmadı gül-āb
3. hūbān kızardı haclet-ile yüzini görüp
gülzāra tañ mı vērse-idi reng-i āfitāb
4. bekle hicābı ko o şehūñ bāb-ı devletin
ref'-i hicāb olup ola şāyed ki feth-i bāb
5. anuñ hayāline baña māni' olur dēyü
çıkıdı gözümnden anuñ-içün ey **rızāyî** h'āb

80.

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. bir haymedür kuruldı şarāb üstine habāb
engüşt-i yār 'aksi aña sîmden tınāb
2. yok yere ağırdur başını hālķ-ı 'ālemūñ
la'l-i lebūñe beñzemek olmaz şarāb-ı nāb
3. müjgānı şanma fāş edeli rāzumı gözüm
barmağların yüzine tutar eyleyüp hicāb
4. yēr étse n'ola şafha-i haddinde züf-i yār
kim lācüverdî cedvel ile hūb olur kitāb
5. zār olsa n'ola **mecdî** kuluñ ey nigār kim
ğam şeş-derinde kaldı bulımadı feth-i bāb

81.

Mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün
Muzâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. meclisde cām-ı la'lūñe karşı şarāb-ı nāb
dêrler döküp kızardı hayādan degül habāb

79. REV. 240: 24^a. Rızāyî.

80. REV. 240: 24^a. Mecdî: *Dîvān*: G. 9.

5a bir bî-sitāre tāli'i yok tîre-bahtdur / beñzerse n'ola **mecdî**ye ey māh-rū şehāb D.

81. REV. 240: 24^a. Nev'î: *Dîvān*: G. 18.

2. urdı yüzine rüyuña öykündüğün nesīm
düşse ‘aceb mi āb-ı muşaffāya ıztırāb
3. dil cām-ı meyle nukre-i zer gibi şāf olur
zīrā ki hāmı puhte kıılır tīb-ı āfītāb
4. bakmak ḥaṭā deyüp ḥaṭ-ı ruḥsār-ı dilbere
gavğa éderse vā‘iz-i şehrişte bak kitāb
5. **nev‘ī** ḥabāb-ı bāde[yi] gördükçe şanuram
bezm-i mey içre fitneye baş kıaldurur şarāb

82.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āfītābı isteyem-mi olsam ol māha karīb
kim éder yanumca peydā sāye gibi bir rakīb
2. kıanda olur yār gibi ğonca-fem lāle-‘izār
söyleyüp oturmasun ğülzār içinde ‘andelīb
3. pister-i miḥnetde yaturken dil-i bī-çāremi
görmege vardı ḥayāl-i ğabğabuñ iletdi sīb
4. düşse zülfün ‘arızuñ üzre sirişküm cüş éder
serd germ olur kaçan şuya birağılsa šalīb
5. **mecdiyā** eflākde döker melā’ik şeh-perin
süz-ı āhumdan eger peydā olursa bir lehīb

83.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nāz-ile ‘arż-ı hilāl étse irākdan ol ḥabīb
şā’im-i hicrān umar ‘id-i vişālin ‘an-ķarīb
2. gel gel ey yūsuf-cemāl ol seyre biz de ķā’ilüz
müşterīdür cān-ile dërseñ temāşāya rakīb
3. jāle şanmañ ṭaķdı ṭıfl-ı ğoncaya ğöz boncuķı
kıılmağa yavuz nażar def’in sirişk-i ‘andelīb
4. niçe başdan çıkmasun içüp ayağ ehl-i şalāḥ
sā’id-i sīmīn-ile sākī nigār-ı dil-firīb

2 nesīm. / [görüp] R.240.

82. REV. 240: 24^b. Mecdī: *Dīvān*: G. 12.

1 isteyem mi : isteyen mi D.

3 seyr: pister D. / bī-çāremi: bī-çāreye D.

4 kaçan şuya birağılsa šalīb: birağılsa miḥen şuya šalīb D.

83. REV. 240: 24^b. Nev‘ī: *Dīvān*: G. 22.

2 temāşāya: temāşāma D.

3 boncuķı: boncuğı D.

5. minber-i şāḥ üzre bülbüller şalā-yı ‘ayş eder
sākīyā mey şun degül **nev’ī** ne vā‘iz ne ḥatīb

84.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. zer tabakla erzenin gül etdi ‘arz-ı ‘andelīb
ol kuşı gör murğ-ı dil gibi yedi andan firīb
2. ol gülün vaşfın kulakdan işidüp sevdi gönül
korğaram çeşmüm görüp ola baña ol-da rakīb
3. künc-i gamda bir nefes tenhā koyup gitmez beni
gūyiyā derdün-durur ben ḥasteye müşfik ṭabīb
4. tīrūññ ni ‘metlerin gönülüm diler ey kaşı yā
n’ola gönderseñ dēdüm bir kez dēdi kim yā naşīb
5. zülfüne ‘**ahdī** ğarīb uydı ulaşdı dēmedün
gönlini alup ele ḥālūñ nēdür miskīn ğarīb

85.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. gece sā’il gibi kūyuñ tavāfına gezer kevkeb
gözi toymaz elinde var-iken bir top-ı zer kevkeb
2. benüm gibi uyumaz tā şehir olinca āvāre
gözümnden öğrenüpdür var-ise yıldız şayar kevkeb
3. gelince āfitābum sen görünmez cümle meh-rūlar
muḳarrerdür güneş toğsa nihān olmaz kaçır kevkeb
4. firākuñdan kaçan āḥ eylesem cānā çıkar şu‘le
şihāb oldı şanurlar āteş-i āhum şaçar kevkeb
5. rakīb-ile alışmaz yıldızı cānā **nişānī**nün
yüzi māhum kāmēr yanında ‘arz etmez hüner kevkeb

86.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ayağūñ toprağın özler bulurken gökde yer kevkeb
eşiğūñ cānibin gözler zihī ‘ālī-naẓar kevkeb
2. egerçi gök yüzinde aḥter-i ferḥunde-fer çokdur
kanı ḥāl-i ruḥūñ mānendi bir rūşen güher kevkeb

84. REV. 240: 24^b. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 21.

85. REV. 240: 25^a. Nişānī.

Nişānī Beg.

86. REV. 240: 25^a. Bākī: *Dīvān*: G. 17.

3. ne bilsünler karamuda anuñ göz kıpduğın iller
gece hāl-i ruhuñla baht için gelmiş meger kevkeb
4. ne taşlar başdı seng-endāz-ı āhum deyr-i gerdūna
düşen altun kayalardur degül vakt-i seher kevkeb
5. maḥabbet dāğı yak sīneñde ferr-i devlet isterseñ
bilürsin olmaz ey **bāķī** sa‘ādet-baḥş her kevkeb

87.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. yüzüñden iktibās-ı nūr eder şām u seher kevkeb
‘aceb mi āfitābum vērse ger āfāka fer kevkeb
2. gözine uyhu girmez şubḥa-dek bī-dārdur her şeb
saña ey nūr-ı dīde ‘āşık-ı şādık geçer kevkeb
3. nedendür çāk bu deñlü āşinālık rūşenālık kim
saña her encümende laḥza geçmez göz kıpar kevkeb
4. görünce reng-i rüyuñ beñzi uçdı kararup kaldı
tutuldı şanma ey necm-i sa‘ādet ey kamer kevkeb
5. siyeh vālā-yı şeb aşmaz yaşarmazdı gözi **sırrī**
ğubār-ı ḥāk-i pāyın iktihāl etse eger kevkeb

88.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. güneş yüzine müştāk olmasaydı geceler kevkeb
görüp olmazdı ey meh öyle bī-ḥod her seher kevkeb
2. felekde görinenler her gece hecrinde ol māhuñ
şerār-ı nār-ı āhumdur degüldür ser-te-ser kevkeb
3. ğam-ı hāl-i ‘izāruñla olup ey māhum eşk-efşān
şayar tā-şubḥ olunca her gece bu çeşm-i ter kevkeb
4. ne şeb kim sūz-ı dilden çeksem ey meh āh-ı āteş-nāk
duḥān-ı āh olup gerdün olur anda şerer kevkeb
5. der-i gerdün-miṭālinde o māhuñ her şeb oldukça
sirişk-efşān bu çeşm-i ter görenler zann eder kevkeb
6. nücüm-ı eşküm ol māha müettir düşmedi bir şeb
egerçi söylenür dērler ki eyler çok eter kevkeb
7. dem-ā-dem oluben ol meh-cebīne **şabriyā** nāzır
geceler yumamaz dīde şabāḥ olunca her kevkeb

87. REV. 240: 25^a. Sırrī.

88. REV. 240: 25^a. Şabrī.
şabrī çelesi.

89.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. olup mäh-ı şeb-ārā saña öykünmek diler kevkeb
cemālūñ mihrini göster ki tā maḥv ola her kevkeb
2. şihābuñ pertevin saḳf-ı felekde dēr gören ey meh
yaḳupdur ka'be-i kūyuñda bir ḳandīl-i zer kevkeb
3. ağardı çeşmi şanma mihr-i rūyuñsuz 'alīl olup
gözine beyzanuñ aḡın urur şeb-tā-seḫer kevkeb
4. ḫaṭ-ı sebzūñde gördi zīr ü bālā ḳatre ḳatredür
n'ola olursa gökde her gece zīr ü zeber kevkeb
5. görüp eşküm geceyle seyre çıkmış ol hilāl-ebrū
ayaḡın öpmege düşdi görenler şandılar kevkeb
6. sürüp pāyuña yüz 'ahdī niṭār étđi dūr-i eşkin
yaḳup yer yer çerāḡın kebkebūñ izin arar kevkeb

90.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. olupdur ḫālūñe üftāde ey nūr-ı başar kevkeb
yolına dürr ü gevherler niṭār étse düşer kevkeb
2. şeb-i zülfüñde cān vèrdüm ḳo ḫālūñ göreyin ey meh
geceyle yola gitse gözedür ehl-i sefer kevkeb
3. hidāyet necmidür çeşmūñ kime rūşen naẓar kılsa
aña baḫt u sa'ādet yüz tıttup eyler naẓar kevkeb
4. döküp eşkin ayaḡuña düşer her müşterī-ṭal'at
nitekim secde eyler yūsufa şems ü ḳamer kevkeb
5. olupdur ḫāl-i zerd-i çihre-i dildāruma beñdeş
hüdāyī eylese gökler yüzinde ṭaḡ mı yer kevkeb

91.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ḡarḳ olupdur yaşuma fülk-i felekle kāyināt
kim bulupdur ser-nigūn zevraḳla deryādan necāt
2. nāle eylerken lebūñ-çün ḡam beni ḫāk eylese
ney-şeker ola türābumdan biten her bir nebāt

89. REV. 240: 25^a. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 20.

90. REV. 240: 25^a. Hüdāyī: *Dīvān*: G. 12.

3 yüz tıttup: yār olup D.

91. REV. 240: 25^b. Emrī: *Dīvān*: G. 58.

3. ağzına barmaq bırakup qara qanlar qay' eder
ol haṭ-ı reyḥān için sevdāyī olmışdur devāt
4. la'lüñüñ cānā ḥayāt-efzālının gūş etmese
bir qarañlığa girüp siñmezdi hīç āb-ı ḥayāt
5. ol güneş güldükçe ey **emrī** görünür dişleri
mihr ḥandān olsa gerçi kim görünmez t̄ābitāt

92.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āb-ı ḥayvāna sikender érmedin etdi vefāt
bílmedi kim çeşme-i la'lüñ-durur āb-ı ḥayāt
2. iltifātından bulur bu ḥaste göñlüm sıhḥati
derd budur kim bu ben bīmāra kılmaz iltifāt
3. göñlüñi zülfine bend et 'ışkına ol mübtelā
'ömrüñ oldıkça ta'alluqdan bulam dërseñ necāt
4. ben faḳīr-i derd-mendem ol ḡanīdür ḥüsn-ile
vācib olmuş baña ḥüsni şadqasın vère zekāt
5. luṭf kılsa şād olman cevır etse ḡam yemen
'ālem-i fāñide yok bir nesneye '**ahdī** t̄ebāt

93.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. secde-i şükr etmeden vaşl-içün eylersem vefāt
dirhem-i eşküñ kılıñ üstüme ısqāt-ı şalāt
2. 'aks-i la'lüñ ol haṭṭ-ı reyḥān-ile çeşmüñde ben
ey şeker-leb şaklaram şan şışede kand-ı nebāt
3. rüz ü şeb fikr-i ruḥ u zülfüñ kılan derd ehlinüñ
her günü bayrām olur her gècesi qadr ü berāt
4. haṭṭ gelüp ey bī-vefā fevt olsa evḳat-ı cemāl
yine senden geçmezem kim el-vefā ba'de'l-vefāt
5. secde kıl mihrāb-ı ebrūsına haṭṭı gelmeden
fevriyā sa'y eyle kıl el-fevtu 'accil bī's-şalāt

4 cānā: ḡālib D./ qarañlığa: qarañuya D.

92. REV. 240: 25^b. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 22.

93. REV. 240: 25^b. Fevrī.

94.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çeşme-i hayvāndur ağzuñ leblerüñ āb-ı hayāt
sözlerüñ güş eyleyen ölmez senüñ ey hıẓr-ı zāt
2. haşmet ü qadr-ile olurdum cem ü cemşīd-i vakt
pādişāhum olsa fi'l-cümle kuluña iltifāt
3. meyl eden ednāye olur āb gibi mübtezel
anuñ-içün dem-be-dem a'lāye meyl eyler nebāt
4. müşkilāt-ı 'ışqdan bir nükteyi fehmi edemez
gerçi kim vā'iz eder da'vā-yı hall-i müşkilāt
5. tāk-ı 'ömr-i bī-tebātuñ āhır olur ser-nigün
ber-qarār olmaz **rumūzī** nüh revāk-ı kāināt

95.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sözlerüñ reşk-i şekerdür dişlerüñ habb-ı nebāt
hatt-ı la'lüñ āyet-i ihyā lebün āb-ı hayāt
2. muṭrib-i gül-çihre olmışdur havāle üstine
bezm içinde kāmēt-i çeng olmasun mı iki kat
3. āsitānuñ hakkı 'ışkuñ dilde bulmışdı tūbūt
yoğ iken hem tābitāt u hem bu çarḥ-ı bī-tebāt
4. zulmet-i baḥr-i belāda kaldı iskender-şifāt
koma bu girdābda kırtar dili ey hıẓr-ı zāt
5. himmetüñ mānendi neydi şī'ri-i a'lā eylemek
pādişāhum **hātemi**ye olsa ednā iltifāt

96.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ey lebi la'l ü sözi dürr ü dehānı yāķūt
kim demiş hoķķa-i yāķūtuña ur mühr-i sükūt
2. güşe-i çeşm-ile 'uşşāķa niçün bakmazlar
māh-rūlarda nēdür bu 'āzamet bu ceberūt
3. kayd-ı nāsūt çeker alçağa cān şehbāzın
eyledükçe hevesi ṭayr-ı feẓā-yı melekūt

94. REV. 240: 25^b. Rumūzī.

95. REV. 240: 25^b. Hātemi.

96. REV. 240: 25^b. Dā'ī.
dā'ī efendi.

4. cehd éder merd-i ħudā nūr çıkar zulmetden
nūrdan zulmetedür meyli veliyy-i t̤āġūt
5. şāhidūñ bir ise **dā‘ī** bilürem ‘āşıksın
bir şehādetle bulur da‘vi-yi ‘uşşāk t̤übūt

97.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gül yüzüñ vaşfında kılsa bülbül elhānı dūrüst
bāġda bir ġoncanuñ ħalmaz ġirībānı dūrüst
2. cevşen-i pūlād-ı çarġı çāk çāk ètdüm daġı
āh-ı āteş-bārumuñ şemşir-i bürrānı dūrüst
3. āteş-i sūz-ı firāķuñ bir ħarāret vèrdi kim
nūş éder bir demde dil deryā-yı ‘ummānı dūrüst
4. dil-berüñ ‘ahdi dūrüst ammā vefāsı sūst olur
‘aşıķuñ ġöñli şikeste ‘ahd ü peymānı dūrüst
5. **bāķī**ya fennüñde tutmaz kimse noķşānuñ senüñ
ħamdü li‘llāh ħab‘ mevzūn ‘aķl mizānı dūrüst

98.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. muşħaf-ı ħüsnüñ ki tutmış ħaţţ-ı reyĥānı dūrüst
taze defterdür yazılmış resm-i ‘otmānı dūrüst
2. ġülşen-i rāz-ı ħarāvetdür cemālūñ kim ħaţuñ
yazmış eţrāfına ebyāt-ı şebistānı dūrüst
3. ġöñlümi yıķduñ yine yap ol şehūñ ‘ışķına kim
şakķ édüp ètdi yine bedr-i dıraşşānı dūrüst
4. çāk-i sīnem şāhidümdür ‘ışķuña dèdüm dèdi
şāhid-i mecrūħdur ben tutmazam anı dūrüst
5. ħabbezā şāh-ı ħaren kim kıldı bir dūrre niţār
ħoķķa-yı la‘lindeki lü‘lü-i dendānı dūrüst
6. ħıdmet èt bir kāmile tā èdesin tekmīl-i zāt
māhuñ olur pertev-i mihr-ile noķşānı dūrüst
7. ey **ħüdāyī** yārumuñ medĥın yazarsam şıġmaya
tola bu ħaşr-ı sipencüñ çār erkānı dūrüst

97. REV. 240: 26^a. Bāķī: *Dīvān*: G. 22.

4a: dūrüst: bütün D.

98. REV. 240: 26^a. Ĥüdāyī: *Dīvān*: G. 18.

2 şebistān: ġülistān D.

99.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cānda taşvîr êtdüm ol zülf-i perîşānı dūrüst
bāğladum bir tār-ile bir deste reyhānı dūrüst
2. şun‘ naqqāşı ne naqş êtdi haṭ-ı la‘lūñde kim
yazdı bir kem zerreye mühr-i süleymānı dūrüst
3. şīve-i reftār-ı qaddūñ yazmada ditrer eli
gerçi māñi naqş êder serv-i gülistānı dūrüst
4. göñlūñe nesne getürme êrse devrāndan şikest
kim görüpdür hāṭır-ı erbāb-ı ‘irfānı dūrüst
5. nākış u kāmīl ‘ayār olunsa demdür **nev‘iyā**
zer gibi bulduḡ bugün mi‘yār-ı sulṭānı dūrüst

100.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. naqd-i cān-ile kim aldı la‘l-i cānānı dūrüst
şüphesüz aradı buldı derde dermānı dūrüst
2. her ki ‘āşıkdur bilür elbette derdūñ kıymetin
vêrseler vêrmez kamu İran u tūrānı dūrüst
3. pertev-i hüsñūñle cānā dil münevver eyleyen
bir nazar bakmaz göre hūrşīd-i raḡşānı dūrüst
4. şu‘le vêrdi metn-i hüsñūñde senūñ nūr āyeti
geldi haṭṭuñ yazdı tefsīr eyledi anı dūrüst
5. görmedi gülşende bir gül ‘ārız-ı dilber gibi
bu **muḥibbī** aradı cümle gülistānı dūrüst

101.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bilmez-idi kimse vaşf-ı ān-ı cānānı dūrüst
yazdı yāḡūt-ı haṭ-ı la‘lūñ gelüp anı dūrüst
2. haṭṭ mıdur la‘lūñde yāḡūd görmesün kimse dēyü
gerd-i zulmet kaplamışdur āb-ı ḡayvānı dūrüst

99. REV. 240: 26^a. Nev‘ī: *Dīvān*: G. 25.

100. REV. 240: 26^a. Muḥibbī: *Dīvān*: G. 190.

pādişāh-ı ‘ālem-penāh.

2 derdūñ kıymetin: ‘ışkuñ qadrini D

101. REV. 240: 26^a. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 25.

3. şinsa ger peymāne-i ser ƙalbe gelmez inkisār
‘āşıƙuñ olmış mey-i ‘ışƙ-ile peymānı dūrüst
4. lebleruñ üzre müjeñ ‘aksi-mi ya yazdı ƙazā
sergüzeşt-i hıẓr-ile mūsā-yı ‘imrānı dūrüst
5. māh-ı nev gibi muƙārin olsa luţfuñ mihrine
bu şikeste göñlümuñ olurdı nokşānı dūrüst
6. mülk-i nazm-ı husrev ü hāƙānīye ƙılmaz nazar
‘ahdiyā seyr eyleyen dīvān-ı sulţānı dūrüst

102.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şun‘ eli naƙş édüp ol zülf ü zenaĥdānı dūrüst
bir varak gül üzre yazmış güy u çevgānı dūrüst
2. ĥaţţ-ı nev-res etmek ister ‘arızuñ vaşfın tamām
ƙaşd eder şā‘irlige bilmez gülistānı dūrüst
3. erişüp vaşl-ı nigāra cānı teslīm eyleyen
eyledi ‘İdin mübārek oldı ƙurbānı dūrüst
4. bezm-i miĥnetde şarāb-ı ‘ışƙuñı nüş etdi dil
aldı bir şınmış ayak deryā-yı ‘ummānı dūrüst
5. defter-i eş‘āra nazmum nev‘iyā ‘unvān olur
şeh ri‘āyet ede ger erbāb-ı dīvānı dūrüst

103.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. haddüñ etrafın dutunmuş ĥaţţ-ı reyĥānī dūrüst
berg-i güldür dest-i ƙudret yazdı kur‘ānı dūrüst
2. her kim uymaz aña bulmaz çeng-i miĥnetden ĥalāş
şer‘-ile ma‘lūmıdur ƙānun-ı ‘otmānī dūrüst
3. ĥisset-i çarĥı görüñ bir nānı (?) ĥalka gösterür
kimse sındurmaz günāhuñ eyler imānı dūrüst
4. etdügi peymānı sır peymāne-i dil gibi yār
türk-i bed-ĥūdur n’ola olmazsa peymānı dūrüst
5. emrüñe ‘ālem mu‘ti‘ olsa n’ola naƙş eyledüñ
dāne-i ĥaşĥāşda mühr-i süleymānı dūrüst
6. olmasun cismümde cān burc-ı bedende [bir serüm]
vêrmesem ‘ışƙuñ yolında baş-ıla cānı dūrüst

102. REV. 240: 26^a. Nev‘î: *Dīvān*: G. 26.

103. REV. 240: 26^a.

7. tutdı şî‘r-i dil-keşi ĩrān u turānı dŭrŭst
8. dŭr diřŭñ dŭrc-i dehānuñda gŭrŭrsem zerrece
almazam ger vĕrseler kān-ı bedaĥřānı dŭrŭst

104.

Fe ‘ilātŭn fe ‘ilātŭn fe ‘ilātŭn fe ‘ilŭn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ĥať-ı ruĥsāruñ ěder luťfda reyĥān-ile baĥť
ĥŭsn-i řŭretde cemālŭñ gŭl-i ĥandān-ile baĥť
2. cennet-i kŭyuñña zŭhd ehli mŭnāsib dĕrler
ne mŭnāsib ki kılam bir nĕce nādān-ile baĥť
3. yŭziñe durmasun āyĭne ĥurup lāf-ı řafā
ne revā meh kıla ĥŭřŭd-i dıraĥřān-ile baĥť
4. gerĥi řimřādda ĥoĥ lāf-i leťāfet vardur
yorulur eylese ol serv-i ĥırāman-ile baĥť
5. řıfat-ı ĥŭsnŭñ ěder ĥaste **fuzŭlĭ** ne ‘aceb
ĥŭsn-i gŭťtārda ger eylese ĥassān-ile baĥť

105.

Fe ‘ilātŭn fe ‘ilātŭn fe ‘ilātŭn fe ‘ilŭn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. řanġı gŭldŭr ki kılor ‘arız-ı cānān-ile baĥť
yā nice sŭnbŭl ěder ol ĥať-ı reyĥān-ile baĥť
2. her gŭzel şanda senŭñle kıla da‘vā-yı cemāl
māh u encŭm ědemez mihr-i dıraĥřān-ile baĥť
3. n’ola āġyār-ile ětmezse itŭñ baĥť-i kelām
eylemez kāmil olan merdŭm-i nā-dān-ile baĥť
4. cānı yok āġzın aĥup saña gelŭp sŭz dĕmege
sŭzde la‘lŭñ ěde ger ġonca-i ĥandān-ile baĥť
5. itleriyle yŭri ‘**ahdĭ** der-iĥŭn sen ětme
saña dŭřmez k’ědesin bir nice yārān-ile baĥť

7 Beyit yazmada silik durumdadır.

104. REV. 240: 26^b. Fuzŭlĭ: *Dĭvān*: G. 45.

ez-ġazel-i řāfiye-i cĭm muĥaddem.

105. REV. 240: 26^b. ‘Ahdĭ: *Dĭvān*: G. 28.

106.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şāh-ı 'ışķam dūd-ı āteş-nākdür başumda tāc
mülk-i ğamdan tīg-i nār-ı āh-ile aldum ħarāc
2. zaĥm-ı ħun-bārumla cism-i pūr-şikāfum dēr gören
buña cerrāĥ-ı ecelden ğayrıdan olmaz 'ilāc
3. pūte-i ğamda dilā cānuñ eritmezseñ eger
naķd-i ħalbūñ bulmaya bāzār-ı 'ışķ içre revāc
4. sākıyā şun sāġarı bu devr içinde şınmadın
kāse-yi ser seng-i miĥnet birle mānend-i zücāc
5. āb-ı ĥasret dīdede başda hevā-yı nār-ı şevķ
sa'yinūñ ĥāki meger bunlarla bulmışdur mizāc

107.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān metā'ı bulmadı bāzār-ı hicrānda revāc
gel yetiş ey tūr-i dilber aña luţf et ħapu ac
2. būy-ı zūlfūñ isteyü oldum ŧabībüm derd-nāk
ħapuña geldüm umarın ola bu derde 'ilāc
3. āsitānuñ me'men-i şāh u gedā olsa n'ola
oldı ĥāk-i maķdemūñ mihr ü mehūñ başına tāc
4. neylerin māhuñ ziyāsın cāna çün şubĥ-i ezel
şaldı pertev mihr-i rūyuñ yok çerāġa ihtiyāc
5. alışupdur bāde-i la'lūñle başı ĥoş-durur
görmedüm 'ālemde **'ahdī** gibi bir nāzūk-mizāc

108.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāġa gelse 'arż-ı kāmēt eylese dilber şabāĥ
ĥayretinden şalınur serv-i ĥırāmān her şabāĥ
2. zār-ı bülbulden ġeçe açılmış u yırtmış yaķa
ġālibā gül yüzüne öykinmiş meger beñzer şabāĥ

106. REV. 240: 26^b. Sa'yī.

107. REV. 240: 26^b. 'Ahdī: *Dīvān*: G. 29.

1 yetiş ey tūr-i dilber: ĥadeng-i ğamzeñ ile D.

2 umarın: umaram D.

108. REV. 240: 26^b. Nişānī Beg.

3. şubh olunca nāleme dem-sāz olur her ‘andelīb
būlbūl-i nālāna döndüm şayhalar eyler şabāh
4. ‘āleme fer vërmege her gün güneş eyler tūlū‘
luṭf édüp ‘uşşāka cānā yüzüñi göster şabāh
5. şāhısın dil mülkinüñ ‘arz ét **nişānī**ye cemāl
‘ādet olmış resmdür dīvān éder begler şabāh

109.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. geşt-i bāğ étdükçe ey dil nāz-ile dilber şabāh
jāle şanma ayağına dürr niṭār eyler şabāh
2. gülşen-i kūyuñda gūyā çeşm-i ter dūlābdur
būstān-ı kūyuñuñ eṭrāfını şular şabāh
3. vaşf-ı ḥaṭṭuñ murğ-ı dil kūyuñda tekrār eylese
gūyiyā bir ṭıfldur mektebde ezberler şabāh
4. yād éder kūyuñda vaşf-ı ‘ārızuñ ‘āşıkıların
virddür mescidde gūyā kim okurlar her şabāh
5. ürküdür ḥāl-i ruḥuñ cānā kevākib ḥaylini
ṭāb-ı ḥāl-i ‘ārızuñ görse kaçır ürker şabāh
6. dāyimā mīr-i nişānī āsitānın devr éder
ṭās-ı zerle ḥāver-i ḥurşid **tābī** her şabāh

110.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘arz-ı dīdar étse çıksa kapudan dilber şabāh
maṭla‘ından mihr-i enver şan tūlū‘ eyler şabāh
2. açılup gülse seḥer-geh n’ola ol piste-dehān
gonca-i nev-reste çünkim açılır ekṭer şabāh
3. zūlfüñ ucından ḥaṭ u rüyuñı görmek isterin
ḥūb olur kūr‘ān tilāvet eylemek dērler şabāh
4. āfitābum şa‘şa‘a şanma görinen şāh-ı rüz
hindī-i şām üstine çekmiş-durur ḥançer şabāh
5. māh-rūlar gördi rüyuñ utanup bozuldular
gün yanında hīç yüz ağardımaz aḥter şabāh

109. REV. 240: 26^b. Tābī.

110. REV. 240: 26^b. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 30.

1 étse çıksa kapudan: étse kapudan çıksa D.

3a zūlf ü ḥaṭṭ u rüyuñı görmek murādumdur benüm D.

6. beñzi bozğun kendüden geçmiş za‘îf ü haste-hâl
gün yüzüne ‘âşık olmuş ‘**ahdî**-veş beñzer şabâh

111.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şām-ı zülfinden ruḥın ‘arz eylese dilber şabâh
mihr-i ḥāver ebrden gūyā ṭulū‘ eyler şabâh
2. āfitāb olmasa dīvāneñ felekde şa‘şa‘a
taḳmaz idi boynına zerrīn-selāsil her şabâh
3. göricek cām-ı şabūḥiden ‘arāḳ-rīz olduḡuñ
ḥāke dökildi kevākib ey bülend-aḡter şabâh
4. bāḡda refitāra gelseñ ey sehī-kāmet çenār
‘izzet edüp saña el başa koyup ditrer şabâh
5. mihr şanma ey **şühüdî** āh-ı āteş-bārdan
çarḥa dikedüm bir livā-yı ejdehā-peyker şabâh

112.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cām-ı cevri-ile edüpdür ‘ıyşımı dildār telḥ
acı sözlerle ‘acebdür gösterür dīdār telḥ
2. cānı etdi haste çeşmüñ n’ola sögse leblerüñ
gāh olur kim nūş eder şerbetleri bīmār telḥ
3. hecrüñ-ile dem-be-dem şūrāb eder göz yaşını
bu meṭeldür dērler olur baḥr-i gevher-bār telḥ
4. oḡşar-idi tatlu söz-ile dili şīrīn-kelām
gāh gāhī şoḡbetümüz etmese aḡyār telḥ
5. buse iḥsānından incinme **nişānî** bendeñe
mīve olmaz büstānda dāyimā her-bār telḥ

113.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘ıyş u nūşum olmasun mı sākīyā her-bār telḥ
bezmümüz eyler gelür aḡyār-ı bed-güftār telḥ
2. mey-fürüşa bādenüñ telḥ olduḡın şordum dēdi
nūş eden rind-i püser-bāza olur bī-yār telḥ

111. REV. 240: 27^a. Şühüdî.

112. REV. 240: 27^a. Nişānî.
nişānî beg sellemehullāh.

113. REV. 240: 27^a. Şānî.

3. cūları şūrāb édüp kıldı bulanık seyl-i eşk
ètdi hep enhārī āb-ı dīde-i hūn-bār telḥ
4. ārzū-yı buse-i dilberle gönüm ḥastedür
vèrdügün şerbet ṭabībüm olmasun zinhār telḥ
5. kāse kāse zehrini yutdum ‘adūnuñ **tāniyā**
ol lebi şīrīn için nūş eyledüm bisyār telḥ

114.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şūretinden zehr akar dèrse n’ola ağıyār telḥ
saña düşmez ey şeker-leb eylemek güftār telḥ
2. bezme gelse görse bāde ekşi şūret gösterür
şūfī eyler ‘ıyşumuz ol vech-ile her-bār telḥ
3. ṭatlu ṭatlu ögme vā‘iz selsebīl ü kevṭeri
şīr ü şekker olsa olur ol baña bī-yār telḥ
4. hecr-i la‘lūñle ḥaṭuñdan telḥ-kām olsam n’ola
aḥşam erişse olur çün kām-ı rūze-dār telḥ
5. leblerün emsem dèsem bī-ḥadd baña düşünām eder
hūb olur ‘**ahdī** bilür olursa mey bisyār telḥ

115.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. baña düşünām eyleyelden ol şeker-güftār telḥ
‘ıyşum ètdi dostlar ol la‘l-i gevher-bār telḥ
2. ḥançerün zehrābını nūş ètmeden kaçmaz gönül
nitekim kaçmaz ṭabībā içmeden bīmār telḥ
3. zülfinün bir tārı düşse meclis olur tārūmār
bu ne ḥikmetdür kim eyler şöḥbeti bir mār telḥ
4. ruḥlaruñdan leblerün rummānı lezzet kesb eder
āfitāb olmasa olur mīveler her-bār telḥ
5. sögme luṭf èt **tābī**-i dil-dādeñe ey nūş-ı leb
lāyık olmaz kim ola ol la‘l-i şīrīn-kār telḥ

114. REV. 240: 27^a. ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 32.

2a bez[mümüze] gelse gözde ekşi sûret gösterür D.

115. REV. 240: 27^a. Tābī.

116.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dèmesün düşnāmına yārūñ dēñüz ağıyār telḥ
 söylemez hergiz o dil-dār-ı şeker-güftār telḥ
2. ağızı dādın daḥı bilmez şūfī bir nādāndur
 ğam yēme dērse şarāb-ı nāba ey ğam-ḥ̣ār telḥ
3. şunduğun zehr-ise sākī şöyle kim nūş etmeyem
 içdügüm āb-ı revān olsun baña her-bār telḥ
4. lezzet-i ḥ̣ān-ı ğamı dil niçe teşḥīş eylesün
 ey lebi şekker-şiken olur fem-i bīmār telḥ
5. çāšnī-i ‘ışkı zāhid etse inkār ğam degül
 şehdī sofravī bulur ey yār-ı şīrīn-kār telḥ
6. niçe şīrīn olmasun şi ‘rüm lebin vaşf [eyleşem]
şadriyā söyler mi hīç tūṭī-i şekker-ḥ̣ār telḥ

117.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. va‘de-i vaşla inanup olma dēyü nā-ümīd
 ḥaṭṭ-ı la‘lūñ geldi vērde bendeñe şāhum nūvīd
2. birbiriyle leblerūñ engüştērīn bāzī kıılır
 anuñ-içün ḥātem-i la‘lūñ olupdur nā-bedīd
3. tīġuña boyun üzetmek igen āsāndur velī
 tīġ-i tīzüñden senūñ düşvārdur kesmek ümīd
4. ney gibi ‘ālemde her kim ‘ışkdan dem urmaya
 neylerin edüp anuñla bir nefes güft ü şīnīd
5. ak yüzüñde kara yüzlü ḥaṭṭı ‘**ahdī** görelī
 ağlamakdan eşk-i çeşmi oldı deryā-yı sefid

116. REV. 240: 27^a, Şadrī.

117. REV. 240: 27^a, ‘Ahdī: *Dīvān*: G. 36.

BEYİTLER

1.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. murğ-ı zerrîn-per zümür-rüd-âşiyân lü'lü' gıdā
bāl açup uçmak diler her şubh kûyuñdan yaña

2.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şanki 'ayn-ı mihrdür çāh-ı zenāḥdānı dürüst
yā dür-i nā-yābdur ağızında dendānı dürüst

3.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. la'l-i yāre beñzedüp mühr-i süleymānı dürüst
tīşe-i fikr-ile kazdı kân-i imkânı dürüst

-
1. REV. 240: 21^b. Zātī. Zātī: *Dīvān*; G. 2/1.
 2. REV. 240: 25^b. Vaşfi. *Dīvān*'ında yok.
Vaşfi eş-şehîr Mehmed Çelebî.
 3. REV. 240: 26^a. Ḥayālî-zāde. *Dīvān*'ında yok.
ḥayālî-zāde defterdār-ı baġdād fermāyed.

SONUÇ

İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi REV (Recâî-zâde Ekrem Vakfı) 240 numarada kayıtlı olan *Mecmû'a-i Eş'âr* için şunlar söylenebilir:

Talik yazıyla kaydedilmiş olan eser, 217 yapraktan oluşmaktadır. Özenli bir müstensih elinden çıktığı anlaşılan yazma, kasideler ve gazeller sırasıyla düzenlenmiş olup gazeller de kendi içerisinde elif-ba sırasına göre dizilmiştir. Şairler hakkında kısa bilgilerin bulunduğu başlıklar, şairleri birbirinden ayırmakta katkı sağlayacak niteliktedir. Bazı beyit ve mısraların üzerinin çizilip yenilerinin yazılması, kimi beyitlerin işaretlenmesi ve takdim-tehir işaretleriyle metne müdahale edilmesi eserin mukabele gördüğünü ve şekil ve muhteva bakımından değerlendirmeye tabi tutulduğunu gösterir.

Yazmanın bazı kısımları kopukluklar, silinmeler ve oksitlenme gibi sebeplerle fiziki açıdan zarar görmüş bir haldedir. Çok yaygın olmayan bu kısımlar elden geldiğince tamamlanmaya ve okunmaya çalışılmıştır.

Yazma (1b-30a) Bâkî'nin bir kasidesi ile başlayıp Sadrî'nin bir gazeli ile son bulmaktadır. 1b-30a 46 şairin 149 şiiri vardır. Bunların 29'u kaside, 117'i gazel, 3'ü ise müfred beyitlerdir. Silik durumdaki iki gazelle birlikte bu sayı 151'e ulaşır. XVI. yüzyılda derlendiği tahmin edilen mecmuanın kesin bir istinsah kaydına rastlanmamıştır. Yazmada “*li-kâtibihi*” başlığı ile yer alan ve Tâbî'ye ait olan bir gazelden hareketle şiirleri derleyen kişinin Tâbî olduğu tahmin edilebilir; fakat, bu konuda kesin bir sonuca ulaşabilmek için mecmuanın tamamının gün yüzüne çıkması gerekmektedir. Ancak, eserin tamamı çalışıldıktan sonra gerek müstensih gerekse mecmuanın derleyicisi hakkında sağlıklı bilgiye ulaşılabilir.

Yazmanın 1b-30a yaprakları arasındaki kısmın metnini hazırlanırken divan sahibi şairlerin neşredilmiş divanlarından faydalanılmış ve şiirler divanlarla karşılaştırılarak farkları dipnotlarda belirtilmiştir. Şiirlerdeki eksik kısımlar vezne ve anlama uygun biçimde tamamlanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmayla, divanı bulunmayan pek çok şairin şiirine ulaşılmış ve bu şiirler gün yüzüne çıkarılmıştır. Çalışma, kaynaklarda adı geçmeyen ya da şiirleri yaygın olarak bulunmayan şairlerin şiirlerini ihtiva etmesiyle daha sonra yapılacak çalışmalara kaynaklık edecek niteliktedir. Yine bu tez, divanı neşredilmiş şairlerin şiirlerindeki farklılıkların ortaya koyulması ve mevcut metinlerin yeniden yorumlanması noktasında araştırmacılara katkı sağlayacaktır.

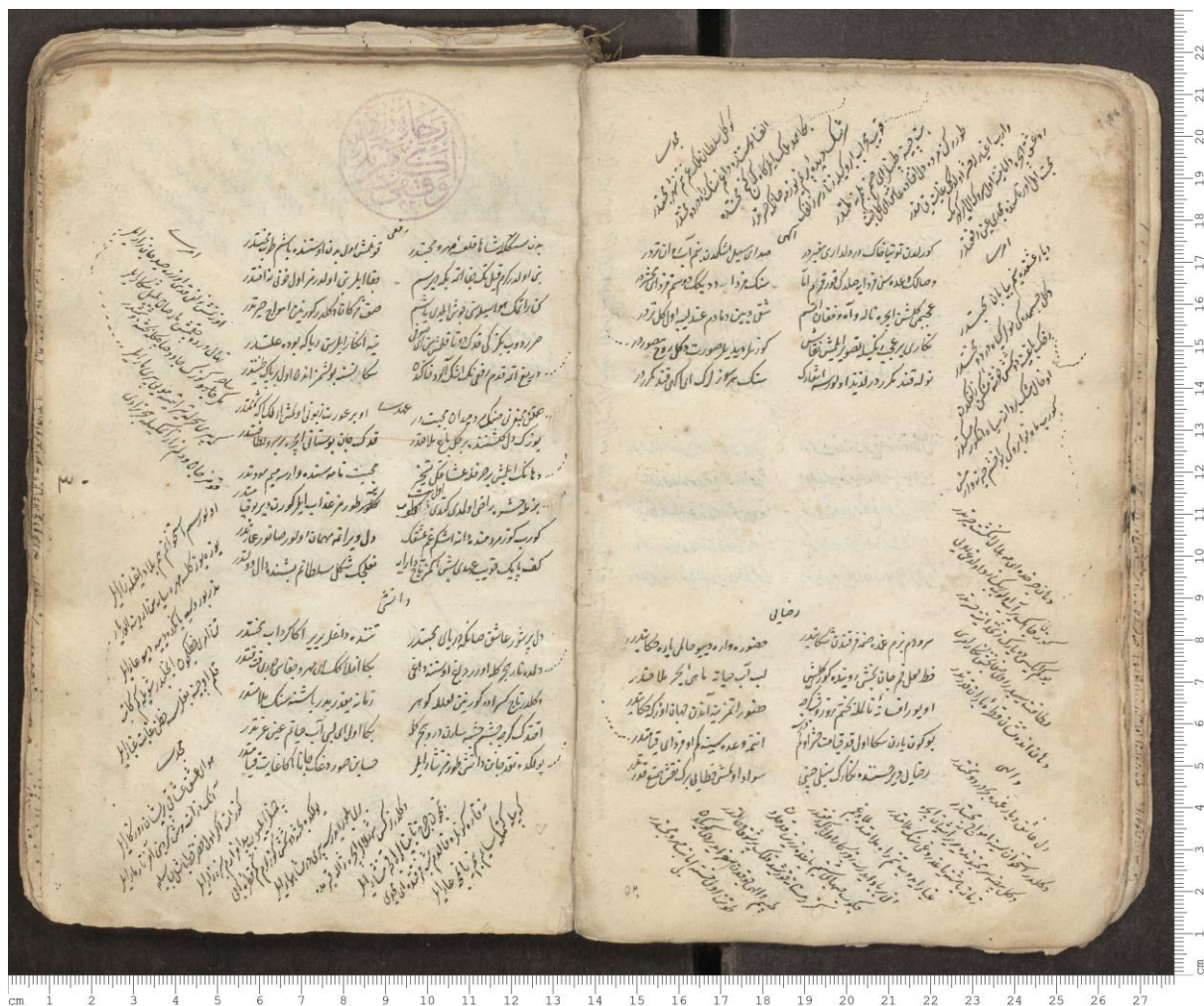
Yapılan mecmua çalışmaları gösteriyor ki mecmualar sayesinde adı tezkirelerde geçmemiş tarihin tozlu raflarında sıkışmış pek çok şair, şiir ve bilgi açığa çıkmaktadır. Mecmualar ile elde edilen yeni fikirlerle Osmanlı şiiri araştırmalarında daha doğru anlam ve üslup çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKLAR

- ‘AHDÎ: *Divân*: [hzl.:] Ayşe Bedestani: XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divânı: İstanbul 2018, IX-173 s., Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- ÂHÎ: *Divân*: [hzl.:] Necati Sungur: Âhî Divânı (İnceleme-Metin): Ankara 1994, XIII+219 s., Kültür Bakanlığı Yayınları.
- AHMED PAŞA: *Divân*: [hzl.:] Ali Nihad Tarlan: Ahmed Paşa Divanı: İstanbul 1966, XX+405 s., Milli Eğitim Basımevi.
- AYDEMİR, Yaşar: “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, Bilig Dergisi, 2001 (Güz) S.19, 147-154 s.
- AYVERDİ, İlhan; TOPALOĞLU, Ahmet: “Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük”: İstanbul, 2006: 3549 s., Kubbealtı Vakfı Yayınları.
- BÂKÎ: *Divân*: [hzl.:] Sebahattin Küçük: Bâkî Divânı (Tenkitli Basım), Ankara 2011, XVII+455 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BÜLBÜL, Tuncay: “Muhibbî’nin Gibi Redifli Gazeline Ebussuûd Efendi’nin Bilinmeyen Bir Naziresi”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 17, İstanbul 2016, 1-12 s.
- DEVELLİOĞLU, Ferit: “Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat (Eski ve Yeni Harflerle)”, Ankara 2012, XX+1393 s., Aydın Kitabevi Yayınları.
- EMRÎ: *Divân*: [hzl.:] Mehmet A. Yekta Saraç: Emrî Divânı (e-kitap), 415 s., Kültür Bakanlığı.
- FÎGÂNÎ: *Divân*: [hzl.:] Abdülkadir Karahan: Figânî ve Divânçesi: İstanbul 1966, XXIX+145 s., Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- FUZÜLÎ: *Divân*: [hzl.:] Kenan Akyüz-Süheyl Ünver- Sedit Yüksel-Müjgan Cumhur: Türkçe Divân: Ankara 1958, XIII+573 s., Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- HAYÂLÎ: *Divân*: [hzl.:] Ali Nihad Tarlan: Hayâlî Divânı: Ankara 1992, 317 s., Akçağ Yayınları.
- HÜDÂİYÎ: *Divân*: [hzl.:] Mustafa S. Kaçalin: Hüdâyi (Sala Mushısı) Divân: Ankara 2016, 347 s., Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İBN-İ KEMÂL: *Divân*: [hzl.:] Mustafa Demirel: İbn-i Kemal Divan: İstanbul 1996, XXXVII+231 s., Fakülteler Matbaası.
- KAPLAN, Yunus: “Nihâni (İbrahim Çelebi) ve Gazelleri”, Turkish Studies Dergisi, 2010, S.17, 1271-1303 s.
- KARATAŞ, Ahmet: “XVI. Asır Türk Edebiyatının Rızâi Mahlaslı Şairleri”: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 2013.
- KUTLAR, Fatma Sabiha: “Klasik Türk Edebiyatında Çâr-Ender-Çâr ve Kara Fazlî’nin Kasidesi”, Türkbilig Dergisi, 2009, S.17, 92-115 s.
- LEVEND, Agah Sırrı: “Türk Edebiyatı Tarihi C.I”: Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

- MECDÎ: *Divân*: [hzl.:] Ayşe Derya Eskimen: Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri (Metin-İnceleme): Ankara 2008, IX+161 s., Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- MUHİBBÎ: *Divân*: [hzl.:] Coşkun Ak: Muhibbî Divânı İzahlı Metin Kanuni Sultan Süleyman: Ankara 1987, 16+875 s., Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- NEV'Î: *Divân*: [hzl.:] Mertol Tulum-Ali Tanyeri: Nev'î Divân Tenkidli Basım: İstanbul 1977, XV+607 s., Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- SAMÎ, Şemseddin: *Kamus-ı Türkî*: [hzl.:] Paşa Yavuzarslan: Ankara 2015, 1626 s., Türk Dil Kurumu.
- TİETZE, A.: "XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Agehi Kasidesi ve Tahmisleri)", *Türkiyat Mecmuası*, 1951, C.9, 113-138 s.
- UBEYDÎ: *Divân*: [hzl.:] Ömer Arslan: Ubeydi Divânı (Metin İnceleme): İstanbul 2013, XIX+763 s., İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- 'ULVÎ: *Divân*: [hzl.:] Büşra Çelik-Muzaffer Kılıç: Derzi-zâde 'Ulvî Divân: İstanbul 2018, 839 s., Dün Bugün Yarın Yayınları.
- USÛLÎ: *Divân*: [hzl.:] Mustafa İsen: Usûlî Hayatı Sanatı ve Divânı: Erzurum 1988, 265 s., Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- ZÜLFE, Ömer: "Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde": Bilge Kültür Sanat Yayını, İstanbul 2011.
- ZÜLFE, Ömer: "Aruz Vezinlerinin Gösterilmesi Üzerine Bazı Teklifler": *ModernTürklük Araştırmaları Dergisi*: Ankara 2011, C.8., S.1., 52-66 s.

[illegible][illegible]

